9(47.922) 6-17

იმერეთის ისტორია

687–1744

Вписано въ инвентарную книгу
стр. 509 годъ 53

9.33

აღწერილი

ბატონიშვილის ვახუშტის მიერ

გამოცემა

ზ. ჭიჭინაძისა

საქართველოს სახელმწიფო
ტფილისი
საჯარო ბიბლიოთეკა

ტფილისი

სტამბა არ. ქუთათელაძისა, ნიკ. ქ. № 21.

1902

Дозволено цензурою, Тифлисъ 12-го Августа 1902 г.

წინა-სიტყვაობის-მაგიერ

„ქართლის ცხოვრების" პირველი ტომი საქართველოს ერის დაარსებიდამ მისწვდება მხოლოდ 1469 წლამდე. შემდეგ ამის „ქართლის ცხოვრების" ან არ დაუწერიათ და ან დაკარგულა, შემდეგ დრომდე არ მოუღწევია. უნდა მოვახსენოთ, რომ „ქართლის ცხოვრება" ჩვენში სხვა და სხვა მეფეების დროს სხვა და სხვა მათს თანამედროვე პირებს უწერიათ. 1469 წლიდამ ჩვენ „ქართლის ცხოვრების" გაგრძელება არა გვაქვს, სჩანს მხოლოდ ერთი პატარა ქრონიკა, რომელიც ვახტანგის „ქართლის ცხოვრების" წინეთ არის ნაწერი და რომელ ქრონიკაც 1833 წ. აკადემიკოსმა მარი ბროსემ, პარიჟში, ცალკე ლიტოგრაფიით დასტამბა, თან ფრანცუზულს ენაზედ შენიშვნებიც გაუკეთა. სხვა წყაროები 1469 წ. შემდეგის დროის „ქართლის ცხოვრებისა" ჩვენ ცალკე არა გვაქვს რა.

ამ ნაკლს ძველის „ქართლის ცხოვრებისას" დიდი ყურადღება მიაქციეს XVIII საუკუნის დამდეგს. მის შევსება ვახტანგ მეექვსემ და მისმა შვილმა ვახუშტიმ მოიწადინეს. ამისთვის მათ შეკრიბეს დიდი ძალი მასალები და ვახუშტიმ დასწერა სრული საქართველოს ისტორია, ე. ი. დაარსებიდამ ვიდრე თვის დრომდე. ასე რომ ვახუშტის ნაწერი რამდენათაც თავის ნაწერის განსაკუთრებით ისტორიას წარმოადგენს, იგი იმდენადვე ავსებს ძველის „ქართლის ცხოვრების" ნაკლს 1469 წლიდამ. ასე, რომ ვახუშტის ისტორია ერთის [illegible]
[illegible] რძო ისტორიაც არის და „ქარ[illegible]

გაგრძელებაც, რომლის პირველი ტომი 1885 წ. ქ. თფილისს, დ. ბაქრაძის რედაქციით გამოიცა. მეორე ტომი კი დღემდე დარჩა, რადგანაც დ. ბაქრაძე გარდაიცვალა და აგრეთვე მისი გამომცემელი გ. ქართველიშვილიც. ამიტომ ჩვენ აქ ვარჩიეთ და ვახუშტის ისტორიის მეორე წიგნიდამ იმერეთის ისტორია დავბეჭდეთ. შემდგომ ამის მიჰყვება სამცხე-საათაბაგოს ისტორია, კახეთისა, ქართლისა და სხვათა და მით უკანასკნელ შეივსება როგორც ჩვენგან გამომცემელი „ქართლის ცხოვრების“ გაგრძელება, ისევე ვახუშტის ისტორიის გამოცემაც. ასე და ამ გვარად, ჩვენი გამოცემა იქნება წყარო როგორც უძველესის მატიანის „ქართლის ცხოვრებისა“ ისევე ვახუშტის ისტორიისა. რადგანაც გარემოებამ ნება არ მოგვცა, რომ ეს მატიანე ერთად დაგვებეჭდა, ამიტომ ვარჩიეთ და ასე ნაწილ ნაწილ ვბეჭდავთ. უკანასკნელ კი 600 ც. ვრცელის ტომის გამოცემა, სადაც შეკრებილ იქნება ყველა ნაწერები ვახუშტისა. ვახუშტის მეორე ტომის შემდეგ ჩვენ დავბეჭდავთ ცალკ-ცალკე: 1, პაპუნა ორბელიანს, 2, ფარსადან გორგიჯანიძეს, 3, პარისის ქრონიკას, 4) იმერეთის ისტორია, ნ. დადიანისა, და სხვანი. ამ ისტორიების გამოცემით ჩვენ მარტო ის გვაქვს სახეში, რომ მსურველთ გაუადვილოთ მათი მოპოვება, თორემ დღეს, აკადემიის გამოცემული ვახუშტის ისტორიის შოვნა სულ არსად არის, თუ არის, ისიც ისე ძვირად ღირს 15 მ. რომ მის შეძენა ყველას ვერ შეეძლება. ჩვენ გამოცემულს კი 15 მანეთის მაგიერ 2 მ. ექნება.

ზ. ჭ.

იმერეთის ისტორია

ხოლო ძე თარგამოსისა ეგრო, რა მოჰიდა წილ-ხდომილსა თვისთა ძმათა შორის თვისსა ქვეყანასა, ამან ეგროს ჰპოვა ადგილი ზღვის კიდის აღმოსავლეთით მთასა შინა. ამან აქა აღაშენა ქალაქი და უწოდა სახელითა თვისითა ეგრი და ამ ეგროსისა-გან განითესნენ ქვეყანასა ამასა შინა ძენი და ძენი ძეთა ეგროსისანი და აღავსეს ქვეყანა ეგროსისა და იყუნენ ესენი მორჩილებასა შინა მცხეთელ მამასახლისისა, ჟამად და ჟამად განდგომილნი, ვითარცა აღვსწერეთ: ხოლო მოსლვასა არდამ სპარსთა ერისთავისასა და დაპყრობასა საქართველოსასა, ამისა შემდგომად განდგნენ რა საქართველოსანი სპარსთა-გან, მაშინ ეგრის მდინარის დასავლეთისათა მოიწყუეს ბერძენნი, და განდგნენ საქართველოსა-გან და მოსწყვიტნეს სპარსნი და მიერთვნენ ბერძენთა, რამეთუ ძალითა ბერძენთათა ჰყვეს და დაშთნენ და იყუნენ იგინი მორჩილებასა შინა ბერძენთასა: ხოლო ეგრის მდინარის აღმოსავლეთი კვალად იყუნენ მცხეთელ მამასახლისის მორჩილებასა შინა: ხოლო შემდგომად მოკლა რა პირველ-მან მეფე-მან ფარნაოზ აზონ ერისთავი და დაიპყრა ყოველი საქართველო, არცა-და ამას მოერთვნენ ეგრისის მდინარის დასავლეთისანი. არამედ ერჩდენ ბერძენთავე და ეგრის მდინარის აღმოსავლეთისანი დაშთენ ფარნაოზის მორჩილებასა შინა: ამან ფარნაოზ განჰყო ეგრისი თვისს მორჩილებასა შინა მყოფი ორ-საერისთოდ და დასვა ქუჯი ერისთავად ეგრისს, რომელი აღაშენა ეგროს და უწოდა ბედია, ვინად გან ჰპოვა ბედი და მისცა ქუჯის რიონის დასავლეთი და ჩრდილოეთი ზღვადმდე და ეგრისის მდინარემდე სრულიად სვანეთით. და მეორე, დასვა შორაპანს და მისცა საერისთოდ ნეშტი ეგრისისა, რომელ არს რიონის აღმოსავლეთი და სამხრეთი ზღვამდე და ლიხის მთამდე და იყუნენ ესე ერისთავნი მორჩილებასა შინა და მოხარკეობასა შინა მეფეთა ქართველთასა. არამედ სიმცირესა შინა ვახტანგ გორგასლისა მიუღეს ეგრისისა და ზღვის პირნი ციხე-გოჯამდე ბერძენთა, გარნა შემდგომად ვახტანგვე მიუ-

ბიბლიოთეკა

და მკლავითა თვისითა ბერძენთა ჯიქეთი აფხაზეთითურთ, საზღვარი თვისი ოვსეთიდამ შემოსრულ-მან.

ამავე ვახტანგ მისცა ლეონს კეისარსა [1]) ეგრისის მდინარის იქითი საზღვარი ბერძენთა და მერმე ამზითვა კეისარ-მან ცოლსა ვახტანგისასა ეგრისის მდინარის იქითი ეპოურათ ხოსროვანთა: ხოლო შემდგომად სტეფანოს ბაგრატიონის ჟამსა მიუღო ერეკლეოს კეისარ-მან კვალად ეგრისის მდინარის იქითი და დასავსე ბერძენთა ერისთავი თვისი ანაკოფიას და უწოდეს აფხაზთა ერისთავად და იყვნენ აქა ერისთავნი ცვლილებითა: ხოლო მოსლვასა მურვან ყრუსასა იყო ანაკოფიას ერისთავი ლეონ. ამან ლეონ ისტუმრა მირ მეფე და არჩილ, ჰატივ-სცა და მსახურებდა მეფებრ და შემდგომად ყრუსა უკუნ-ქცევისა ამ ლეონს მისცა კეისარმ-მან მკვიდრად ერისთობა და არჩილ მისცა ასული მირ მეფისა და გვირგვინი კეისრული, აღმთქმელისა მორჩილებისა და მონებისასა: არამედ შემდგომად ამ ლეონის სიკუდილისა დაჯდა ძმის-წული ამ ლეონის ერისთავად ანაკოფიასა ლევანვე სახელით: ესე ლევან იყო ასულის წული ხაზართა მეფისა და ვინად-გან მოუძლურულნი იყვნენ ბერძენნი აგარიანთა-გან, ამან ხაზართა შეწევნითა გაიმკვიდრა საერისთო თვისი და მორჩილებდენ სრულიად ეგრისი მათთა მეფისა მოყვრობისა-თვის და პატივსა უყოფდნენ: და შემდგომად სიკუდილისა იოანესა და ჯუანშერისა განდგა ესე მეორე ლევან და დაიპყრა ძალითავე ხაზართა და მორჩილებითა ეგრისელთა სრულიადი ეგრისი ლიხის მთის იქითივე ზღვადმდე და ხაზარეთამდე, და იწოდა მეფედ აფხაზთა, და მოიღო საერისთოსა თვისისა სახელი ეგრისსა ზედა, ქს ღპზ, ქრ. ჳ, და ამათ-გან მეფენი მეფობდნენ აფხაზეთს ია ბაგრატიონისმდე ესრეთ.

ა, მეფე ლევან ბ, კ წელი ჰმეფა.

ხოლო დაჯდა რა ესე ლეონ მეფედ და დაიპყრა ყოველი ეგრისი, არღა-რა უწოდა ეგრისი არამედ აფხაზეთი და განჰყო ესე ეგრი

---

[1]) არამედ ბარონია სწერს. ფკთ წელსა შინა, კვალად ბერძენთავე ეგრისის წყალ[illegible] იქითი, ფარსმან მეფის[illegible]სა შინა აღაშენა ბიჭვინტა.

სი და აწ აფხაზეთი რვა საერისთოდ, ა, დასვა აფხაზთა და მისცა აფხაზეთი, ჯიქეთი, ვიდრე ზღვამდე და ხაზართა მდინარემდე, ბ, დასვა ცხომს და მისცა ეგრის იქითი ანაკოფიის ალანითურთ. გ, დასვა ბედიას და მისცა ეგრისის აღმოსავლეთი ცხენის-წყლამდე, დ, ვინაიდგან ამას ლეონს მოერთვნენ ოძრახოს წილნი, ჭოროხის სამხრეთისანი და განუდგნენ ოძრახოს ერისთავსა და უწოდა გურია და დასვა მუნ ერისთავი თვისი, ე, დასვა რაჭა ლეჩხუმისა, ვ, დასვა სვანეთისა. ზ, შორაპანისავე, რიონისა და ხანის წყლის აღმოსავლეთისა ლიხამდე სრულიად არგვეთისა. ჱ, დასვა ქუთათის ვაკისა, ოკრიბისა და ხანის წყლის დასავლეთისა გურიამდე და რიონის დასავლით ცხენის წყლამდე: ამანვე აღაშენა ქუთაისი ქალაქი და ციხე და ჰყო საყდარი აფხაზთა მეფისა, ვითარცა ანაკოფია ჰყო ტახტად მეორედ ესე ქუთაისისა: ამისგანვე საგონებელ არს განთავისუფლება აფხაზთა კათალიკოზისა, ნებითავე ბერძენთათა. ამან ლევან მოიწყო აფხაზეთი და განაგო უკვლითავე და შემდგომად კეთილ-მეფობისა მოკუდა ქს. ყვ, ქრ. ჳვ, და დაუტევა ძენი. თეოდოსი, გიორგი და დიმიტრი.

ბ, მეფე თეოდოსე, ლთ წელი ჰმეფა.

გამეფდა შემდგომად ლეონისა ძე მისი თეოდოსე: ამან დაიწყო[1]) უმეტეს აფხაზეთი, ესე თეოდოსე იყო სიძე აშოტ კურაპალატისა. ამანვე უშველა კახთა მთავარსა გრიგოლის ზედა აშოტ კურაპალატისა. ესევე ეწყო ბაგრატ მეფეს ცოლის ძმასა თვისსა და ბუღა თურქს ჰვერცხობს სპითა თვისითა: შემდგომად ლტოლვილ-მან გარდმოვლო დვალეთი და მოვიდა აფხაზეთს. შემდგომად კეთილ-მეფობისა მოკუდა ქს- ყმე, ქრ. ჲე,

გ, მეფე გიორგი, იე წელი ჰმეფა.

შემდგომად თეოდოსე მეფისა დაჯდა ძმა ამისი გიორგი მეფედ. ამან გიორგი-მ დაიპყრა ქართლი და დასვა ჩიხას ერისთავად ტინენ

[1]) მოიწყო. მოიმტკიცა, დ. ჩ.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ძე დიმიტრისა ძმისა თვისისა და შემდგომად კეთილმეფობისა მოკჳდა გიორგი მეფე ქს. ყჲზ: ქრ. ყზ.

დ, მეფე იოანე, იდ წელი ჰმეფა.

ხოლო გიორგი მეფისა შემდგომად მეფე იქმნა ძე მისი იოანე. არამედ დედოფალ-მან დედა-მან იოანე მეფის-მან განიზრახა უმეტეს დამტკიცება მეფობა ძისა თვისის და ვინად-გან მომკჳდარ იყოცა ძმა თეოდოსე და გიორგი მეფისა დიმიტრი. ამის-თვის შეიპყრა ძე დიმიტრისა ერისთავი ჩიჩისა, ტინენ მოჰკლა იგი და უმრწემესი ძე დიმიტრისავე ბაგრატ მცირე ჭასკითა ექსორია ჰყო და მოგზაური ბაგრატ შთააგდეს ზღვასა შინა: არამედ ღმერთმან განარინა იგი და მიიწია კონსტანტინეპოლეს. ხოლო მეფე-მან იოანე მოგვარა ძესა თვისსა ადარნასეს ცოლი. ასული გურამ აშოტ კურატ-პალატისა ძისა და აქორწინა და შემდგომად მოკჳდა იოანე მეფე ქს. ყჲთ, ქრ. ჟთ.

ე, მეფე ადარნასე ჱ წელი ჰმეფა.

და იქმნა მეფედ ადარნასე ძე მეფისა იოანესი. ხოლო ამის მეფობისა შემდგომად ჱ წლისა მოვიდა ბაგრატ ძე დიმიტრის ექსორია ყოფილი კონსტანტიპოლიდამ სპითა კეისრისათა და დაიპყრა აფხაზეთი. ამან ბაგრატ შეიპყრა მეფე ადარნასე და მოჰკლა იგი წელსა ქს. ყყზ, ქრ. რზ.

ვ, მეფე ბაგრატ ა, ით წელი ჰმეფა.

დაჯდა ესე ბაგრატ მეფედ. ამან მოიყვანა ცოლი ადარნასე მეფისა ასული გურამ მამფალისა და შეირთო თვით ცოლად: ამანვე ბაგრატ გაიმოიყვანა ნარსე ცოლის ძმა თვისი და მისცა შეწევნა სპიითა მეფე ადარნასესა ზედა. შემდგომად მეფობისა მოკჳდა ბაგრატ, ქს. შგ, რქ. რკგ.

ზ, მეფე კოსტანტინე, იე წელი ჰმეფა.

დაჯდა მეფედ აფხაზთა ძე ბაგრატ მეფისა კოსტანტინე. ხოლო ესე კოსტანტინე და სომეხთა მეფე სუმბატ ბრძოდნენ ქართლისა ზედა. არამედ შემდგომად ჰყვეს ზავი და დაიპყრა ქართლი კოსტანტინემ და შემდგომად მოსლვისა აბულ-კასიმისა მიუწოდა კვირიკე-მ კახთა ქორიკოზმან ამ მეფის კოსტანტინეს. ამან მისრულ-მან შემუსრნა ციხენი ტჳერეთისანი, მერმე დაზავდნენ კვირიკე კახთა, მეფე კოსტანტინე და ტჳერთა მეფე უკმოქცეულ-მან კოსტანტინე მეფე-მან მოსჭედა ოქროთი ხატი ალავერდის მთავარ-მოწამის წმიდის გიორგისა და შეამკო ფრიად და მოვიდა აფხაზეთს. არამედ შემდგომად მეფობისა მმართველი მოკუდა კოსტანტინე მეფე **ქს. შკა, ქრ. რმა.**

ჱ, მეფე გიორგი ა, ლთ წელი ჰმეფა.

გამეფდა ძე კოსტანტინე მეფისა გიორგი. ამას წინა-აღუდგა ძმა თვისი ბაგრატ და იბრძოდნენ წელ-ნახევარსა და არა იყო მშვიდობა მათ შორის: შემდგომად მოკუდა ბაგრატ და დაიპყრა სრულიად აფხაზეთი. არამედ ესე გიორგი იყო ღმრთის-მოშიში და მოყვარული, ჭაეროვანი, მხნე, ახოვანი, მოწყალე, უხვი, ეკკლესიათა მაშენებელი და ქრისტე-ობოლთა შემწყნარე: ამან მისცა ასული თვისი გურანდუხტ გურგენს ბაგრატ მეფის რეგვენის ძესა. ამანვე გიორგი მეფე-მან შემდგომად მეფისა აღარნასე კურატ-პალატისა სიკუდილისა დაიპყრა ქართლი და დასვა ძე თვისი კოსტანტინე: არამედ მტერ რა ექმნა მამასა თვისსა ესე კოსტანტინე გამოიყვანა უფლის-ციხიდამ გიორგი მეფე-მან და ჰყო საჭურისად. ესევე გიორგი მეფე შთავიდა კახეთს, შეიპყრა კვირიკე კახთა ქორიკოზი და დაიპყრა კახეთი თვით და შემდგომა, ვითარცა აღვსწერეთ ზემოთ. არამედ შემდგომად კეთილ-მეფობისა მოკუდა **ქს. შენ, ქრ. როე.**

თ, მეფე ლეონ გ, ბ წელი ჰმეფა.

მეფე იქმნა ლევან აფხაზეთს ძე გიორგი მეფისა. ხოლო ესე ლევან მძახლობით დაეზავა კვირიკეს ქორიკოზსა, და მისცა ასული

თვისი ცოლად დავითს, ძესა კვირიკე ქორიკოისასა: არამედ შემდგომად თვისისა ასულისა სიკჳდილისა კვალად ემტერა კვირიკე ქორიკოზს ლევან მეფე, და ლაშქრობასა შინა დასნეულდა ბიზანტიის, უკუ-მოიქცა და მოვიდა ქუთაისს და მოკჳდა მუნ მეფე ლევან ქს. შნზ, ქრ. როზ:

ი, მეფე დიმტრი, კბ წელი ჰმეფა.

შემდგომად ლეონ მეფისა დაჯდა აფხაზთა მეფედ ძმა ლეონისა დიმიტრი: ესე დიმიტრი მეფე იყო მხნე, ახოვანი, შემმართებელი და უღთო. ამის-თჳს ქვე გამხედველ ექმნენ ამას აფხაზნი და მოი-ყვანეს კოსტანტიპოლიდამ ძმა დიმიტრი მეფისა თეოდოსი. არამედ ვერ შეიძლეს შემუსრვა დიმიტრი მეფისა. არამედ შემდგომად დიმი-ტრი მეფე-მან დაიზავა ძმა თვისი თეოდოსე, კვირიკე ქორიკოზის გამო და შუამდგომელობითა სვეტის-ცხოვლისა და მუნ მჯდომის კათალიკოზისათა: გარნა უარ ჰყო აღთქმა დიმიტრი-მ და დასწვა თვალნი ძმასა თვისსა თეოდოსეს და შემდგომად რაოდენისამე ჟამთა მეფობისა მოკჳდა დიმიტრი მეფე, ქს. შოთ, ქრ, რჟთ.

ია, მეფე თეოდოეს, ვ წელი ჰმეფა.

შემდგომად დიმიტრი მეფისა უღონო ქმნილთა აფხაზთა უმ-კვიდრობისა-თჳს მეფეთა მათთა, ვინადგან არღა-რა ვინ იყო, გამოი-ყვანეს თეოდოსე უთვალო და დასვეს მეფედ აფხაზთა. არამედ შემდგო-მად ექვსისა წლისა თეოდოსეს მეფობისა, ვინად-გან განირყვნა ყოველ-ნი წესნი აფხაზთანი მეფობისა მისსა, ამის მიერ ითხოვეს დავით მე-ფის კურატ-პალატისა-გან მეფედ აფხაზთა ბაგრატ ძე გურგენისა, ასულის წული გიორგი აფხაზთა მეფისა: მან მოსცა და მოიყვანეს აფხაზეთს და აკურთხეს ქუთაისს მეფედ ქს. შნე, ქრ. სე, და ამ ბაგრატის შემდგომად იქმნ აფხაზეთს მეფობა ბაგრატიონთა: ხოლო მეფობდნენ აფხაზთა მეფენი იგინი აფხაზეთს წელთა რჟთ: და ამ ბაგრატის პირველისა მეფობიდამ ვიდრე ლაშას ძის დავით მეფისა

და რუსუდანის ძის ნარინ დავით მეფისამდე იყო ერთ-მეფობისა ქვე-შე სრულიად აფხაზეთი, მეფობასა ბაგრატიონთასა და ამ ორთა დავი-თის განყოფისამდე სამეფოთა გარდახდენ წელნი სოდ

ა, მეფე ნარინ დავით, ა, ლვ წელი ჰმეფა.

ხოლო დაჯდა ნარინ დავით მეფედ იმერთა ქს. ჩსნთ, ქრ ჳოთ; ამიერით იწოდა დავით და მას ქვემოთნი მეფედ იმერთა და არღა-რა აფხაზთა: ხოლო ნარინ-დავით მეფობდა, ვითარცა აღვსწერეთ; და ამ დავითს გამეფებიდამ, ვიდრე ბრწყინვალე მეფის გიორგის იმერეთის დაპყრობადმდე გარდახდენ წელნი ოზ, ესრეთ, რამეთუ გამეფდა ნარინ დავით ქს. ჩსნთ, ქრ. ჳოთ და მოკჳდა დავით მეფე ქს. ჩსჟგ, ქრ. ფიგ: და შემდგომად ნარინ დავით მეფისა დაჯდა მეფედ ძე დავითისა უხუცესი კონსტანტინე.

ბ, მეფე კონსტანტინე ა, ლბ ჰმეფა.

ამ კონსტანტინეს წინა-აღუდგა ძმა თვისი მიქელ და არა უტე-ვებდა მეფობდა და პყრობად იმერეთისა და მიქელ დაიპყრა რაჭა, ლეჩხუმი და არგვეთი და აქჳნდათ დღეთა მათთა მარადის ბრძოლა, შლილობა და შფოთი და ხდომა ურთიერთთა და იყო ოხრება ქვეყნი-სა: ამის-თვის შეიჭირვებდნენ დიდებულნი ამის სამეფოსანი და ვერა-რითა ჰყვნეს ზავნი მათ შორის. იხილა დადიან-მან გიორგი-მ ესე ვითარება მათ შორის. მაშინ მიიტაცა საერისთო და დაიპყრა თვით სრულიად ოდიში ანაკოფიადმდე. ეგრეთვე შარვაშიძემ აფხაზეთი და გურიელ-მან გურია და სვანთა ერისთავ-მან სვანეთი და განიკვიდრეს თვისად და არღა-რა ეგდენსა მორჩილებასა შინა იყჳნენ მეფეთასა: ამისა შემდგომად მოკჳდა დადიანი გიორგიჲ ქს. ჩტკგ, ქრ. ია და დასჯდა მის წილ ძე მისი მამია და ამან უმეტესად დაიპყრა ოდიში. შემდგომად ამ შფოთებასა შინა მოკჳდა მეფე კონსტანტინე ქს. ჩტკზ. ქრ. იე,

გ, მეფე მიქელ, გ წელი ჰმეფა.

და შემდგომად მისა გამეფდა ძმა მისი მიქელ. ამან ეცადა კვალად შეერთებად და დამორჩილებად პირველისაებრ მათ მთავართა და ერისთავთა. არამედ წართმევითა და ცვალებათა ვერღა-რა შეუძლო. გარნა დაიმორჩილნა კვალადა ხარკის მოცემითა და მოლაშქრედ თვისად, და სხვასა ვერდარა რაისა ეწია, რამეთუ მოკუდა წელსა ქს. ჩტკთ, ქრ. იზ:

და ამას მეფესა მიქელს დაშთა ძე მხოლოდ ბაგრატ, რომელსა არა ძალ-ედვა მეფობა სიმცირითა და არცა-ღა მოერთვნეს მთავარნი წინა-თქმულნი. არამედ იყო ქუთათისს და მიიტაცებდიან მთავარნი ქვეყანათა და განირყვნებოდიან ყოველნი წესნი იმერთანი: ხოლო განძლიერდა რა ბრწყინვალე გიორგი მეფე, ამან გიორგი-მ განიხილა ესე ვითარნი იმერთა საქმენი, ეზრახა იმერთა მეფობისა თვისისა-თჳს: მაშინ იმერნი, შეიწრებულ იყვნეს ხდომითა და ოხრებითა და არცა გიორგი იყო შორეული მემკვიდრე იმერეთისა. ამის-თჳს მისცეს პირი მტკიცე, ჩამოვიდა და დაიპყრა იმერეთი მეფე-მან გიორგი-მ სრულიად ქს. ჩტლ, ქრ. იჱ: და იყო მის ქვეშე და შემდგომად მისთა იყო ერთ-სამეფოდ ქართლისა-თანა, ვიდრე ოჱ გიორგი მეფისა, ზ მეფის ბაგრატისამდე, წელი რლ გარნა თუ განდგებოდიან და იწოდებოდნენ მეფედ, არამედ ირიცხვის ესრეთ, ვინად-გან არა იყო სიმტკიცე.

დ, ბაგრატ ერისთავი.

ხოლო ამ გიორგი მეფისა-გან იქმნა ერისთავად ძე მიქელ მეფისა ბაგრატ და იყო მორჩილებასა შინა გიორგი მეფისასა შორაპანს. შემდგომად მოკუდა დადიანი მამია ქს. ჩტმე, ქრ. ლგ, დასვა მის წილ ბრწყინვალე მეფე-მან გიორგი-მ ძე მამია დადიანისა გიორგი დადიანად: ხოლო ამისა შემდგომად მოიყვანა ცოლად ასული ყვარყვარე ათაბაგისა ბაგრატ მიქელ მეფის ძე-მან, ქს. ჩტნჱ, ქრ. მვ, და იქორწინა მის-თანა ნებითა დავით მეფისათა და ამან ბაგრატ შვა

მის-გან ძენი სამნი. ალექსანდრე, გიორგი და კონსტანტინე: არამედ შემდგომად მოკჳდა ბაგრატ ერისთაობასა შინა ქს. ჩტოზ, ქრ. [illegible] ხოლო შემდგომად ბაგრატისა დაადგინა მასვე ერისთ[illegible] დიდ-მან მეფე-მან ბაგრატ ძე ბაგრატ ერისთავისა ალექსანდრე, და ესე ალექსანდრე ერისთობდა მორჩილებასა შინა დიდისა ბაგრატ მეფისასა: შემდგომად მოკჳდა დადიანი გიორგი ქს. ჩტპდ, ქრ. ობ, და მიუბოძა დიდ-მან მეფე-მან ბაგრატ ძესა გიორგი დადიანისასა ვამიყს დადიანობა. არამედ შემდგომად მოსულის ლანგთემურისასა და შეპყრობისა დიდისა ბაგრატ მეფისა, წარვიდა რა გიორგი ძე დიდის ბაგრატის მეფისა ქართლს, რათა განაგოს მუნებურნი საქმენი. ვინად-გან იმერეთი აქჳნდა მშვიდობით სიმტკიცესა შინა.

ე, მეფე ალექსანდრე, ე წელი ჰმეფა.

მაშინ იცა ჟამი ალექსანდრე ძე-მან ბაგრატისა-მან, ვინად-გან მიელო ძალი გიორგის ძესა დიდისა ბაგრატ მეფისასა, განდგა და დაიპყრა იმერეთი ქს. ჩტპზ, ქრ. ოე, იწოდა მეფედ და ეკურთხა გელათს (რამეთუ ქუთაისი ჯერეთ ეპყრათ გიორგისავეთა), რათა უმეტესად მოიმტკიცოს იმერნი და ბრძოდა ციხეთა იმერეთისათა, რომელნი ეპყრნეს მეფესა ბაგრატს და ძესა მისსა გიორგის: მერმე ეზრახა ალექსანდრე დადიან-გურიელსა, შარვაშიძეს და სვანთა. არამედ არა ინებეს, რამეთუ შიში აქჳნდათ ჯერეთ ბაგრატ მეფისა და ეგნენ ერთ-გულებასა მისსა ზედა. გარნა აღიხჳნა რომელნიმე ციხენი იმერეთისანი ალექსანდრე-მ, თვინიერ ქუთაისისა და მცირედისა შემდგომად მოკჳდა მეფე ალექსანდრე ქს. ჩტპთ, ქრ. ოზ, და დაუტევა ცოლისა თვისისა ანნა დედოფლისა-თანა ძე ერთი დიმიტრი.

ვ, მეფე გიორგი ა, გ, წელი ჰმეფა.

და შემდგომად ალექსანდრე მეფისა დაჯდა ძმა მისი გიორგი მეფედ იმერთა. ამან გიორგი უმეტესად დაიპყრა იმერეთი და აღიხჳნა ციხენი ბაგრატ მეფისა და გიორგისანი და უმეტესად მცდელობ-

და დამორჩილებასა და შეერთებასა მათ მთავართათა: ამანვე გიორგი-მ დასვა კათალიკოზად არსენი ქს. ჩტჟ, ქრ. ოჱ: არამედ [illegible] ინებეს მთავართა მათ მორჩილება გიორგი მეფისა. ამისათვის განზრახვა ამან გიორგის ბრძოლა ვამიყ დადიანისა, რამეთუ უკეთუ სძლოს და დაიმორჩილოს იგი, სხვანიცა ყოველნი დაიპყრა: შემოიკრიბნა სპანი იმერთანი, წარვიდა და მთავიდა ოდიშს: დღესა ერთსა ეწყო ვამიყ დადიანი და ძლიერისა ბრძოლისა შემდგომად იძლია სპანი იმერთა და მოჰკლეს მეგრელთა მეფე გიორგი ქს. ჩტჟბ, ქრ პ, ხოლო ლტოლვილნი იმერნი მოვიდენ თვის თვისად: მაშინ განზრახვითა ვამიყ დადიანისათა ჩამოვიდა გიორგი ძე დიდისა ბაგრატ მეფისა და დაიპყრა კვალად იმერეთი: ხოლო კოსტანტინე ძე ბაგრატისა და ძმა ალექსანდრე და გიორგი მეფისა და დიმიტრი ძე ალექსანდრე მეფისა ივლტოდნენ ბასიანს და იყოფებოდნენ წელსა ოთხსა შინ მწირად.

ზ, მეფე კოსტანტინე ბ, ე წელი ჰმეფა.

შემდგომად წელსა ქს. ჩტჟგ, ქრ. პდ. მოსწყდნენ რა იმერნი ბრძოლასა შინა ლანგ-თემურისასა მეფის გიორგისა-თანა და ამასვე ქრონიკოსსა მოკჳდაცა ვამიყ დადიანი და დაჯდა ძე მისი მამია დადიანად: მაშინ შთამოიყვანეს იმერთ კოსტანტინე ძე ბაგრატისა და ჰყვეს მეფედ იმერთა; ამან კოსტანტინე-მ დაიპყრა კვალადა იმერეთი და აღიხუნა ციხენი, რამეთუ იყო გიორგი მეფე უცალოდ თემურლანგისა-გან და კოსტანტინე ამით მცდელობდა გამკვიდრებასა იმერეთისასა და შეერთებასა თვისად დადიან-გურიელისასა და სვანთასა.

ჱ, დიმიტრი ერისთავი.

არამედ მოკლეს მეფე კოსტანტინე ჩალაღანს ანუ ჩალიანსა შინა ქს. ჩუა ქრ. პთ და ამან არა დაუტევა ძე. არამედ დაშთა დიმიტრი ძმის-წული კოსტანტინესი და ძე ალექსანდრე მეფისა და მცდელობდა მეფობასა. გარნა იყო ყრმა და ვერა დონიერ და არდა-რა

ვინ დაემორჩილებოდნენ მეფობისა-თვის: მაშინ ჟამთა ამათ მოკლულ იქმნა გიორგი მეფე თემურ-ლანგისა-გან და იხილა იმერეთ[illegible] ჩამოვიდა სპითა თვისითა იმერეთს, მიერთო დადიანი მამია და ყო[illegible]ველნი იმერნი. შეიპყრეს დიმიტრი და მისცეს მეფესა გიორგის: ხოლო მან არა რაჲ ავნო. არამედ წარავლინა ქართლს და დაასადგურა სომხითს სარჩოთი და იმყოფებოდა მუნ და იმერეთი სრულიად დაიპყრა მეფე-მან გიორგი-მ: შემდგომად გიორგისა ეპყრა მეფესა კოსტანტინეს ნებასა შინა თვისსა: შემდგომად კოსტანტინესა ალექსანდრეს მეფესა: ხოლო ამ ალექსანდრე მეფესა ძესა გიორგი მეფისას სიჭაბუკესავე თვისსა ესმა ქება და შვენიერება სიკეკლუცე დიმიტრის დის თამარისა, ეტრფიალა და მოიყვანა ცოლად და ქმნა ქორწილი მის-თანა: ხოლო მოკლეს რა აფხაზთა მამია დადიანი ქს. ჩჲდ, ქრ. რბ და დაჯდა ძე მისი ლიპარიტ. მაშინ მეფე-მან ალექსანდრე-მ სიყვარულითა ცოლისა თვისისა და ვინად-გან უწყოდაცა ვერ შემძლებელობა დიმიტრისა, მისცა კვალად ერისთობა იმერეთის დიმიტრის და იყო ერისთავად ესე დიმიტრი მორჩილებასა შინა ალექსანდრე მეფისასა, ვახტანგისა და გიორგი მეფისასა: ხოლო მოკვდა ესე დიმიტრი ერისთობასა შინა, ძე მეფისა ალექსანდრესი ქს. ჩჲნე, ქრ, რმგ:

და დასვა მეფე-მან გიორგიამ ძე მისი ბაგრატ ერისთავად, და იყო მორჩილებასა შინა მისსა: არამე ათაბაგ-მან ყვარყვარე-მ გაათაბაგებისა თვისისა გიორგი მეფისა-გან იწყო ქვე-გამხედველობა მეფისა გიორგის ამის-თჳს ეზრახა ბაგრატ ფარულად რათა განდგეს და აღუთქვას დადიან-გურიელსა განათავისუფლებად მწე ეყოს იგი ბაგრატს: სთნდა ბაგრატს განზრახვა ესე და ჭყოთვლა ეგრეთ. ამის-თჳს მისცეს დადიან-გურიელ-მან, აფხაზთა და სვანთა პირი მტკიცე მეფედ ყოფისა იმერეთს.

თ, მეფე ბაგრატ, ივ წელი ჰმეფა.

მაშინ პაემანითა ამით განსდგა ბაგრატ და დაიპყრა იმერეთი, და ვინად-გან მეციხოვნენი გიორგი მეფისანი არა ეკრძალოდენ ბაგ-

რატს, რამეთუ ბიძა იყო მეფისა და სათნო, გამოასხნა ყოველნი და დაიპყრა თვით და შეაყენა მეციხოვნე გუშაგნი თვისნი: ამისა მცნობელი მეფე გიორგი, შეკრებული სპითა ჩამოვიდა იმერეთს [illegible] არღა-რა მოერთო ათაბაგი ყვარყვარე, ეწყო სპითა იმერთათა ბაგრატ ჩიხორს, ქს. ჩყჲბ, ქრ. რნ, და ძლიერისა ბრძოლისა შემდგომად იძლია გიორგი მეფე და ივლტოდა ქართლსავე: ხოლო ბაგრატ გამარჯვებული მოვიდა ქუთათისს, აქა მოერთვნენ დადიან-გურიელ-აფხაზნი და სვანნი და აკურთხეს, სრულიად იმერთა სათნო ჩინებითა მეფედ. ამის-თჳს აღუსრულა მთავართ მათ აღთქმული თვისი და განთავისუფლდნენ, თჳნიერ ლაშქრობისა და ქვე-გამწესებისა მეფისა და იქმნა იმერეთი მაერით ერთ-მეფედ და ოთხ-სამთავროდ ანუ სათავადოდ, რამეთუ მიიღო დადიან-მან ოდიში, გურიელ-მან გურია, შარვაშიძემ აფხაზნი და ჯიქნი და გელოვან-მან სვანეთი, და ბაგრატ მეფობდა მათ ზედა ესრეთ: ხოლო მოვიდა ამ ბაგრატისა-თანა ათაბაგი ყვარყვარე, ლტოლვილი გიორგი მეფისა-გან: ამან ბაგრატ პატივით შეიწყნარა. არამედ მოვიდა რა თავრიჟ-გილაქი და თემურ და მოაოხრეს გიორგი მეფე. მაშინ უშველა ბაგრატ მეფე-მან ყვარყვარე ათაბაგსა, შთავიდნენ სამცხეს და დაიპყრა ათაბაგ-მან სამცხე და ბაგრატ უკმოიქცა იმერეთსავე: არამედ მარადის აძლევდა ნიჭადსა ათაბაგსა, რათა დაიმორჩილოს ყვარყვარე-მ ერისთავნი გიორგი მეფისანი: შემდგომად შეიპყრა გიორგი მეფე ყვარყვარე ათაბაგ-მან. მაშინ შეიკრიბა სპანი ბაგრატ მეფე-მან და შთავიდა ქართლს და დაიპყრა სრულიად ქართლი, ქს. ჩყჲვ, ქრ. რნდ, და დაიწყო პყრობად კახეთისა. არამედ განუტევა ბაადურ ათაბაგ-მან მეფე გიორგი, და მოჰყვა თვით სპითა, რათა დაიპყრას ქართლი და ბრძოს ბაგრატ მეფისა გიორგი მეფე-მან: იხილა ეს ბაგრატ მეფე-მან, არა ინება ბრძოლა, წარმოვიდა და მოვიდა ქუთათისს.

ხოლო მოკჳდა დადიანი ლიპარიტ ქს. ჩყო, ქრ. რნჱ, და დაჯდა ნებითა ბაგრატ მეფისათა ძე მისი შამადავლე და წინარე მოკჳდა მეფე გიორგიცა ქართლისა და მეფე კოსტანტინე არა უტევებდა ბაგრატ მეფესა ლიხის აქეთს მთის ძირობათა. ამის-თჳს შეიკრიბა მეფე-მან ბაგრატ სრულიად სპანი იმერთანი და ჩავიდა და დაიპყრა შიდა-ქართლი: ხოლო კოსტანტინე-მ განამაგრა ტფილისი და სომ-

ხითი და ბრძოდენ ურთიერთსა. მაშინ ზავ-ჰყო ბაგრატ მე[illegible] ბატონის გიორგის-თანა, რათა მომსმენელ იყოს ბაგრატ[illegible] იდოს კახეთისა, რომელი უპყრავს კოსტანტინე მეფესა: შემდგომად ნოკუჭდა დადიანი შამანდავლე, ქს. ჩუოდ, ქრ. რჲბ და დაჯდა ბიძა მისი ვამიყ დადიანად, სათნოთივე ბაგრატ მეფისათა: ხოლო ამან ვამიყ დადიან-მან არღა-რა ინება განძლიერება უმეტესად ბაგრატ მეფისა, შემოიკრიბა აფხაზნი და გურიელი და უწყო კირთება, ოხრება და დაპყრობა იმერეთისა: ესმა ესე ბაგრატ მეფესა ქართლს მყოფსა და წარვიდა მსწრაფლად სპითა დიდითა, რამეთუ წარიტანნა ქართველნიცა და მისრულსა ოდიშს ეწყო დადიანი ვამიყ და იქმნა ძლიერი ქს. ჩუოზ, ქრ. რჲე და მოსწყდნენ მრავალნი: შემდგომად იძლია დადიანი ვამიყ. მაშინ შევიდა ბაგრატ მეფე ოდიშს, აღიხუნა ციხენი და დაიპყრა ოდიში: ამისი მხილველი დადიანი ვამიყ ევედრა და აღუთქვა ერთგულად მორჩილება ფიცით, რათა ჰყოს იგივე დადიანად და, ვინად-გან ბაგრატ მეფესა აქუნდა სხვა განზრახვა ქართლსა ზედა დაადგინა ვამიყვე დადიანად, ფუცებული ერთგულობასა ზედა. მერმე წარმოიყვანა დადიანიცა სპითა თვისითა და მოვიდა ქართლს უძლიერესად და ბრძოდა ციხეთა კოსტანტინე მეფისათა, კნინღა დაპყრობად. არამედ წელსა ქს. ჩუოჳ, ქრ. რჲვ, მოვიდა უზ-უნ-ასან ყეენი: ამისმან მცნობ-მან ბაგრატ მეფე-მან არღა-რა ინება ბრძოლა უზუნ-ასან ყეენისა, ვინად-გან კოსტანტინე მეფეცა მივიდა მის-თანა და მისცა ციხე ტფილისი, უკმოიქცა და მოვიდა რაჭას, დასნეულდა მუნ და მოკუჭდა ქს. ჩუოჳ, ქრ. რჲვ და დაფლეს გელათს.

ი, მეფე ალექსანდრე ბ, ლბ წელი ჰმეფა.

ხოლო შემდგომად ბაგრატ მეფისა დაჯდა მეფედ ძე ამისი ალექსანდრე და ინება კურთხევა. ამის-თვის მოუწოდა დადიან-გურიელსა, შარვაშიძეს და გელოვანს. არამედ დადიან-მან არღა-რა ინება მოსვლა. ეგრეთვე გურიელ-მან და სხვათა: იხილა ესე კოსტანტინე მეფე-მან იმერთა შინა ვითარებანი, შეიკრიბნა სპანი და ეზრახა დადიანსა, მოვიდა იმერეთს ქს. ჩუოთ, ქრ. რჲზ და მიერთნენ ყოველნი

იმერნი, ვინად-გან დადიანსა მიეცა ჴირი მტკიცე: ამის-თჳს კუალად წინა-აღუდგა ალექსანდრე და წარვიდა სიმაგრეთა შინა. ხოლო კონსტანტინე მეფე-მან დაიპყრა იმერეთი, მოერთო დადიანიცა და მისცეს ციხე ქუთაისისა, რამეთუ არა კეთილი იყო ბაგრატის-გამო დადიანი ალექსანდრესი, ვინად-გან დაამდაბლა ბაგრატ დადიანი: შემდგომად ამისა მოკუდა დადიანი ვამიყ ქს. ჩჳპბ, ქრ. რო რა დაჯდა ძე შამანდავლე დადიანისა ლიპარიტ დადიანად: მერმე კუალად მოკუდა გურიელი კახაბერცა ქს. ჩჳპგ; ქრ. როა და დაჯდა ძე მისი გიორგი გურიელად. ამასვე წელს იძლია კონსტანტინე მეფე ყუარყუარე ათაბაგისა-გან: მაშინ შემოიკრიბა რაჭა, ლეჩხუმი ალექსანდრე ძე-მან ბაგრატ მეფისა-მან, მოვიდა და აღიღო ქუთაისი ქს. ჩჳპდ, ქრ. რობ, დაჯდა მეფედ, ეკურთხა და დაიპყრა იმერეთი: არამედ დადიან-მან კუალად არა ინება მეფობა მისი და მოიწვია მეფე კონსტანტინე დაპყრობად იმერეთისად: უსმინა დადიანსა მეფე-მან კონსტანტინე-მ და ჩამოვიდა კუალად სპითა იმერეთს ქს. ჩჳპზ, ქრ. როე, აქეთ მოვიდა ლიპარიტ დადიანი ოდიშით. ამათ ვერღა-რა ბრძოლა უყო ალექსანდრე მეფე-მან და წარვიდა კუალად სიმაგრეთა შინა: მაშინ მოერთო დადიანი და სრულიად იმერნი მეფესა კონსტანტინეს. აღიღო კუალად ქუთაისი და მოსცნეს სრულიად ციხენი იმერეთისანი და დაადგრა ქუთაისს, რამეთუ არღა-რა ენება წარსლვა, რათა განიმაგროს და განიმტკიცოს იმერეთი და ბრძოს ალექსანდრე და მოსპოს იგი: არამედ ქუთაის მყოფსა მიერთვა მეფესა კონსტანტინეს მოსლვა სპასპეტის ასანბეგისა ყეენის-გან და მოდგომა ტფილისსა მის-გან სპითა, ქს. ჩჳპჱ, ქრ. როვ, ამის-თჳს დაუტევა იმერეთი, წარვიდა ქართლს და ბრძოდა თათართა: ხოლო ალექსანდრე ეზრახა იმერთა და დადიანსა, ჩამოვიდა და დაიპყრა იმერეთი კუალად, აღიღო ქუთაისი და ყოველნი ციხენი იმერეთისანი, ვინად-გან კონსტანტინე მეფე უცალო იყო. მერმე დაეზავა დადიან-გურიელსა. ამით დაიმშვიდა იმერეთი და დაიპყრა უმტკიცესად და დაიმორჩილნა აფხაზნი და სვანნიცა. გარნა არა ეგოდნად, ვითარცა ენება: ხოლო უშვა ალექსანდრე მეფესა დედოფალ-მან თამარ ძე ბაგრატ ქს. ჩჳჟე, ქრ. რპგ: შემდგომად ამისა უშვა ძე დავით; ამან ალექსანდრე-მ იხილა ბრძო,

ლითა და შფოთებითა ვერა რაი ბედნიერობა თვისი და დაამშვიდა იმერეთი. მერმე კოსტანტინე მეფისა-თანა ჰქუო ზავი და სიყუარული ერთობისა მერმე შესცვალნა ურჩნი და რომელნიმე მოსპნა და უმ-კვიდრონი ჰყვნა და დაადგინნა ერთ-გულნი და მისანდონი თვისნი და მოიმტკიცა ამითი იმერეთი. ეგრეთვე დაიმორჩილნა დადიან-გურიელ-ნი და მთავარნი სხვანი, იგინი ლაშქრობათა, ნადირობათა და მეფედ მათთა ხმობითა მსახურებათათა: ხოლო შემდგომად კოსტანტინე მე-ფისა გარდაცვალებისა, მოიხსენა ალექსანდრე მეფე-მან შური პირვე-ლი, შემოიკრიბნა სპანი, გარდაუხდა ქართლს და აღიღო გორგი. ქს. ჩფ̃ო, ქრ. რჟზ̃ და იწყო პყრობად ქართლისა, რამეთუ არა-ვინ წინა-აღუდგებოდა. ვინადგან დავით მეფე იყო ღმრთიერ და უშფოთ-ველი კაცი, მის-გამო: მაშინ ამავე ქორონიკონს მოუხდენ ჩიხნი იმე-რეთს და მოარბიეს სრულიად: ესე ესმა ალექსანდრეს ქართლს მყოფს, უკმოიქცა და მოვიდა იმერეთს მოწყვეტად მათდა. არამედ მათ არღა-რა ესწრა და განემზადებოდა შურის-გებად და ბრძოლად ჩიხთა ზე-და, დასნეულდა სალმობითა ძლიერითა და მოკუდა მეფე ალექსანდრე ქს. ჩფ̃ი, ქრ. რჟ̃ც, დაუტევნა ძენი ბაგრატ, დავით და ვახტანგ. ამასვე ქორონიკონსა მოკუდა ცოლი მისი დედოფალი თამარ და დამარ-ხეს გელათს.

ია, მეფე ბაგრატ გ, ს წელი ჰმეფა.

დაჯდა ძე ალექსანდრე მეფისა ბაგრატ მეფედ იმერთა და დაიპ-ყრა სრულიად იმერეთი. არამედ დადიან-გურიელს ეპყრათ საზღვარნი თვისნი და იყუნენ მორჩილებასა ბაგრატ მეფისასა, ვითარცა ვსთქვით: წელსა ქრ. ჩფ̃იბ, ქრ. ̃ია, მეფობასა ბაგრატისასა მეორესა გამოვიდა სპასპეტი სულტან სელიმისა სპითა უამრავლითა და მოადგა სამცხეს: ამას მიეგება ათაბაგი მზე-ჭაბუკ, მოუძღვა და ჩამოიყვანა ფერსათსა ზედა იმერეთს. ხოლო ბაგრატ მეფე ვერ წინა-აღუდგა და უკურიდა სიმაგრეთა შინა და დაჩიზნა იმერეთი. გარნა მოსრულთა ოსმლთა დასწვეს ქუთათისი და გელათი. მერმე მოაოხრნეს, მოსწვეს, მოს-რნეს და მოსტყვევნნეს, სადა ვინ ჰპოვნეს იმერეთსა შინა და უკუნ-

იქცნენ მასვე გზასა ზედა და წარვიდნენ: შემდგომად წარსვლისა მა-თისა ჩამოვიდა ბაგრატ მეფე, განაგო იმერეთი და [illegible] იმერნი: ამასვე ქორონიკონსა მოკუჳდა დადიანი ლიპარიტ და დაჯდა მამია დადიანად ნებითა ბაგრატ მეფისათა: კვალად მოკუდა ამასვე ქორონიკონს გურიელი გიორგი და დაჯდა მამია გურიელად, სათნო-ყოფითა ბაგრატ მეფისათა: ამასვე წელსა წარვიდა მეფე ბაგრატ დას-ხმის გვარად სპითა ქართლს, რამეთუ ძმა-მან მის-მან ვახტანგ იგლო-რაიმე ბაგრატისა-გან და წარვიდა ქართლს: ამას ვახტანგს წარჰყვნენ მრავალნი წარჩინებულნი და აზნაურნი: მიუხდა ბაგრატ მეფე მოხის მყოფს ვახტანგ და იყო ბრძოლა ძლიერი. მერმე იძლია ვახტანგ. არამედ შუამდგომელობითა დავით მეფისათა ზავ-ჰყვეს. წარმოიყვანა ძმა თვისი და მოვიდა იმერეთს ბაგრატ, და იყოვებოდა მშვიდობით: შემდგომად შემოიკრიბნა კათალიკოზ-ეპისკოპოსნი იმერეთისანი ბაგრატ მეფე-მან და ჰყო გელათი საეპისკოპოსოდ და დასვა საყვარელიძე მელქისედეკ, ქს. ჩფით, ქრ. სჟ: ამისა შემდგომად წარვიდა მამია გურიელი ქართლს, რათა ჰყოს დავითს მეფესა და კახ-ბატონს ლე-ვანს შორის ზავი. არამედ ეწყო დავით მეფე და იძლია მეფე ქს. ჩფკ, ქრ, სნ: მერმე ზავ-ჰყო მათ შორის და მოვიდა გურიას.

ხოლო ესე მეფე ბაგრატ იმერთა, გიორგი ქართველთა და ლევან კახთა წარვიდნენ იერუსალიმს, ვითარცა აღვსწერეთ ყოფილი: შემდგო-მად შეიკრიბნენ დადიანი მამია და გურიელი მამია და წარვიდნენ ჯი-ქეთს სპითა, რამეთუ ეკირთებოდნენ იგინი ოდიშს და გურიას, ზღვით ნავებითა მისრულთა ჯიქეთს, ეწყვნენ ჯიქნი სიმაგრით-გამო, ჰყვეს ბრძოლა ძლიერი და აოტნეს სპა იმერთა, მოკლეს დადიანი მამია და შეიპყრეს გურიელი მამია და აღიღეს ალაფი და იავარი მათი ქს. ჩფლბ, ქრ. სკ: ხოლო ნეშტნი, ლტოლვილნი სპანი მოვიდნენ და დასვეს ოდიშს დადიანად ლევან და გურიელი მამია დაიხსნა ვეცხლით ძე-მან მის-მან როსტომ და მოვიდა გურიასვე: ამისა შემდგომად მოკუჳდა გურიელი მამია ქს. ჩფლდ, ქრ. სკბ და დაჯდა როსტომ ძე მისი გურიელად: ხოლო ამანვე ბაგრატ მეფე-მან დასვა ერისთა-ვად რაჭას ჩხეიძე შოშიტა და მისცა რომელიმე სახასო დაბანი და ციხე მინდა, რამეთუ აქამომდე იყო რაჭა სამეფოდ და კვალად ჰყო

სპერისთოდ: შემდგომად შემოიკრიბნა ბაგრატ მეფე-მა სრულიად სპა-ნი იმერთანი დადიან-გურიელითა, ვინად-გან იხილა მეფემან [illegible] შაისმაილის დევნილისა-გან და კვალად მოიხნესა [illegible] ათაბაგისა, რაჟამს მოუძღვა ოსმალთა და ყვარყვარე ათაბაგისა.

რამეთუ მიჰყვა გიორგი მეფესა იერუსალიმს და არა ამას და წარვიდა დაპყრობად სამცხისა: მისრულს ეწყო მურჯახეთს ათაბაგი ყვარყვარე და იქმნა ბრძოლა ძლიერი, ქს. ჩფლე, ქრ. სკრ, იძლივა ათაბაგი და შეიპყრა ყვარყვარე ისაკ ართუმელაძე-მან, მეწდე-მან გურიელისა-მან და მოართვა როსტომ გურიელსა და როსტომ მოართვა ბაგრატ მეფესა: ხოლო ბაგრატ მეფე-მან პატიმარ-ჰყო ათაბაგი და დაიპყრა სამცხე და იუფლებოდა მუნ. მაშინ მისცა გურიელს აჭარა და ჭანეთი, წარვიდა და დაიპყრა გურიელ-მან იგინი და ბაგრატ მეფე განაგებდა სამცხესა: ხოლო მოვიდა რა შასთამაზ ლუარსაბ მეფესა ზედა და უკუნქცეული დადგა ყარაბაღს, წარვიდა მეფე ბაგრატ ყარა-ბაღს და მივიდა წინაშე შასთამაზისა და ითხოვა შეწევნა და უკეთუ მოსცეს დაუმორჩილოს მან ბაგრატ ყოველი საქართველო: მაშინ შას-თამაზს არა აქუნდა ჟამი, ვინად-გან აქუნდა სპარსეთს განდგომილება. არამედ აღუთქვა შეწევნა ბაგრატს და მოსცა ნიჭი და წარმოავლინა დიდ-პატივ-ცემული და მოვიდა სამცხესვე, აღიღო ციხენი სამცხისა-ნი და დაიპყრა თვისათ: ხოლო ქაიხოსროს ძესა ყვარყვარესსა მოჩი-ვარს მისცა ხონთქარ-მან მუსტაიფა ფაშა სპითა დიდითა და ზარბაზ-ნებითა დიდ-დიდითა: ამის-მან მცნობ-მან ბაგრატ მეფე-მან მოუწოდა იმერთა და შემოკრბნენ მსწრაფლად და გურიელიცა მათ-თანა: არამედ დადიან-მან ლევან არღა-რა ინება მოსვლა სპითა თვისითა, ვინად-გან მიიღო გურიელ-მან ქვეყანა. ამის-თჳს ამან მიზეზ-ჰყო. „რა ნიჭი არს ჩემად, რამეთუ მოვსწყდე სპითა ჩემითა:“ გარნა ბაგრატ მეფე ეწყო ოსმალთა და ბრძოლასა სასტიკ-ფიცხელსა იძლივნენ ოსმალნი და მოსრვიდენ იმერნი პირითა მახვილისათა, აღიღეს ალაფი ურიცხვი და ზარბაზნები წარგზავნა იმერეთს ბაგრატ: ესმა ესე ყოველი ხონთქარსა, განრისხნა მოწყვეტისა-თვის სპათა თვისთა და წარმოავ-ლინა აზრუმ დიარბექირის ფაშანი სპითა სუას აქათითა: მაშინ ბაგ-რატ შეიკრიბა ყოვლითა ძალითა თვისითა. არამედ არცა აწ მოვიდა

დადიანი მიზეზითა მითვე, ამის-თვის ბაგრატ ევედრა ლუარსაბ მეფესა, რათა მწე-ეყოს: უსმინა ლუარსაბ და მოვიდა სპითა თჳსითა, განიხარა ბაგრატ და წარვიდნენ ზოგად: ხოლო ოსმალნი დაბანაკებულ-იყვნენ ბასიანს, ეწყვნენ ურთიერთარს სოხოისტასა ზედა ქს. ჩფმე, ქრ. ხლგ. არამედ დაუმორჩილებლობითა და ცილებითა და ღალატითა მესხთათა იძლივნენ საქართველოსანი, ვითარცა აღვსწერეთ და მოკლეს ძე გურიელისა ქაიხოსრო და მოსწყვიტნეს სპანი ურიცხვენი. ხოლო ნეშტნი ივლტოდენ თვის თვისად და ბაგრატ მოვიდა ქუთაისს.

მერმე კვალად გარდავიდა მეორე წელსა ბაგრატ მეფე სამცხეს. წარმოასხვენა აწყვერისა ღჳთვის-მშობელი ციხე-ჯვარს და ვერ-დარა დაიპყრა სამცხე, ვინად-გან ციხენი სრულიად დაეპყრათ ოსმალთა, უკმოიქცა და მოვიდა ქუთათისს: შემდგომად მოუწოდა მეფე-მან ბაგრატ ლევან დადიანსა, რეცა დარბაზობად და შეიპყრა იგი ზაკვით, რამეთუ შური აქვნდა მიერ ჟამით, რაჟამს არა შეეწია ბრძოლასა ზედა ოსმალთასა და პატიმარ-ჰყო, ქს. ჩფმვ, ქრ. ხლდ: ესე აუწყა გურიელსა. „შევიპყარ დადიანი, წარმოვედ და დავიპყრათ ოდიში და ვერძონი შენნი მოგანიჭო, შენ დაიპყარ, ვითარცა გნებავს:“ რამეთუ ენება ბაგრატს ჴელთ-გდება მისიცა და ჰყოს ყოველი იმერეთი ერთსაბრძანებლად, ვითარცა პირველ. არამედ აგრძნა ესე გურიელ-მან და განიზრახა: „უკეთუ მოსრას ტომი დადიანთა და დაიპყრას ოდიში ბაგრატ, მაშინ იქმნას ჩემ-ზედაცა მოცალედ და მიმიღოს მეცა გურია:“ ამის-თჳს მოუმცნო ბაგრატს: „ოდეს ვეწყვენით ოსმალთა, მიერ ჟამით-გან მიზეზობენ და უმეტეს ათაბაგი აწ უკეთუ დაუტეო ქვეყანა ჩემი, მოვიდნენ და მიმიღონ. ამის-თვის ვერ ძალ მიცს მოსლვა, გარნა განვიზრახავ, რათა შემოიმტკიცო დადიანი ფიცით და განუტეო:“ ამის სმენილი ბაგრატ განრისხნა და ინება აღმოხდა თვალთა დადიანისა. არამედ შეერთებისა-თჳს გურიელისა და ოდიშართა ვერღა-რა ჰყო და პატიმარ-ჰყო გელათს სამრეკლოსა შინა: მაშინ ჩხეიძემ ხოფილანდრემ განზრახვითა ათაბაგისათა, რამეთუ შურობდა ქაიხოსრო ბაგრატს, გამოაპარა დადიანი და მოიყვანა ახალ-ციხესა: ამის-თვის ქაიხოსრო ათაბაგი ეზრახა გურიელს, ზავ-ჰყო მის-თანა,

მისცეს გზა დადიანსა: მან აღუთქვა და წარმოიყვანა ოდიშს და დაიპყრა თვისავე ლევან დადიან-მან: ესე შეუძნდა ბაგრატ მეფესა, ვინად-გან ვერღა-რა ეწია თვისსა ნებასა.

ხოლო შემდგომად მოვიდა სპა ხონთქარისა გურიასა ზედა, რათა შურ-აგონ. ვინად-გან მიჰყვა ბაგრატ მეფესა და მოსწყვიტნა სპანი ოსმალთა, მიუღეს გურიელს ჭანეთი, დაუწყეს შენება ციხისა ბათომს: ესე აცნობა გურიელ-მან ლევან დადიანსა და მეფესა ბაგრატს: „უკეთუ მძლონ მე, მოიწყევიან თქვენზედაცა, ამის-თჳს შემეწიენით.“ მაშინ დადიან-მან კეთილისა-თჳს, რომელი ჰყო მის ზედა გურიელ-მან შეიკრიბა სპანი და წარვიდა შეწევნად. არამედ ბაგრატ მეფესა შეუძნდა ესე, რამეთუ არა კეთილობდა მის-თჳს გაერთება მათი. გარნა ამანაცა წარუვლინა ძმა თვისი ვახტანგ, ფ მხედრითა გურიელსა და ამცნო ვახტანგს, რათა ჰყოს ზავი ვითარიმე მათ შორის, რათა არა შეითქვნენ დადიან-გურიელი: ხოლო მისლვამდე ამათსა ეწყო გურიელი ოსმალთა და თავ-დასხმით აოტნა ოსმალნი ხმელეთსა ზედა და მოსრნა იგინი და სხვანი შევიდნენ კატარღებთა შინა და განვიდნენ ჭოროხს იქით: მაშინ მდინარე ჭოროხი მდიდრობდა, რამეთუ მდინარენი განდიდებულ იყჳნენ. ამის-თჳს ვერღა-რა განვიდა გურიელი, მივიდნენ ოსმალნი, დაუწყეს შენება უმეტესად ციხესა გონიას: ხოლო ვახტანგ მისრულ-მან საჯავახოს უწყო ზრახვად დადიანსა რიონის თვალსა ზედა მდგომს სპითა ოდიშ-აფხაზთათა: „ვინად-გან ვარ ფუცებული შენდა აწ უწყოდე თუმცა შეიკრიბნეთ შენდა გურიელი, აქვს გურიელისა-გან პირი ძმასა ჩემსა, დაგესხმის იგი, ანუ მოგაკუჱდინებენ და ანუ შეგიპყრობენ:“ მაშინ მეგრელთა არღა-რა გამოიკითხეს ზავულება ესე, უკუ[ი]ცნენ ფოთიდამ და წარვიდნენ თვისად და ვახტანგ მივიდა გურიელ[ი]სა-თანა: არამედ გურიელს აღუძნდა უკუნქცევა დადიანისა, რამეთუ ნავებითა თვისითა არა ძალ-ედვა განსლვა გონიას და ბრძოლა ოსმალთა და განმაგრება გურიისა: ამისი მხილველი ვახტანგცა წარვიდა იმერეთს. ხოლო ოსმალთა აღაშენეს ციხე გონია და შემოვიდნენ, მოსწყვიტნეს და მოსტყუევნნეს ჭანეთი და აჭარა, და დაიპყრეს თავისად, რამეთუ ეპყრა იგინი გურიელსა: ამისა შემდგომად მოკუჳდა მეფე ბაგრატ ქს. ჩფმჱ, ქრ. ხლვ და

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

დაუტევნა ძენი ორნი. გიორგი და კონსტანტინე და დამარხეს გელათს.

იბ, მეფე გიორგი ბ, ლზ წელი ჰმეფა.

შემდგომად მეფისა ბაგრატისა დაჯდა ძე ამისი გიორგი მეფედ: ამან გიორგი-მ მოიწყო იმერეთი და დაიზავა დადიან-გურიელი და იყო მშვიდობით: შემდგომად მოვიდა მეფე ლუარსაბ ლტოლვილი შესთამაზისა-გან, ქს. ჩფნვ, ქრ. სმდ, ხიზნად. შემდგომად მოკჳდა ალექსანდრე ძე გიორგი მეფისა ქს. ჩფნჱ, ქრ. სმვ: ამისავე შემდგომად იშვა ძმის-წული მეფისა გიორგისა და ძე კონსტანტინესი როსტომ, ქს. ჩფოა, ქრ. სმთ: ამასვე წელსა მოკჳდა ცოლი გიორგი მეფისა, შემდგომად ზავ-ჰყო გიორგი მეფე-მან და ათაბაგ-მან ქაიხოსრო-მ და მისცა გიორგი მეფე-მან აწყურის ღჳთისამშობელი, ქს. ჩვობ, ქრ. ხრ. შემდგომად ამისი მოიყვანა გიორგი მეფე-მან. ცოლად ჩერქეზის ბატონის ასული რუსუდან და იქორწინა მის-თანა ქს. ჩფოგ, ქრ. სნა: გვალად შემდგომად ამისა მოკვდა გურიელი როსტომ ქს. ჩფოდ, ქრ. სნბ და დასვა გიორგი მეფე-მან ძე როსტომისა გურიელად გიორგი: და უშვა გიორგი მეფესა რუსუდან ძე ბაგრატ, ქს. ჩფოე, ქრ. სნგ: ხოლო შემდგომად როსტომ გურიელისა სიკჳდილისა განუტევა ცოლი თვისი ლევან დადიანის ძე-მან გიორგი-მ ასული როსტომ გურიელისა და წაგვარა ბიძასა თვისსა ბათულიას ცოლი სიკეკლუცისა-თვის და შეირთო თვით და ამით იქმნა მტერობა მათ შორის და შემდგომად შფოთებისა ზავ-ჰყვეს დადიან-გურიელ-მან და მისცა ლევან დადიან-მან ასული თვისი გიორგი გურიელსა ცოლად და იქმნა ამით მშვიდობა: შემდგომად განუტევა გურიელ-მანცა ცოლი თვისი ასული ლევან დადიანისა შურისა-თჳს წინათქმულისა და მტერობითა დადიანისათა ემზახლა მეფესა გიორგის, რამეთუ ჰყვანდა მეფესა გიორგის მუსადია ქჳრივი და მისცა იგი გიორგი გურიელსა ცოლად და დაიმოყჳრნეს ამით: ამის-თჳს მოიმწო ვახტანგის ძის ძე-მ ხოსრო-მ დადიანი და ამან იშველა ჭილაძე ვარაზ ლიპარტიანით ოდიშრით. ესენი ყოველნი ლალატად დაესხნეს გიორგი მეფესა იანეთს და იქმნა ბრძოლა ძლიერი: ვერა რაი ავნეს

გიორგი მეფესა. არამედ ივლტოდნენ იგინივე ქს. ჩფჲჱ, ქრ. სნვ და მოისრვოდნენ მახვილითა.

მაშინ იწყო მეფე-მან გიორგი მტერობა გურიელი-თურთ დადიანსა-ზედა. ვერღა-რა შეუძლო დადიან-მან წინა-აღმდგომა და წარვიდა სტამბოლს: შევიდნენ და დაიპყრეს ოდიში მეფე-მან და გურიელ-მან: არამედ მწე-ეყო დადიანს ხონთქარი, მოსცა აზრუმ-ტრაპიზონის სპანი და მოვიდნენ სატყეპელაა ზედა: შეშინდა გურიელი სიდიდისა-თჳს სპათათა, დაუწყო დადიანს ვედრება, რათა ზავ-ჰყონ და არა მოუოხრონ ქვეყანა. არამედ დადიან-მან სთხოვა სისხლი განტევებისა-თჳს ასულისა თჳსისა და აღუთქვა ზავ-ყოფა: უღონო ქმნილ-მან გურიელ-მან მისცა სისხლად ჴ. დრაჰკანი. ზავ-ჰყო მის-თანა, მოუძღვა გურიელი და დაიპყრა ლევან კვალად ოდიში: ხოლო მეფე-მან გიორგი-მ მოუწოდა ჯავახს ჭილაძეს, მოჰკლა იგი შურისა-თჳს წინა-თქმულისა, რამეთუ მიმდგომიცა იყო დადიანისა და დაიპყრა მამული ჯავახ-ჭილაძისა მეფე-მან გიორგი-მ: ესე აღუძნდათ დადიან-გურიელსა, შეითქვნენ და მოვიდნენ სპითა და არა აუფლებდენ გიორგი მეფესა მამულსა ზედა ჭილაძისასა. არამედ ნახევარნი დაიპყრა დადიან-მან და ნახევარი გურიელ-მან: ამისა შემდგომად მოჰკუდა ლევან დადიანი ქს. ჩფობ, ქრ. სჲ, რამეთუ უბრკმა ცხენსა მისსა ნადირობასა შინა და შემუსრა კისერი მისი და დაჯდა ძე მისი გიორგი დადიანად: ხოლო გიორგი მეფე-მან მოჰგვარა ძესა თჳსსა ბაგრატსა ცოლად დაჲ დადიანის გიორგისა და ასული ლევანისა და აქორწინა მის-თანა ქს. ჩფოგ, ქრ. სჲა: ამასვე ქორონიკონსა იშვა ძე გიორგი მეფის-რუსუდანისა-გან ლევან. არამედ ესე შეერთება მეფისა და დადიანისა შეუძნდა გურიელს და გარდაბირა დადიანს ძმა მამია და მოიყვანა გურიას, შერთო დაჲ თჳსი ცოლად. მერმე შემოიკრიბნა სპანი გურიელ-მან, მიუხდა დადიანს ზუგდიდს, ეგვეთა დადიანიცა. არამედ ბრძოლასა იძლია დადიანი გიორგი და ივლტოდა აფხაზეთს: ხოლო დაჯდა დადიანად მამია ძმა მისი. ეზრახნენ მეფე გიორგის მამია და გურიელი, რათა სთნდეს ესე ესრეთ და მოსცეს რომელი ეპყრა ჭილაძისეული დადიანსა: ესე სთნო იყო გიორგი მეფე-მან, ვინად-გან მამიაცა იყო მძახალი და მისცათ ნება და ჰყვეს ზავი მეფე-მან და

დადიან-მან და გურიელ-მან: შემდგომად იშოვა ნიჯადი გიორგი დადი-ან-მან აფხაზნი, ჯიქნი და ჩერქეზნი და მოვიდა ოდიშს; [illegible] დადიან-მან გურიელსა და გურიელ-მან წარუვლინა სპა[illegible] მას გიორგი დადიანსსა, იძლია კვალად გიორგი და წარვიდა აფხა-ზეთს.

ხოლო მოკჳდა მეფის გიორგის ძე ბაგრატ და დედოფალი დედა მისი რუსუდანი ქს. ჩფოჱ, ქრ. სჲვ, ამასვე ქორონიკონსა მოკჳდა კათალიკოზი ევდემონ. ამასვე წელსა გამოვიდა ლალა-ფაშა წარმოავლინა სპანი იმერეთსა ზედა დაპყრობად: ამათ შემოვლეს ქარ-თლი. ამისი მცნობი გიორგი მეფე წარვიდა სპითა მოსწრაფედ და შეუკრა მთა ლიხისა და მოვიდნენ ოსმალნიცა, დაუწყეს ბრძოლა იმერთა სიმაგრით-გამო და მოსრვიდენ მრავალთა ოსმალთა: შემდგო-მად იძლივნენ ოსმალნი და მოსწყვეტდიან იმერნი, აღიღეს ალაფი დიდი და მოვიდა გამარჯვებული მეფე გიორგი ქუთათისს: ხოლო დადიანი გიორგი უღონო-ქმნილი, ევედრა გიორგი მეფესა, რათა მწე-ექმნას მას, აღუთქვა მეფე-მან და აუწყა გურიელსა. მაშინ გუ-რიელ-მან მოუთხრა მეფესა: „ვითარცა განუტევე დაჲ მისი და მივეც სისხლი, ეგრეთვე მანცა განუტევა დაჲ ჩემი, მომცეს ნასისხლი ჩემი და მე დავარწმუნო მამისა და ვყოთ იგივე დადიანადვე:“ ხოლო ესე მოუთხრა ყოველი მეფე-მან გიორგი დადიანსა და დადიან-მან ყოველ-ნი აღუთქვა. არამედ სთხოვა მეფესა ცოლის დაჲ თვისი, რომელსა ზრდიდა მეფე, რათა მისცეს ცოლად და მით იქმნეს სარწმუნოდ: ხოლო უკეთუ არა რით დაერწმუნოს ყოფად ამისა. ამის-თჳს მისცა მეფე-მან ცოლის დაჲ თვისი გიორგი დადიანსა და ოქრო იგი ნასი-სხლი დადიან-მან უკუნ-სცა გურიელსა. და ვინად-გან მწირობდა და-დიანი და არა აქვნდა ეგოდენი, მის-თჳს მისცა ხოფი. ვიდრე ამოვი-დეს ფასი ოქროსა მის: მერმე ზავ-ჰყვეს მეფე-მან და გურიელ-მან ძმათა შორის, მოიყვანეს გიორგი და დასვეს დადიანადვე: ხოლო მა-მიას მისცეს ჭილაძისა და რევაზის მამულნი და იქმნა ამითი სამთა-ვე შორის მშვიდობა: არამედ შემდგომად ამისა მოიხსენა შური ბა-თულია-მ ბიძა-მან დადიანისა-მან, შემოიკრიბა საჯავახო, რამეთუ მას ეპყრა იგი და მოიბირნა ვინამენიცა მეგრელნი, წარვიდა, რათა თავს-

დასხმით ღალატად მოჰკლას გიორგი დადიანი, აგრძნა ესე გიორგი დადიან-მან და შემოიკრიბნა სპანი. ესე უთხრეს ბათულიას, უკუმოიქცა და მოვიდა საჯავახოსავე: ამის-თჳს ესე აუწყა მეფესა დადიან-მან და ძმა-მან მის-მან მამია-მ: ხოლო მეფე-მან გურიელსა მიუთხრა, რათა მოჰკლას ბათულია ამის-წილ და დაიპყრას თვით საჯავახო ორთავე ნებითა: განიხარა გურიელ-მან, შეიპყრა ზაკვით ბათულია. არამედ თვით არა მოაკვლინა და პატიმარ-ჰყო ოზურგეთს და დაიპყრა საჯავა-ხო თვისად: მერმე კვალად მოუთხრეს მეფე-მან და დადიან-მან გუ-რიელს მოჰკლვა ბათულიასი: ხოლო გურიელ-მან არა მოჰკლა თვით. არამედ მისცა მათ ნება და ამათ წარავლინეს კაცი და მოაშთვეს ბა-თულია და იქმნებოდა ესრეთ მშვიდობა.

ხოლო რაჟამს მოსლვასა ლალა-ფაშისასა მოსრნა გიორგი მეფე-მან ოსმალთა სპანი და მერმე ქართველთა, მოვიდა აწ სინან-ფაშა ქართლსა ზედა: ამან ფაშა-მან ჰგონა კვალად შველა ქართველთა გი-ორგი მეფისა-გან: ამის-თჳს წარმოავლინა ათაბაგი ყვარყვარე ქს. ჩფპა, ქრ. სჲთ გიორგი მეფისა-თანა: რათა ემტეროს სვიმონ მე-ფესა და ქართლსა: მაშინ განზრახვითა ათაბაგისათა შემოიკრიბნა გი-ორგი მეფე-მან სპანი და მოიყვანა დადიანი გურიელიცა სპითა მათი-თა, ვინაჲ-გან აქვნდათ ერთობა და ბრძანებულიცა იყო ხონთქარისა, მიუხდნენ შიდ-ქართლს, ვერა სადა ჰპოვნეს ხიზანნი და დასწვეს სრულიად გაღმა-გამოღმართნი. მერმე უკუმოიქცნენ და მოვიდნენ უფ-ნოდ: ამისა შემდგომად მოკუდა დადიანი გიორგი ქს. ჩფპბ, ქრ. სო. და დაჯდა ძმა მისი მამია დადიანად: არამედ გურიელ გიორგი კვალად არა დასცხრა შურ-გებად გიორგი დადიანისად, მოიპარა ძე გიორგი დადიანის მცირე ლევან და პატიმარ-ჰყო ციხესა შინა შხე-ფისასა, განზრახვითა მამია დადიანისათა. ხოლო ყრმა იგი უთმი-ნოებითა ტყვეობისათა გარდმოიჭრა ციხიდამ, რეცა განლტოლვად და მოკუდა: არამედ ესე მიზეზი ჰყო დადიან-მან მამია-მ გურიელსა ზე-და, შემოიკრიბნა სპანი და მოვიდა გურიას: ამას ეკვეთა გიორგი გურიელიცა და ბრძოლასა იძლია გურიელი და ივლტოდა სტამბოლს: მაშინ დადიან-მან მოიყვანა ტომი გურიელთა ვახტანგ და დასვა გუ-რიელად ქს. ჩფპგ, ქრ. სოა: ამასვე ქორონიკონს შეიპყრა მეფე-მან

გიორგი ძმა თვისი კოსტანტინე ძით მისით როსტომით, ვინაჲ-გან ლევან ძე გიორგი მეფისა მცირე იყო, რათა არა მცილე ექმნეს მეფობასა და ჰყო პატიმრად. არამედ მოქმედთა ესე ვით[illegible]-ნა აქუნდათ მშვიდობაცა ჟამად: შემდგომად მოკჳდა მეფე გიორგი ქს. ჩფჳე: ქრ. სოგ.

იგ, მეფე ლევან, ე წელი ჰმეფა.

დაჯდა ძე გიორგი მეფისა ლევან მეფედ და ეკურთხა ქუთათისს. ხოლო ბიძა მისი კოსტანტინე თავისუფლად-იქმნა ძით თვისით და დაიპყრა მან რიონისა აღმოსავლეთისა კერძონი, რამეთუ ლევან ყრმა იყო წლისა იბ: შემდგომად წელსა ქს. ჩფჳვ, ქრ. სოდ მოიყვანა ლევან მეფე-მან ცოლად დაჲ მამია დადიანისა და ასული ლევანისა მარეხ და ჰყო ქორწილი შემსგავსებული: კვალად წელსა ქს. ჩფჳზ, ქრ. სოე ნაადგომევს გაილაშქრა ლევან მეფე-მან ბიძისა თვისისა კოსტანტინესა ზედა: ვერ წინა აღუდგა კოსტანტინე და ლევან მიუხვნა ციხენი. სკანდა, კაცხი და სრულიად არგვეთი: შემდგომად ზავ-ჰყო მის-თანა და მისცა საყოფლის-წულონი და იყოფებოდა მის-თანა: ამავ წელს მოკვდა გურიელი ვახტანგ, მოვიდა დაჯდა გიორგივე გურიელად შეწევნითა ოსმალთათა, რამეთუ მოსრულ იყო სტამბოლიდამ და იყოფოდა გონიას: ხოლო ჟამთავე პირველთა განძლიერდა მეფე სვიმონ და მოიხსენა შური გიორგი მეფისა, ეზრახა იმერთა მეფე სვიმონ, რამეთუ მომკვდარ იყო ბიძაცა მეფისა ლევანისა კოსტანტინე და ვინაჲ-გან იყო ლევან ყრმა. ამის-თვის გაუთთამე იმერთა მისცეს სვიმონს პირი მტკიცე: მაშინ წარმოემართა მეფე სვიმონ სპითა თვისითა იმერეთსა ზედა: ამის-მან მცნობ-მან მეფე-მან ლევან შემოიკრიბნა სპანი იმერთა, მოუწოდა მამია დადიანსა და გიორგი გურიელსა: არამედ მათ არა ინებეს მოსლვა, ვინაჲ-გან შურობდენ ურთიერთსა: ხოლო ლევან მეფე დადგა გოფანთოს სპითა თვისითა: გარდმოვლო სვიმონ ლიხის მთა და მიერთნენ ზემოურნი რომელნიმე, მერმე მოვიდა გოფანთოს სვიმონ, ეკვეთა ლევან და იქმნა ბრძოლა ძლიერი ქს. ჩფჳტ, ქრ. სოვ, იძლია ლევან მეფე და ივლტოდა

ლეჩხუმს: ხოლო სვიმონ მეფე-მან დაიპყრა იმერეთი, გამოუხვნა მძევალნი იმერთა, წარიყვანნა იგინი და წარვიდა; შემდგომად მოვიდა ლევან მეფე და დაიპყრა იმერეთი და მტერობდა დადიანსა, ვინაი-გან არა მწე-ეყო სვიმონსა ზედა: არამედ განძლიერდა მეფესა და დადიანსა შორის მტერობა ძლიერად, შეიკრიბა ამის-თჳს დადიან-მან მამიან სპანი თვისნი და მოვიდა ქუთათისს, ამას ეკვეთა მეფე ლევან სპითა იმერთათა და ძლიერისა ბრძოლისა სძლო დადიან-მან და შე-იპყრა მეფე ლევან ქს. ჩფჟ, ქრ. სოჱ, წარიყვანა ოდიშს და პატი-მარ-ჰყო ციხესა შინა შხეთსა და მოჰკუდა შემდგომად მეფე ლევან პა-ტიმრობასა შინა შხეთს ციხესა შინა.

იდ, მეფე როსტომ, იე წელი მეფა.

ხოლო იმერთა მოიყვანეს ძე კონსტანტინესი ძისა ბაგრატ მეფი-სა როსტომ და დასვეს მეფედ. არამედ ამან როსტომ ვერა მტკიცედ დაიპყრა მეფობა: ამასვე ქორონიკონს მოჰკუდა მამია დადიან და დაჯ-და ძმა მისი მანუჩარ დადიანად: ესე მანუჩარ ეზრახა და ემზახლა კახ-ბატონს ალექსანდრეს და მოიყვანა ასული მისი ნესტან-დარეჯან მზითვითა დიდითა ცოლად და იქორწინა მის-თანა: არამედ ამავ ქო-რონიკონს იხილა გურიელ-მან გიორგი-მ საქმე როსტომისა, შეიკრიბა სპანი, მოვიდა და მოიყვანა ბაგრატ ძე თეიმურაზისა ვახტანგის ძისა, ვერ წინა-აღუდგა როსტომ, წარუხვნა ქუთათისი და მისცა ბაგრატს, განუმაგრა ციხე ქუთათისი და მოუდგინა ძე თვისი მამია ბაგრატს და თვით მივიდა საჩინოს, მოიყვანნა ოსმალთა სპანი, განსდევნა ჩი-ჯავაძე, აღიღო ციხე სებეკა, შემუსრა იგი და მუნ დახვა სხვა ჩიჯა-ვაძე და მიიქცა გურიასვე: ამასვე ქორონიკონსა კვალად მოვიდა სვი-მონ მეფე და მიერთვნენ იმერნი, მოადგა ქუთაჲისს, აღიღო დმ გამოიყვანნა ბაგრატ და მას შინა შეაყენნა გუშაგნი თვისნი და დაამ-ძევლნა კვალად იმერეთი და წარვიდა ქართლს: ხოლო როსტომ ამათ ვითარებათა მხილველი და თვით ვერა-რა რის მყოფელი წარვიდა მანუ-ჩარ დადიანის-თანა და ევედრა მას შეწევნასა: მაშინ დადიან-მან შე-კრიბნა სპანი, მოვიდა, აღიღო ქუთათისი და დაიპყრა იმერეთი როს-

ტომ: ესმა ესე სვიმონ მეფესა, გამოილაშქრა ძალითა დიდითა, ზარ-ბაზნებითა და აღკაზმულობითა სპასთა, გარდმოვლო ლიხი და მიერთნენ კვალად იმერნი: ამის-თჳს ვერ წინა-აღუდგა როსტომს და ივლტოდა ოდიშსვე: ხოლო სვიმონ მეფე-მან აღიღო ციხენი. სკანდი, კვარა, კაცხი, სვერი, შეაყენნა თვისნი და მოადგა ქუთათისს, აღიღო იგიცა. არამედ რა სცნა მეფე-მან სვიმონ წარსვლა როსტომისა ოდიშს წარვიდა მის ზედა, რათა შეიპყრას იგი და დაიპყრას იმერეთი მკვიდრად, ვინადგ-ან არღარა-ვინ იყო ტომი მათი თვინიერ როსტომისა და მივიდა ოვიშკვითს: მაშინ დადიან-მან მოუვლინა მეტყველ-მან: გვიმონე ორნივე და მიეც როსტომს იმერეთი და ვიყვნეთ მორჩილ შენდა საუკუნოდ,“ არამედ სვიმოს მეფე-მან მრავალ-გზის განმარჯვებულობისა-თჳს იამპარტავნა მეგრელთა-გან წინ-აღუდგომა და შერისხვით მიუგო: „გნებავს მომეც როსტომ და დავიცვა ქვეყანა შენი უვნოდ, უკეთუ არა, მოვიდე და თუმცა ძალ-გიცს დამხუდი ბრძოლად:“ ამისსა მსმენელსა დადიანს შეუძნდა სიამაყე ესე, შემოიკრიბნა სპანი და როსტომ მის-თანა, რაოდენითამე იმერლითა დაესხა გარიყრაყს სვიმონ მეფესა, იძლია მეფე სვიმონ და ივლტოდა ქართლს: ხოლო დადიან-მან აღიღო ალაფი დიდი და ზარბაზნები წარიღო ოდიშს. მოიყვანა როსტომ და აკურთხეს ქუთათისს მეფედ. აღიღეს ქუთათისი და ყოველნი ციხენი იმერეთისანი და დაიპყრა როსტომ სრულიად იმერეთი ქს. ჩფჟ, ქრ. ႱႭႶ: არამედ შემდგომად ზავჰყვეს როსტომ მეფე-მან და სვიმონ მეფე-მან, მისცა ტყვენი და მეციხოვნენი ყოველნი სვიმონს. ხოლო მძევალნი იმერეთისანი უკმოსცა სვიმონ მეფე-მან და მეფობდა ესე როსტომ მშვიდობით, რამეთუ დადიანი აქუნდა მწედ.

შემდგომად მოუხდნენ აფხაზნი გურიას ნავებითა: ამათ ევვეთა გურიელის ძე მამია, სძლო და მოსწყვიტნა სრულიად ქს. ჩფჟა, ქრ. ႱႭႧ: ამასვე ქორონიკონს უშვა ნესტა-დარეჯან დადიანს მანუჩარს წული ლევან. არამედ შობასავე მოკვდა ნესტან-დარეჯან: ხოლო მანუჩარ დადიან-მან შემდგომად გლოვისა მოიყვანა ცოლად ქჵრივი ვახტანგ გურიელისა და ასული ათაბაგისა და იქორწინა მის-თანა: ხოლო შემოგომად ამისა მოიყვანა ათაბაგის ქალი თინათინ დედოვლად კონ-

ტანტინე მეფე-მან ქს. ჩფჟზ, ქრ. სპე და იქორწინა: ამასვე ქორო-ნიკოს მოითხოვა პაპა-მან მის-მან ალექსანდრე-მ კახ-ბატონ-მან აღ-საზრდელად მანუჩარ დადიანისა-გან ძე მისი ლევან. ამან მანუჩარ წარუვლინა და ზრდიდა იგი მას: ხოლო შემდგომად მოკუდა გურიე-ლი გიორგი ქს. ჩქ, ქრ. სპჱ და დაჯდა ძე მისი მამია გურიელად და იყო მშვიდობა სამთა ამათ შორის მეფისა, დადიანისა და გური-ელისა-თანა და მეფობდა ესრეთ როსტომ. არამედ შემდგომად იხილა-რა დადიან-მან მანუჩარ კახეთს დავითისა-გან საქმე იგი, მოითხოვა ძე თვისი ლევან ალექსანდრესა-გან, ამან წარმოუვლინა და მოვიდა მამისა-თანა ლევან, ქს. ჩქდ, ქრ. სჟბ: მაშინ იყო ლევან წლისა იგ და განიხარა მანუჩარ ხილვითა მისითა: შემდგომად მოკვდა მეფე როსტომ ქს. ჩქე, ქრ. სჟგ.

იე, მეფე გიორგი გ, წელი ჰმეფა.

ხოლო ვინად-გან არღარა-ვინ იყო ტომი მეფეთა, მოიყვანეს ძმა როსტომ მეფისა ნაშობი მხევლისა-გან გიორგი, დასვეს მეფედ და აკურთხეს ქუთათისს და მეფობდა ესე მშვიდობით ჟამ-რაოდენმე: არამედ ჟამებთა ამათ შინა, ვითარცა ვიხილავთ იქმნა განტევება ცოლ-თა, კლვა კაცთა და იდუმალ ტყვის-ყიდვა და უჯერონი სჯულსა ზე-მრავალნი იმერეთსა შინა, ამის-თჳს შეკრბენ ქართლისა კათალიკოზი მალაქია, აფხაზთა კათალიკოზი ევდემონ და ყოველნი ეპისკოპოსნი იმერთ-ოდიშისანი: ხოლო ეპისკოპოსნი ესენი იყვნენ. ქუთათელი სვიმონ, გენათელი ანტონი, ჭყონდიდელი, ბედიელი, მოქველი, დრან-დელი ფილიპპე, ცაგერელი კოზმან, ხონელი ზაქარია, ნიკორ-წმიდე-ლი იოაკიმ, ჩაისელი კირილე: ამათ განაჩინეს მოქმედთა მათთა-თჳს ჯეროვანი შერისხვანი, დასწერნეს და შეაჩვენნეს მოქმედნი მისნი, ვითარცა გვაუწყებს აღწერილი მათი.

ხოლო შემოიკრიბა მამია გურიელ-მან სპანი, შევიდა აჭარას, მოსწყვიტნა ოსმალნი და დაიპყრა კვალად თვითვე აჭარა ქს. ჩქთ, ქრ. სჟზ: შემდგომად მოკვდა დედოფალი თინათინ, ასული ათაბაგი-სა ქს. ჩქი ქრ. სჟჱ: შემდგომად ამისა ნადირობასა შინა ხრო-მან

ირმისა-მან წარიტაცა დადიანი მანუჩარ და მოჰკლა იგი ქს. ჩქაბ ქრ. სჟთ და დასვეს ძე მისი ლევან დადიანად ნაშობი კახ-ბატონის ასუ-ლისა: შემდგომად ამისა მოვიდნენ ლუარსაბ და თეიმურაზ მეფენი შაჰაბაზისა-გან ლტოლვილნი ქს. ჩქაე ქრ. ტჲ, ისტუმრა კეთილად გიორგი მეფე-მან დიდითა პატივითა ქუთათის: ამათ-თჳს შაჰაბაზს წარმოუვლინა დესპანი, რათა მისცეს მას მეფენი და უკეთუ არა მო-ვიდეს სპითა ჩარუხ დაჰკრაიანითა და მოსპოს ქვეყანა მისი: მაშინ გიორგი მეფე-მან ჰკითხა. „რაჲ არს ჩარუხ დაჰკრაიანითა:“ მიუთხრეს კოხუნჯი და წალდი: მიუგო დესპანსა: „ვგონებდი შეშინებასა სარ-მუზოსანითა. გარნა კოხუნჯნი და წალდნი აქუსთ მრავლად ჩემთა მარგჳელთაცა:“ ხოლო იყვნენ წინაშე გიორგი მეფისა დადიანი ლე-ვან და გურიელი მამია მოწოდებულობით მიმცემად მის-თჳს პასუხთა შაჰაბაზისათა: ამათ განიზრახეს და წარავლინეს კათალიკოზი ქართლი-სა მალაქია და აბაშიძე პაატა ვედრებით, რათა მისცეს ორთავე მეფე-თა მკვიდრნი თვისნი და ეგრეთ დაიმორჩილოს: ხოლო შაჰაბაზ მოაქ-ცივნა იგინი დიდითა პატივითა და ნიჭითა [1]): არამედ ლუარსაბ მეფე-მან არა ისმინა გიორგი მეფისა და წარვიდა წინაშე შაჰაბაზისა: ხოლო შემდგომად შაჰაბაზისა წარსვლისა სპარხეთსვე მიიწვიეს ბატონი თეი-მურაზ კახთა. შემოიკრიბნა მეფე-მან გიორგი სპანი დადიან-გურიე-ლით და მიჰყვა არაგვამდე თეიმურაზს, რათა არა რაჲ ევნოს ქართ-ველთა-გან: მერმე უკმოიქცა და მოვიდა ქუთათისს: შემდგომად კვა-ლად მოვიდა ბატონი თეიმურაზ ლტოლვილი შაჰაბაზისა-გან: ამ ჟამ-თა იქმნა სიყმილი დიდი იმერეთს შინა. ხოლო მეფე-მან გიორგი-მ შერისხნა რაჲსამე ზედა წულუკიძეს პაატას და მიუხვნა მამულნი და პაატა წარვიდა ლევან დადიანისა-თანა: რამეთუ ესე ლევან იყო ბორო-ტი, ხვანჯიანი, ამაყი, მზაკვარი და ძვირის-მომხსენე და იმარჯვიდა

---

[1]) იტყვიან, რამეთუ ისხდენ მეფენი ერთად, მაშინ გიორგი მეფე-მან მოიხადა ქუდი და შემოიდვა ფერხი მუხლსა ზედა: ესე იუკადრისა მეფე-მან ლუარსაბ და შეირაცხა უპატიოდ და არა-რად შერაცხვა და იტყოდაო. „რა იგი ნებავს მტერსა ჰყოს, ხოლო უმცირესისა ჩემისა-გან არა დავითმინო.“ და არა-რა უხმისა გიორგი მეფესა და წარვიდა, ვითარ მწყრალი.

ჟამთა. არამედ ამან პაკტამ (რომელსა უხმობდნენ წუწკად უძლურებისა-თჳს, რამეთუ იყო კუტი) უმეტესად შთაუდვა ლევანს მტრობა გიორგი მეფისა და მარადის განუზრახვიდა.

ხოლო გიორგი მეფე-მან მოგვარა ძესა თჳსსა ალექსანდრეს ცოლად ასული გურიელისა და აქორწინა იგი ქს. ჩქიჱ, ქრ. ტვ: შემდგომად უშვა ალექსანდრეს ძე ბაგრატ. არამედ შემდგომად ორისა წლისა შესწამა ალექსანდრე-მ ცოლსა თჳსსა, რეცა სიძვად ქუთათლის ვაჭრისა-თანა და განუტევა ცოლი თჳსი და წარავლინა ძით თჳსით ბაგრატით მამისა მისისა გურიელის მამასა-თანა: ესე შეუძნდა გურიელს და ეძრახა დადიანი ლევანს და მოითხოვა დაჲ მისი მარიამ ნაშობი ათაბაგის ქალის-გან ძისა თჳსისა სვიმონის-თჳს: ხოლო ლევანს, ვინად-გან აქვნდა მანკიერება და იმარჯვიდა საქმეთა დაემეგობრებოდა ათხაზთა, ჯიქთა და სვანთა, რათა მწე-ეყონ, განიხარა მტერობა გურიელისა და მეფისა და მისცა დაჲ თჳსი სვიმონს ძესა გურიელისასა და ქმნა ქორწილი სვიმონ ქს. ჩქკა, ქრ. ტთ. შეუძნდა მეფესა გიორგის შეერთება დადიან-გურიელისა, დაუწყო მტერობა: შემდგომად შემოიკრიბნა სპანი თჳსნი გიორგი მეფე-მან და განვიდა და დასდგა გოჭორაურსა ზედა: მოვიდა ლევან დადიანიცა სპითა ოდიშარ-ათხაზ-ჯიქითა და იქმნა ბრძოლა ძლიერი და მოსწყდნენ მრავალნი ქს. ჩქკგ, ქრ. ტია, იძლია მეფე გიორგი და ივლტოდა: მაშინ დადიან-მან შეიპყრნა მრავალნი წარჩინებულნი და მდაბიურნი, აღიღო ალაფი და ივარი და წარვიდა ოდიშს. გარნა შეპყრობილთა განზრახვითა წუწკისათა დაასხნევინა ვეცხლით თავნი, რომელი არა-ოდეს ქმნილ იყო იმერეთს შინა და შემოხდა მიერით ესრეთ.

შემდგომად ამისა განირისხნა ღმერთი და მოკლა მამა თჳსი მამია გურიელი ძე-მან თჳს-მან სვიმონ, მწოლარე სარეცელსა ზედა ძილად ქს. ჩქკე, ქრ. ტიგ და დაიპყრა გურია თჳთ: ხოლო დადიანს ლევანს, ვინად-გან ეძლია გიორგი მეფისა-თჳს განიზრახა, რამეთუ ჰყო ბოროტი ესე სვიმონ, ნუ თუ ზავ-ჰყოს გიორგი მეფისა-თანა და შეითქვნენ ჩემ-ზედა: ამის-თჳს აღირჩია გურიელად დასმად ვახტანგ გურიელისა ძისა ქაიხოსროსი, ძმისა მარიამ დისა თჳსისა

შეიკრიბნა სპანი და მივიდა ლაჩხუთს, მიზეზ-ჰყო და მოუთხრა სვიმონ გურიელისა: „ვინაჲ-გან მოჰკლა მამა შენი, არა-რაჲ [illegible] მოყვრობა შენი, მომეც დაჲ ჩემი და უკუნვიქცევი:“ არამედ სვიმონ იყო მხნე, ახოვანი, შემმართებელი, ამანაც შემოიკრიბნა სპანი, ქვემ-თა დადიანს ლაჩხუთს, ფიცხელ სასტიკისა ბრძოლისა შემდგომად იძლია გურიელი სვიმონ და სპანი მისნი. შეიპყრეს სვიმონ გურიელი და მოართვეს ლევან დადიანსა: მაშინ ლევან დადიან-მან აღმოხადნა თუალნი სვიმონს და დასვა გურიელად ქაიხოსრო. წარმოიყვანა დაჲ თვისი მარიამ და მოვიდა ოდიშს გამარჯვებული.

ხოლო ამის წინა წელსა მოვიდა მოურავი გიორგი სამცხიდამ გიორგი მეფისა-თანა და მერმე მიიწვია ლევან დადიან-მან. გარნა არა დაადგრა და წარვიდა: არამედ ვინაჲ-გან სცა პატივი მეფე-მან და აღუთქვა კეთილნი მისდა. ამისთვის მოითხოვა სპანი გიორგი მეფისა-გან შეწევნად თვისად, ამან მეფე-მან წარუვლინა სპანი ზემო-მხრისანი და უთავა მათ ბოქაულთ-უხუცესი მამუკა და აბაშიძე ამილ-ლაბარ, უკეთუ განძლიერდეს მოიმწოს იგიცა დადიანსა ზედა, რომ-ლისა-გან ძლეული იყო. გარნა ცუდ იქმნა განზრახვა ესე და მოვიდ-ნენ სპანი ლტოლვილნი: შემდგომად ამისა იმზახლენ ბატონი თეიმუ-რაზ და გიორგი მეფე, მოსცა ბატონ-მა თეიმურაზ ასული თვისი ქრივი ზურაბ ერისთავისა დარეჯან ცოლად ალექსანდრეს ძესა გი-ორგი მეფისასა. მივიდა მეხრანს, ჰყო ქორწილი ქს. ჩქკთ, ქრ. ტიზ, წარმოიყვანა და მოვიდა ქუთაისს: ხოლო დადიან-მან ლევან განიწყო სპანი და მოირწყუნო აფხაზნი, ვიდრე დაპყრობადმდე: განმ-დიდრდა ფრიად, რამეთუ შემუსრნა ნავნი ზღვისანი და ჰყვა მწედ და მორჩილად ქაიხოსრო გურიელი და განაცხადა მტერობა მეფისა გი-ორგისა, განზრახვითა პაატა წუწკისათა და უხდებოდა მარადის დღე-სასწაულთა შინა იმერეთს და ბრძოდენ მდევრად მრავალ-გზის იმერ-ნი. გარნა იგინივე მრე ექმნებოდიან და ტყვეთ ანუ პყრობილთა, რომელთა წარიყვანდნენ დაახსნევინებდნენ ვეცხლით თავთა: ამით შე-მოხდა ცხადად ტყვის-ყიდვა, რამეთუ სპათაცა მისთა ფარვით იწყეს თათართა ზედა ყიდვა-ტყვეთა და ნაშოვართათა და გამრავლდებოდა ესე-ვითარი ხდომა და უჯეროება იმერეთსა ზედა: ხოლო ინება როს-

ტომ ქართველთა მეფე-მან მზახლობა ლევან დადიანისა და მოითხოვა დაჲ მისი მარიამ ცოლად ქურივი სვიმონ გურიელისა, და მისცა და-დიან-მან. არამედ აქუნდა შიში გზასა ზედა გიორგი მეფისა. ამის-თჳს შეითქუნნენ და მოვიდა როსტომ მეფე ფერსათსა ზედა და დადიან-მან შემოიკრიბნა სპანი დიდნი წარმოიყვანა დაჲ თვისი მარიამ, გამოვლო სამიქელაო, ფოკე და განვიდა რიონს, შევლო და მოვიდა კაკას ხიდსა ზედა. მუნ დახუდა როსტომ მეფე, მისცა დაჲ თვისი დიდებითა და წარვიდა როსტომ: არამედ გიორგი მეფე-მან ჰგონა ჟამი მარჯვე, შემოიკრიბა სპანი, რათა ეწყოს ანუ დაესხას დადიანსა და წარვიდა მცირითა კაცითა განმსტრობად სპათა დადიანი-სათა, მერმე მოქცეულ-მან აღასრულოს წადილი თვისი: აგრძნა ესე დადიან-მან, წარმოავლინა სპანი ფარულად, მოეტევნენ გიორგი მეფე-სა, შეპყრეს და მიგვარეს ლევან დადიანსა. იგი მხიარულ აღიყარა სპითა, წარიყვანა გიორგი მეფე და წარვიდა ოდიშს და პატიმარ-ჰყო მუნ მეფე. ამის-თჳს ალექსანდრე-მ ძე-მან გიორგი მეფისა-მან წარუგ-ზავნა კაცი, რათა მოსცეს მამა: ხოლო მან მოითხოვნა ვაჭარნი ჩი-ხორისა და ჩხარის სომეხნი და ურიანი სახსრად მეფისა გიორგისა: მაშინ ალექსანდრე უღონო-ქმნილ-მან მისცნა იგინი სრულიად და დაიხსნა მამაჲ თვისი, მოვიდა ქუთათისს და შემდგომად ფრიადითა მწუხარებითა და ესე ვითარებათა-თჳს და ვერა რაისა მწყობისა მპოვ-ნელი მოკუდა მეფე გიორგი ქს. ჩქლთ, ქრ. ტკზ და დაუტევნა ძენი. ალექსანდრე, მამუკა და ბერი.

ივ, მეფე ალექსანდრე გ, კე წელი ჰმეფა.

ხოლო შემდგომად მამისა თვისისა დაჯდა ალექსანდრე მეფედ იმერთა და ეკურთხა ქუთათისს: არამედ ლევან დადიანი [1]) არა დასც-

[1]) იტყვიან მხედარ-მან დადიანი-მან მიჰყიდა მაჰმადიანსა ტყვე, ამის-თვის კათალიკოზ-მან იწვია და დაუდვა მწვარი ძაღლი. „ეტყოდა ჭამასა, რამეთუ არა არს არა-წმინდა.“ ვინად-გან იქმნა ესე, აღუძნდა დადიანსა და მოაყვანინა ტყვე იგი სტამბოლიდამ და მხედარი იგი მისცა პატიჟსა, გარნა კვალად არა დასცხრა კირთებად.

ხრა და უხდებოდა მარადის იმერეთს შობას, ნათლის-ღებას, აღდგომას და ყოველთა დღესასწაულთა შინა, რამეთუ ეტყოდა ბაგრატ: „არს ძლევა მტერთა შენთა ზედა დღესასწაული შენდა:“ ვინაჲ-გან უწყოდა დღესასწაულთა შინა განცხრომა, შვება და მოცალეობა იმეოთვის განსვენებისა-თჳს: ამით აოხრებდა სახახებსა იმერეთისასა, ვიდრე ვერღარა წინა-აღუდგა ალექსანდრე მეფე და მოავლო ზღუდე ქუთაისს დიდი და მოიყვანა ყოველთა წარჩინებულთა თვისთა ცოლ-შვილნი და დაადგინნა მას შინა და თვითცა იმყოფებოდა მასვე შინა, რათა არა მიერთნენ დადიანსა ჴუთ მის-თჳს: არამედ ლევან დადიან-მან სიმდიდრით აღვზავებულმან ჴუთ სასახლე იბ ოდიშსა შინა ყოვლითა მოწყობილობითა, რამეთუ არა წარიღის ერთიდამ მეორესა შინა არა-რაჲმე სახმარნი ანუ ცხენნი და გარემო წყაროთა უახლოესთა დასდგა ფიალანი ოქროსანი და უშორესთა ვეცხლისა, დაბმულნი ძეწკვებითა, რათა სმიდენ მგზავრნი მით. ვინაჲ-გან ვერ-ვინ იკადრებდა ქურდობასა ანუ პარვა-ავაზაკობასა ქვეყანათა შინა მისთა: არამედ იმერთა უყოფდა ესრეთ თანა-მონათესავეთა, ერთ-სჯულთა და მეფესა თვისსა: კვალად განზრახვითა პაატა წუწკისათა, რამეთუ სძულობდა ცოლი დადიანისა პაატას და მტერობდა წუწკი მას. ამის-გამო შეუთქვა ლევან დადიან-მან ცოლსა თვისსა სიძვა მეწდისა-თანა თვისისა, შეიპყრა იგი ძებითურთ, მთადვა ზარბაზანსა შინა და განტყორცნა და დაიფანტნენ სრულიად: მერმე მოიყვანა ლევან სხვა ცოლი და იქორწინა. გარნა არა უშვა ძე, არცა ასული და მოსწყდა თესლი მისი: გარნა არცაღა-თუ დასცხრა ოხრებად იმერეთისად: ამ ჟამებთა მოიწივაცა ძმა ალექსანდრე მეფისა მამუკა და ესე მამუკა იყო მხნე, ახოვანი, შვენიერი, კისკასი და შემმართებელი ძლიერი: ამან უწოდა ბრძოლად ლევან დადინსა, მცირედ მცირედ და მოსწყვეტდა სპათა მისთა ფრიადად. გარნა მრავალ-გზისცა მოსწყვიტნა, ვითარ ვერღა-რა დამართვიდენ მეგრელნი მის წინაშე და მხილველნი მისნი მსწრაფლად ივლტოდენ: ამის-თჳს ლევან დადიანი მცდელობდა სიკუდილსა ანუ შეპყრობასა მისსა ფრიად: ხოლო ჰყვანდა მამუკას ცხენი ზერდაკი დიდი ძლიერი და ფიცხელი, რომელსა ვერ უდგმიდა კვეთებასა მისსა მეგრელთა ლაშქრთა: დღესა ერთსა მოვიდა ლევან დადიანი სპითა, ჰსცნა

მამუკა-მ, შეიპყრა განსლვად. არამედ არა უტევებდა განსლვად მეფე ალექსანდრე, რამეთუ ეშინოდა სიკჳდილისა მისისა [illegible] თჳს დაუმალა ზერდაგი მისი, [1]) რათა არღა-რა განვიდეს: მაშინ მამუკა, უთმინოებითა განვიდა სხვითა ცხენითა და ამისი მხილველ-მეგრელნი ივლტოდნენ, მიეწია მამუკა, სცა შუბი და დასცა კაცი ცხენითურთ მიწასა. არამედ უბრკმა ცხენსა მამუკასსა და დაეცნენ ორნივე: მხილველნი მეგრელნი უკმოიქცნენ, შეიპყრეს მამუკა და მიგვარეს ლევან დადიანსა: მან განახარა და წარიყვანა და პატიმარ-ჰყო ციხესა შინა: ხოლო ალექსანდრე მეფე-მან ვერასადა შეწევნისა მპოველ-მან და მომლოდე-მან, იხილა განძლიერება რუსეთის მეფის ალექსისა, განიზრახა, რათა მოიცეს მუნიდამ ძალი. ამის-თჳს წარავლინა ხოსიო ჯაფარიძე წინაშე მისსა ძღჳნითა და ითხოვა შეწევნა.

შემდგომად ამისა მოვიდა ბატონი თეიმურაზ ლტოლვილი ქს. ჩქმ, ქრ. ტლგ, მიეგება ალექსანდრე მეფე და პატივ-სცა. არამედ შემდგომად გლოვისა იწვია დადიან მან ლევან და განუზრახვიდა ალექსანდრე მეფე წარსლვასა, რათა ზავ-ჰყოს მათ-შორის, რამეთუ ალექსანდრე იყო სიძე და ლევან მამიდის წული, და განატევებინოს მამუკა: ამის-მიერ წარვიდა ბატონი თეიმურაზ, მან ისტუმრა და პატივ-სცა დიდად: შემდგომად უწყო ზრახვა წინ-თქმულთა-თჳს ვედრებით, რათა ჰყონ ზავი და დაასცადონ ოხრება ქრისტეანეთა და განუტევოს მამუკა შუამდგომლობითა მისითა: ამას ზედა პატივ-სცა ლევან დადიან მან და აღუთქვა ყოვლად ყოველი. არამედ არა აუოდა წუწკ-მან ამის ყოვლად დადაანი. გსრულ მეტყველ-მან: „უჯერო არს განტევება მტრისა. რამეთუ მოიცემს რა ძალსა, კვალადცა არს მტერი:“ ამის-თჳს ითხოვა შენდობა ბატონი თეიმურაზისაგან, ვერღარა ყოვლად, ვითარცა აღუთქვა და წარვიდა ბატონი თეიმურაზ უქმი: ხოლო დიდსა რუსეთის მეფესა კეთილად შეეწყნარა ხოსიო და წარმოავლინა თჳსნი დესპნად ნიკოფორე პავლეს შვილი და მღივანი ალე-

[1]) იტყვიან, სიკეთისა მისისა-თჳს შურის-თჳს დაუმალა ცხენი, რათა ენოს რაიმე.

ქსი იოანეს შვილი ნიჭითა დიდითა: ესენი მოვიდნენ რაჭას. ამათ მიაგებნა მეფე-მან ალექსანდრე-მ დომ-კაცი ჯაფარიძე და [illegible] არეშიძე, მერმე მოვიდნენ ქუთათისს წინაშე ალექსანდრე მეფისა ქს. ჩქ[illegible], ქრ. ტლ[illegible] და მოართვეს ნიჭნი მუნებურნი სამურნი და ლარნი: შემდგომად წარავლინა მშვიდობით და ევედრა კვალად მწეუ-თვას: ამისა შემდგომად აღივსო შურითა ლევან დადიანი და არა შეიწყალა სიჭაბუკე და შვენიერება მისი, წარავლინნა კაცნი და აღმოხადნა თვალნი მამუკას მეფის ძესა ციხესა შინა პატიმარსა: მერმე მცირედისა ხანისა შემდგომად მოკუდა მამუკა ქს ჩქდ, ქრ. ტმბ: ხოლო ალექსანდრე მეფესა, ვინად-გან განეძო ძე თვისი ბაგრატ დედითურთ მისით და არა ესვა დარეჯანისა-თანა შვილი. ამისთჳს მოიყვანა ძის ძე ბატონის თეიმურაზისა გიორგი და ზრდიდა ძედ თვისად. არამედ მოკუდა იგიცა და უღონო-ქმნილ-მან ალექსანდრე მეფე მან მოიყვანა ბაგრატ ძე თვისი, შობილი გურიელის ქალისა-გან და ჰყავდა თვისთანა, ვითარცა სამეფო ძე, ხოლო ლევან დადიანმან ვინადგან არა შეიშინა ღმრთისა და სტყვენვიდა, აოხრებდა და ჰკლვიდა კაცთა ქრისტიანეთა, მისცა მასცა სოფელმან ნიჭი თვისი და მოკუდა ლევან დადიანი ქს. ჩქნზ, ქრ. ტმე და დასვეს ოდიშართა ლიპარიტ დადიანად ძმა ლევანისა, ნაშობი ათაბაგის ქალისა-გნ: ამის-მან მსმენელ-მან მეფე.მან ალექსანდრემ შემოიკრიბნა სრულად სპანი იმერთანი და წარვიდა ოდიშს შურის-გებად: ამას ვერ წინააღუდგა ლიპარიტ დადიანი, შევიდა ალექსანდრე ოდიშს, მოსწყვიტნა, მოსტყვევნა, მოაოხრნა, აღიღო ციხენი, გამოიღო საგანძურნი და ქონებანი ლევან დადიანისანი, შეიპყრნა წარჩინებულნი სრულიად ოდიშისანი და დაახსნევინა ვეცხლით ყოველთა თავნი, გამოუხვნა მათვე ძენი მძევლად და დასვა ოდიშს დადიანად ვამიყ, ძე მამია დადიანისა და თვით დაიპყრა უნაგირას აქეთი აღმოსავლეთის კერძი და უნაგირას იქითი დასავლეთისა მისცა ვამიყს: მერმე წარმოვიდა ნიჭითა, ალაფითა, იავრითა დიდითა და ტყვითა და ნატყვევნავითა გამდიდრებული და მოვიდა ქუთათის გამარჯვებული.

ხოლო ლიპარიტ წარვიდა ახალ-ციხეს და ევედრა ათაბაგს როსტომ ფაშას და მეფესა ქართლისასა როსტომს, მათ მოსცეს

სპანი, მოვიდა სპითა გურიას, მოჰყვა ქაიხოსრო გურიელიცა სპითა თვისითა, რამეთუ ძმა ლაპარიტისა იყო და წილაძე მიქელაძენიცა მათ თანავე და გამოვიდნენ რიონს: ამის მან მცნებელ მან ალექსანდრე მეფე-მან შემოიკრიბნა სპანი იმერთა და განვიდა ცხენის წყალს. მას ღამეს მოუმცნო ალექსანდრე მეფესა ოტია მიქელაძემ: მაცნობე ჴვალისა კურტაკი და ცხენი შენი, არ თუ ხარ ჯაბან და მეც ვაცადუნო შუბის წვერი ჩემა სათვალესა ზარადისა შენისასა: ესენი აუწყა მეფე მან და დილასა რაზმთა წყობასა შინა მოუწოდა მეფე-მან ლევან აბაშიძეს სიძესა ოტია მიქელაძისასა, შესვა ცხენსა თვისსა ზედა და შთაასხა კურტაკიცა თვისი რამეთუ უცნობელ იყო წინა თქმულთა და ლევან განიხარა ნიჭისა თჳს მეფესა, რამეთუ იყო შემმართებელი და ერთ-გული მეფისა და იქმნა ბრძოლაცა ბანძას სასტიკი, ქს ჩქჱ, ქრ. ტჲჳ და მოისრნენ ორ-კერძოვე. მაშინ ოტიამ მეძიებელ მან მეფისა-მან ჰპოვა იგი და ჰკრა შუბი ზარადის სათვალესა შინა ლევანს და განაგდო ცხენსა და შესძახა: „მე ვარ ოტია:“ ეჰა უცხო, რამეთუ არა გარდაიჭრა ლევან. არამედ მიუგო ოტიას: „რას ეტყვი ასულსა შენსა, უკეთუ შენ ხარ ოტია“ მაშინ იძლივნენ იგინი ბანძას და ლტოლვითა მოსრვიდნენ ალექსანდრესანი. არამედ არღა-რა ივლტოდა ოტია და დარჩა მეფესა ნებითა თვისითა. გარნა მასვე ჟამსა მუნვე დასწჳნა თვალნი ზუმბითა: ხოლო შეიპყრეს ქართველნი, მესხნი, გურულნი და ოდიშარნი და ლიპარიტ დადიანი და ქაიხოსრო გურიელი წარვიდნენ ლტოლვილნი სტამბოლს: მერმე დასვა ალექსანდრე მეფე მან კვალად დადიანად ვამიყე და გურიელად დემეტრე ძე სვიმონ გურიელისა: შემდგომად დაახსნევინა ქართველთა, მესხთა, გურულ-ოდიშართა ვეცხლითა თავნი და განუტევა თვისთა ქვეყანათა შინა. მოვიდა ბანძიდამ ქუთათისს და იყოფებოდა მშვიდობით.

ამისა შემდგომად მოვიდა ქაიხოსრო გურიელი სტამბოლიდამ და ლიპარიტ მომკუდარიყო და ამისი ებრძანა ხონთქარსა ათაბაგისა თჳს, რათა მწე-ეყოს ქაიხოსროს: მოსცა სპანი ფაშამ და ჩამოვიდა გურიას. ხოლო დემეტრე ივლტოდა იმერეთს და დაიპყრა ქაიხოსრომ გურია: ამას შეუჩინეს მაჭუტაძე მეფე-მან და დემეტრე გუ-

რიელ-მან, მან მოჰკლა ქაიხოსრო გურიელი ღალატად, წავიდა დემეტრე და დაიპყრა კვლად გურია ხოლო ძენი ქაიხოსრო გურიელისაგან გიორგი და მალაქია წარვიდნენ წინაშე როსტომ ფაშისა ახალ-ციხეს და იმყოფებოდნენ მუნ მას-თანა. შემდგომად ამისა მოკუდა მეფე ალექსანდრე ქს. ჩქჲ, ქრ. ტმჱ.

იზ. მეფე ბაგრატ დ, კ თთუე ჰმეფა.

დაჯდა ბაგრატ მეფედ ძე ალექსანდრე მეფისა და აკურთხეს ქუთათისს: ხოლო დედისნაცვალ-მან მისმან დარეჯან დედოფალ-მან მისცა ბაგრატს ძმის-წული თვისი ქეთევან. დავითის ასული ცოლად და აქორწინა დიდებით და ისიძა გერი თვისი; არამედ შემდგომად ექვისა თვისა მზაკვართა კაცთა ენითა შეიპყრა ბაგრატ მეფე, გერი თვისი დარეჯან დედოფალ მან, წაგვარა ცოლი ქეთევან და აღმოხადნა თვალნი, მოიყვანა ვინმე მეფეთ მონათესავედ წოდვილი ვახტანგ, რომელსა ჭუჭუნიას შვილობითაც უხმობდნენ, შეირთო ქრმად იგი და დაიპყრა თვით იმერეთი და ვახტანგს უწოდა მეფედ: ესე ბაგრატის კერძოთა იმერთა არა სთნდათ და აუწყეს ასლან ფაშასა: შემოიკრიბნა ასლან ფაშა-მან სპანი და ჩამოვიდა იმერეთს, მიეგებნენ დადიან-გურიელი და იმერნი, მოვიდა ფაშა, შეიპყრა ვახტანგ და დარეჯან დედოფალი და ქეთევან ცოლი ბაგრატ მეფისა. ხოლო იმერეთს დასვა ბაგრატვე უთვალო მეფე და იგინი წარიყვანნა და მივიდა ახალ-ციხეს, მუნიდამ ვახტანგ და დარეჯან და ქეთევან წარგზავნნა ოლთისს და დაასადგურა მუნ: ხოლო ბაგრატ მეფე უთვალობით ვერა ეგდენ მართვიდა იმერეთსა. ამის-თვის შეითქვნენ იმერნი დადიანისა-თანა და მოვიდა დადიანი იმერეთს კვალად აქად წარმოება მეფე ვახტანგ ქორწილისა ზედა, მაშინ ეზრახა დადიანი მეფე ვახტანგ და დაიმზახლნენ მეფე ვახტანგ და დადიანი ვამიყ და დაიპყრა დადიან-მან ბუჯის-წულის დასავლეთის კერძონი და აღმოსავლეთის კერძონი მისცა ვახტანგ მეფესა და ბაგრატ მეფე მყოფობდა ციხესა შინა ქუთათის: განზრახვითა ცოლისა თვისისათა განუტევა მძახლობა ვახტანგ მეფისა დადიან-მან ვამიყ და დაწინდული აჩნილისა ძისა

მი[illegible]ისა ასული თვისი მისცა დოდობერიძეს ბეჟანს: ესე შეუძნდა ვახტანგ მეფესა. ეზრახა გურიელს დემეტრეს, აბაშიძე პაატას და [illegible] მსრეთა იმერთა: ხოლო ამათ მოკლეს ბეჟან დოდობერიძე და მოუწოდეს ვახტანგ მეფესა. .იგი წარმოემართა სპითა ძლიერითა, მოვიდა დადიანიცა ვამიყ სპითა თვისითა საჩხერეს და შემოიკრებნა იმერნიცა; არამედ რა გარდმოვლო ვახტანგ მეფე-მან მთა ლიხისა მიერთვნენ სრულიად ზემოურნი იმერნი მას და ლაშხისშვილი ხოსია თავი ლეჩხუმისა: ესე იხილა ვამიყ დადიან-მან ვეღარა დაუდგა ბრძოლად და წარვიდა ოდიშს: შემოვიდა მეფე ვახტანგ, ადიდო სვერი კაცხი. ხოლო სკანდიდამ მოვიდა ბატონი თეიმურაზ მის-თანა და სკანდა დაიპყრა ვახტანგ, მოვიდა, მოადგა ქუთაისს, აღიღო ქუთაისი და გამოიყვანა ბაგრატ მეფე: მაშინ მოერთვნენ სრულიად იმერნი და შემოკრებული ყოვლითა ქართველ-იმერთა ჩამოვიდა ოდიშს: ვერ წინა-აღუდგა დადიანი ვამიყ. არამედ განივლტო სვანეთს: ხოლო ვახტანგ მოსრნა ურჩნი ოდიშს, მოსტყვევნა, აღიღო ციხენი და მოადგა ჭაქვითის ციხესა. აღიღო იგიცა, გამოიყვანა ცოლ-შვილი ვამიყ დადიანისა და გამოიღო საგანძურნი მისნი, მოვიდა ზუგდიდს და მუნ მოერთო შარვაშიძე ძღვნითა დიდითა და აფხაზითა. მერმე დასვა დადიანად ლევან და მისცა ძმის-წული თვისი თამარ ცოლად, თუ რამეშეჩენითა ხოსია ლაშხი სშვილისათა მოკლეს სვანეთს დადიანი ვამიყ ბრძანებითავე ვახტანგ მეფისათა: კვალად შეიპყრა ვახტანგ მეფე-მან ჭყონდიდელი ჩიქოანი, ძმა კაციასი და წარმოიყვანა პატიმრად, მოვიდა ოდიშიდამ კვალად ქუთაისს: აქა მოერთო დემეტრე გურიელი ძღვნითა დიდითა, მოიყვანა ძე თვისი არჩილი წლისა იდ და დასვა მეფედ იმერეთისად და აკურთხა ყოველთა იმერთა სათნოჩენითა ქუთაისს ქს. ჩქჲა, ქრ. ტმთ. შემდგომად წარვიდა მეფე ვახტანგ და წარიყვანა მეფე ბაგრატ ქართლს.

იჱ, მეფე არჩილ ა, ბ წელი და ნახევარი ჰმეფა.

ხოლო მეფობდა არჩილ და მორჩილებდნენ ყოველნი იმერნი წესისაებრ და ერთგულობდენ სრულიად: არამედ შეუძნდა ესე ასლან

ფაშასა ახალ-ციხისასა, რამეთუ არღა-რა ნებასა ქვეშე მისსა იყვნენ იმერნი, არამედ არჩილისასა და ამის-თჳს დამართა წინაშე [illegible]სა. მაშინ ყეენმა მოუწერა ვახტანგ მეფესა და მან წარიყვანა ძე თვისი არჩილ: ხოლო იმერთა სთხოვს ვახტანგ მეფესა ბაგრატ მეფე, მან მოსცა და დასვეს კვალად მეფედ ქს. ჩქჲგ, ქრ. ტნა.

კვალად მეფე. ბაგრატ დ, ზ წელი ჰმეფა.

ხოლო დასვეს რა ბაგრატ, მოადგა ფაშა შთამოსვლად იმერეთს მთასა, რათა განაძოს არჩილ: მაშინ იმერთა აცნობეს მეფობა ბაგრატისა და უკუნ-იქცა მთიდამ ფაშა და დაშთა ბაგრატ მშვიდობით: არამედ დადიან-მან ლევან არა ინება მეფობა ბაგრატისა, ვინაჲ-გან მზახალი იყო შანაოზ მეფისა, ამის-თჳს ამავე ქორონიკონს შემოიკრიბა სპანი და მოვიდა, მიეგება ბაგრატ სპითა, ეკვეთა და იქმნა ბრძოლა, იძლია დადიანი, შეიპყრეს და მოართვეს ბაგრატს. ხოლო სპანი მისნი მოსრნეს და ტყვე-ჰყვნეს: მაშინ შეამჯერვა მეფე-მან დადიანი, მოაყვანინა ცოლი თამარ, წარგვარა მას და შეირთო თვით ბაგრატ ცოლად და განუტევა თითის დაჲ თამარისა, რომელი მისცა შანაოზ, რაჟამს წარმოგზავნა იმერეთს, ჯერეთ უქორწინო და ლევანს დადიანს მისცა დაჲ თვისი გოშაძის ნაცოლარი (რომელსა ესევე დადიანი ლევანცა შესწამოდა, რეცა მრუშებად მის ქალისა-თანა), უქმნა ქორწილი და განუტევა დადიანადვე: არამედ ჟამებთა ამათ შინა განუდგნენ მთავარნი და მიიტაცებდიან თვის-თვისთა მხარეთა და არღა-რა იყო მორჩილება ეგდენი მეფეთა, იწყეს ტყვის ყიდვა სააჯმნოდ ქრისტეს[1]) მოსყიდულთა მაჰმადიანთა ზედა. კვალად ხდომა, შფოთი, კირთება ერთ-მან მეორესა ზედა და ოხრება ქვეყანათა: ხოლო განდიდნა ჩხეიძე სეხნია სალთხუცესი. ამან იკლო რაიმე ბაგრატისა-გან, იწყო ზრახვა და ერთ გულობა ფაშისა, მოიყვანა სპანი ოსმალთა, მოიპარა ციხე ქუთათისისა და შეაყენნა ოსმალნი ქს. ჩქჲვ, ქრ, ტნდ. ესე აღუძნდა

(¹) ქრისტიანეთა უნდა.

ბაგრატს და ყოველთა იმერთა. არამედ დაიდუმეს ჯერეთ შიშით ოსმალთათა: ამასვე ქრონიკონს მოკუდა კათალიკოზი სვიმონ ჩხეიძე და დაჯდა საყვარელიძე ევდემოზ. შემდგომად ამისა [illegible] მოურავ-მან ბეჟან ლორთქიფანიძემან, შეტყუა ქუთათისს ციხესა, მოსრნა ოსმალნი და აღიღო ციხე ქს. ჩაჲზ, ქრ. ტნე და მისცა მეფესა ბაგრატს. ხოლო დარეჯან დედოფალსა წინათვე აღეთქვა გზ მარჩილი ფაშისა-თჳს, რათა იგივე ჰყოს მეფედ იმერთს და ვინად-გან არა აქუნდა ვეცხლი, დაუწილდნა ძმის-წული თვისი ქეთევან ხოლო აწ საქმითავე დარეჯანისათა დაიხსნა შანაოზ მეფე-მან ქეთეონ, წარიყვანა და შერთო ძესა თვისსა. და რა აღიღო ფაშა-მ თეთრი იგი ევედრა დარჯან კვალად ფაშასა და ვინად-გან მოსწვიტეს ქუთათისს ოსმალნი იმერთა, ამის-თჳს აღუთქვა და შემდგომასა წარმომართა სპითა- წარმოიყვანა დარეჯან და ვახტანგ და ჩამოვიდა იმერეთს, მიეგებნენ დადიან-გურიელი და ჩხეიძე სეხნია. ამის-თჳს ვერ-და-რა წინა-აღუდგა ბაგრატ მეფე და წარვიდა ქართლს. მაშინ ოსმალთა მოსრნეს, მოსტყუევნეს იმერეთი, შემუსრნეს მრავალნი ხატნი და ჯვარნი, მოსწვეს ქვეყანანი და ეკკლესიანი ქს. ჩქჲტ, ქრ. ტნგ.

კვალად დარეჯან და ვახტანგ ჭუჭუნა-შვილი.

დასვეს დარეჯან და ვახტანგ მეფედ და წარვიდა ფაშა ალაფითა სავსე ახალ ციხეს. მაშინ დარეჯან და ვახტანგ ჰყვნეს სანდოთ თვისად ლაშხიშვილი ხოსია თავ-ლეჩხუმისა და ჰსცხო მირონიცა დარეჯან ხოსიას და განაგებდნეს იმერეთსა. შემდგომად შეიზრახნენ იმერნი გარდმოიბირეს ხოსია და შეუჩინეს დარეჯანს და ქუთათის ციხესა შინა, აღმკაზმული თავისა თვისა დალასა დარეჯან დედოფალი მოჰკლა შუბითა ხოსიამ. ხოლო იმერთა ასპარეზსა ზედა მიმომთხველი ვახტანგცა მოჰკლეს, მოიყვანეს გურიელი დემეტრე და დასვეს მეფედ, ქს. ჩქჲტ, ქრ. ტნგ.

ით, გურიელი დემეტრე.

შემდგომად მცირედისა ჟამისა შეიპყრეს დემეტრე გურიელი იმერთა, აღმოხადნეს თვალნი და განაძეს. მაშინ ასლან ფაშამ წარ-

მოავლინა ძე ქაიხოსრო გურიელსა გიორგი და დასვა იგი გურიელად. ხოლო შანაოზ მეფესა ჰსთხოვეს იმერთა ბაგრატ მეფე-მან წარმოუვლინათ და დასვეს იგივე მეფედ იმერთა ქს, ჩქ[illegible]

კვალად მეფე ბაგრატ დ, თ წელი ჰმეფა

არამედ კვალადცა ამავ ქორონიკონსა ჩხეიძე სეხნია მ არა ინება მეფობა ბაგრატისა და აღილო მოპარვით და ზაკვით ქუთათისის ციხე და მისცა ოსმალთა და მიერით უპყრავთ დღედმდე. მერმე შეიკრიბნა იმერნი სეხნია-მ და მოიყვანა დადიანი და მოვიდა მეფესა ზედა: ხოლო ბაგრატ მეფე-მან შემოიკრიბა რაჭა-ლეჩხუმი და ოკრიბელნი, შეიბნენ ჩხარს, იქმნა ბრძოლა და მოსწყდნენ ორგინოთვე, იძლია სეხნია ჩხეიძე, მოჰკლეს იგი და მოსწყდეს სპანი მისთანანი. ხოლო დადიანი, ივლტოდა ოდიშსავე და დაიპყრა ბაგრატ უმეტესად იმერეთი. გარნა კვალად არა დასცხრა დადიანი, რამეთუ შური აქუნდა ცოლისა თვისისა თამარისა-თჳს, რომელი იყო ფრიად კეკლუცი და აღმატებული შვენიერებითა სრული უმეტესად, შემოიკრიბა სპანი, მოვიდა და მიერთვნენ სრულიად იმერნი. მაშინ მოუხდა ბაგრატ მეფესა ქუთათისს ქს. ჩქოა, ქრ. ტნთ. ხოლო ბაგრატ მეფე წარვიდა რაჭას და დადიანი დადგა გეგუთს, არბევდენ იმერეთსა. მაშინ ბაგრატ მეფე-მან შემოიკრიბნა რაჭა ლეჩხუმნი და რაოდენნიმე იმერნი მის-თანა, ჩამოვიდა, ეწყო გეგუთს დადიანსა, ბრძოლასა იძლია დადიანი, მოსრნეს სპანი მისნი და ლტოლვილი დადიანი შეიპყრეს კვალად და მის-თანა მრავალნი სხვანი, მოართვეს ბაგრატ მეფესა და დაიპყრა იმერეთი. მერმე დადიანი აფუცა ერთგულობასა ზედა და განუტევა, ვინად გან ჰყვა და ბაგრატ მეფისა ცოლად. არამედ გიორგი გურიელი იყო კაცი მხნე, შემმართებელი, მშვიდობისან-მოსპარეზე რჩეული, ულთო, მესისხლე და ტყვის-მსყიდველი უწყალო. ამან მოსრნა მეკობრედ მოსრულნი აფხაზნი გურიის მრავალ-გზის. გარნა ეტრფიალა ცოლსა ბაგრატ მეფისასა თამარს, მცდელობდა წაგვრასა და თვით შერთვასა და ვერ ეწია. ამის-თვის ევედრა ფაშას, რათა წაგვაროს ბაგრატ მეფესა და მისცეს მას და

აღუთქვა ქრთამი დიდი და შესმინაცა ორგულებასა ზედა ხონთქრი-
სასა ბაგრატ: ხოლო ფაშამ მაჭმადიანობითა და ქრთამისა-თჳს [illegible]-
რაი გამოიკითხა და წარმოემართა ბაგრატსა ზედა. ესე ჰსცნა ჩხეი-
ძე-მ როსტომ და აუწყა ბაგრატ მეფესა. მაშინვე ბაგრატ წარავლინა
თამარ ცოლი თჳსი ციხესა შინა კვარას და თჳთ შეიკრიბა სრუ-
ლიად იმერნი, მოვიდა ფაშაცა და გურიელი მის-თანა ქუთაისს,
ეკვეთა ბაგრატ სპითა თჳსითა და იქმნა ბრძოლა. გარნა ივლტოდ-
ნენ იმერნი და ბაგრატ უთვალობით ვერღა-რა ივლტოდა, შეიპყრეს
და მოჰგვარეს ფაშას ქს. ჩქობ, ქრ. ტჲ. მაშინ ბაგრატ ევედრა
ფაშასა და აღუთქვა ქრთამი დიდი, რათა ჰყოს იგივე მეფედ. ხო-
ლო ფაშა-მან იხილა რა, რამეთუ არა ძალ-უძს შოვნა თამარისა და
შემუსრვა კვარას ციხისა. ამის თჳს მიიღო მეფისა და გურიელისა-
გან ქრთამი დიდი, მისცა იმერეთი ბაგრატსავე და ბაგრატ ქრთამი-
სა-თჳს მისცა წინდად ძე თჳსი ალექსანდრე (რამეთუ ესე ალექსან-
დრე იყო შობილი ლეჩხუმელისა კოჩილას ცოლისა-გან, რომელსა
ბაგრატ მეფე თანაეყოფოდა სიძვად და ვინად-გან არა ესვა ძე ბაგ-
რატს ესე მოიყვანა, უწოდა ალექსანდრე და ზრდიდა ძედ თჳსად):
ხოლო ფაშამ წარიყვანა ალექსანდრე და წარვიდა. შემდგომად ამისა
ზამთარსა ამას შეიკრიბა ბაგრატ მეფე მან სპანი და წარვიდა შუ-
რის-გებად გურიელსა ზედა. ვერ წინა აღუდგა გურიელი, მოსტყუე-
ვნა და მოსწყვა გური და წარმოვიდა ალაფითა და იავარითა. ხო-
ლო ვინად გან კვალადცა მოუკრობდნენ დადიანი ლევან და მეფე შა-
ნაოზ და მარიამ ჰყვა ცოლად შანაოზ მეფესა. ამის-თჳს განაახ-
ლეს მზახლობა და სთხოვა ლევან დადიანსა ძე მისი მანუჩარ საქმ-
როდ ძისა თჳსისა არჩილის ასულის დარეჯანისა-თჳს. ამან ლევან
წარმოუვლინა ძე თჳსი და მისრული მანუჩარ აქორწინეს დარეჯანი-
სა-თანა. გარნა ყრმა და ქალი იყჳნენ წლისა ზ. ესე იხილა ბაგრატ
მეფე-მან, რამეთუ არა კეთილობდა მისდა, აუწყა მსახურთა ყრმისა
მანუჩარისათა. რამეთუ ჰნებავს შანაოზ მეფესა წარვლინებად მანუ-
ჩარ წინაშე ყეენისა ტყვედ:“ შეშინდნენ იგინი და არღა რა გამოი-
კითხეს ზაკვა იგი, წარმოიპარეს ყრმა იგი და მოჰგვარეს მამასა
თჳსსა. შემდგომად მოადგა ბაგრატ მეფე ქუთაისს, აიღო ციხე

და გამოიყვანნა ოსმალნი ქს. ჩქოდ, ქრ. ტჲბ. ამის-თჳს მოვიდა დესპანი ასლან ფაშის ახალ-ციხელისა და აღუთქვა მოცემასა [illegible] დრესი ძისა ბაგრატისა, რათა მისცეს ციხე ქუთათისისა მათვე. ხოლო ბაგრატ განზრახვითა იმერთათა მისცა ციხე ოსმალთავე ყოვლითა მათითა და დაიპყრეს მათვე: შემდგომად უშვა თამარ დედოფალ-მან ბაგრატს ძე გიორგი ქს. ჩქოვ, ქრ, ტჲდ და განიხარა ფრიად მეფე მან.

ხოლო ჟამებთა ამათ შინა იყო კირთება ოდიშს აფხაზთა-გან, რამეთუ ვინად-გან განდიდნა ჭყონდიდელი ჩიქოანი, რომელი გამოუძარა ვახტანგ მეფესა შულავრიდამ, მოვიდა და დაიპყრა ჭყონდიდლობავე და იქმნა მისანდო ლევან დადიანისა ყოველსა შინა. ამან მოიყვანა ძმა თვისი კაცია და აზრახა ლევანს მიცემად სალიპარტიანოსი, რამეთუ ამის-გან დაიპყრას ლეჩხუმიცა ლევან დადიან-მან. ესე კაცი იყო გორდელი მდაბალი აზნაური, რომლისა მამა სვანეთს ტვირთითა თვისითა ზიდვიდა თაფლსა და გამოიზრდებოდა და ესე კაცია ძმის ჭყონდიდელის-გამო განდიდნა და იქმნა პატივ-ცემულ მეფეთა-გან და ამის გამო უსმენდენ ლეჩხუმელნიცა, მერმე ლევან დადიან მან მისცა სალიპარტიანო და თვისად მისანდობელ-ჰყო ფრიად, რამეთუ იყო კაცი მხნე და შემძლებელი საქმეთა. არამედ ლოთო და მესისხლე, აზრახებდა დადიანსა და მოსრვიდიან წარჩინებულთა ოდიშისათა. ხოლო მივიდა რა არჩილ ახალ-ციხეს და გიორგი გურიელი ცა, რომელნი მცდელობდენ გამეფებად იმერეთს ორნივე. ესე იხილა ბაგრატ მეფე-მან, ეზრახა გიორგი გურიელსა და მისცა ასული თვისი დარეჯან ცოლად, ნაშობი თამრისა გან, რათა დაუტეოს ტრფიალებაცა თამარისა და მცდელობდა მეფობასა იმერეთისა. მოიყვანა გურიელი და აქორწინა ქს. ჩქოზ, ქრ. ტჲე და მოიმტკიცა ამით გურიელი: ხოლო რა მოვიდა ახალ-ციხიდამ სურამს, სურამიდამ ეზრახა იმერთა და მიერთნეს ყოველნი იმერნი არჩილს და დადიანი ლევან, გაღანამცა მოიყვანეს და დასვეს მეფედ ქუთათისს ქს. ჩქოჱ, ქრ. ტჲვ, სეკდემბერში.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

კვალად მეფე არჩილ, ა წელი ჰმეფა.

ხოლო ბაგრატ წარვიდა გურიას და დედოფალი თამარ დაშთა ციხესა სკანდას. მოადგა არჩილ მეფე, გამოიყვანა თამარ და მისცა დადიანსავე ცოლად და მოიყვანა ძე დადიანისა სიძე თჳსი და ჰყვანდა თჳს-თანა: მაშინ ბაგრატ შეწევნითა გურიელისათა ევედრა ასლან ფაშას და მან აღუთქვა შეწევნა: ამავე ჟამთა წარიტაცა მეფე-მან გიორგი-მ ძე ბაგრატ მეფისა ალექსანდრე ახალ-ციხიდამ და მოსრნეს მონანი ალექსანდრესნი: ესმა ბაგრატ მეფესა, შესწუხნა, რამეთუ მომკუდარ იყო ძე მისი გიორგი და არა ესვა ძე, რათა არა მოკლან იგიცა: მაშინ ასლან ფაშამ აუწყა ხონთქარსა ყოველი ყოფილი, განრისხნა და წარმოავლინა აზრუმის ფაშა სუას აქეთი სპითა, მოსრულს ფაშას მიეგება ბაგრატ მეფე და გურიელი: არამედ არჩილ მეფე მან შემოიკრიბნა სრულიად იმერნი, შეითვიცნა და ლამოდა ბრძოლასა. გარნა ჩამოვიდნენ აგვისტოსა შინა თავადნი იმერეთის, განევლტვნენ არჩილ მეფესა და მიერთოდნენ ბაგრატს; ამისი მხილველი არჩილ მეფე წარვიდა რაჭას და რაჭველთა შეჰკრეს მთა: მიჰყუნენ თავადნი არჩილს. მაშინ ხრეთის მთასა ზედა უწყეს რაჭველთა ცემა თოფითა ჯიხურებით-გამო თავადთა და მოჰკლეს საზვერელი ჩიჯავაძე და სხვანნი მრავალნი და უმეტეს თავადნი მოსწყვიტნეს. არამედ სიმრავლითა სძლეს თავადთავე, გარდვიდნენ რაჭას, მოსწვნეს, მოსტყუევნეს, უკმოიქცნენ და დასდგნენ კვახჭირს: ხოლო არჩილ მივიდა კულბითის და აუწყა საქმე თჳსი ყოველნი აზრუმის ფაშასა. მაშინ აზრუმის ფაშამ მოჰკვეთა თავი ასლან ფაშასა, მერმე მოსტყუევნა და მოსრნა ურჩნი იმერეთის და დასვა ბაგრატ მეფედ და წარვიდა თჳთ ქს. ჩქოთ, ქრ. ტჲზ

კვალად ბაგრატ მეფე დ, ბ წელი ჰმეფა.

ხოლო ბაგრატ მეფე-მან მოიმტკიცა იმერნი, შემოიკრიბნა და წარვიდა ოდიშს, ეწყო დადიანი ლევან სპითა და ბრძოლასა იძლია დადიანი და წარგვარა კვალად ცოლი თჳსი თამარ და შეირთო

თვითვე და მოვიდა ქუთათისს გამარჯვებული: მაშინ ლევან დადიანი ეზრახა გურიელს გიორგის და მისცა ძე თვისი მანუჩარ მძევლად, დაიზავა იგი და დაიპყრა ოდიში მანვე: შემდომად მცირედისა ჟამისა მოკუდა დადიანი ლევან ქს. ჩქჟ, ქრ. ტოჱ. მაშინ მოითხოვეს ოდიშართა ძე ლევან დადიანისა მანუჩარ გურიელის გიორგისაგან საუფლად დადიანად: არამედ ვინად-გან არღა-რა ვინ იყო მკვიდრი ოდიშისა. ამის-თჳს ეზრახა გურიელი ოდიშართა, რათა ჰყონ იგი დადიანად: ხოლო წარჩინებულთა ოდიშართ განამაგრნეს ციხენი ყოველნი და მიუთხრეს გურიელსა. „ვიდრემდის ცოცხლებით არს მანუჩარ არავის მივსცეთ ციხენი და ქვეყანანი:“ ამის მან მსმენელმან გურიელ-მან მოჰკლა ყრმა იგი მანუჩარ, რამეთუ ჰგონებდა შემდგომად სიკუდილისა დაიპყრას ოდიში და წარვიდა დასპყრობად ოდიშისა: გარნა მის-გამო ოდიშართა სძნდათ იგი, ვითარცა მესისხლე თვისი, ვერ შევიდა ოდიშს და მოვიდა გურიასვე: ხოლო არჩილ წარვიდა კუალბითიდამ დვალეთს და მუნ დაასადგურნა დედაწულნი თვისნი და თვით მოვიდა ჩხერის ციხესა შინა და ეზრახოდა მუნიდამ იმერეთა რვა თთუჱ არამედ ვერა რაისა-და მყოფელი წარვიდა დვალეთსვე: მერმე მივიდა ფაიქომს და იდგა წელსა ერთსა მუნ: შემდგომად უწყებული ძმისა თვისისა გიორგი მეფისა-გან წარვიდა რუსეთს ქს. ჩქჟა, ქრ. ტოთ, განვლო დედა-წულით, სპითა რუსთა მეფისათა ჩერქეზი და მივიდა თერგს, მუნ ჩაჯდა ნავსა და განვიდა აშტარხანს: მაშინ მოკუდა მეფე რუსთა თეოდოსე და დაშთა არჩილ სამ-წელ აშტარხანს: ხოლო დღესა ახალ-წლისასა ადუღთეს ლამპარი დიდი სამსჭვალსა, მოეკიდა ცეცხლი სასვენსა მას, რამეთუ არიან სახლნი სრულიად ხისანი და დაიწუნენ ყოველნი სიწმიდენი და საგანძურნი არჩილისანი. არამედ ჰპოვნეს სამსჭვალნი და ნაწილნი უვნოდ, კვალად დაუჯდომელი, დაუწვავი ცეცხლსა მას შინა: გარნა შემდგომად შეამკო სამსჭვალი კვალად არჩილ მეფემან: მერმე მეფე-მან იოანე და პეტრე-მ მიიყვანეს მოსკოვს არჩილ და პატივ-სცეს მეფებრ და იმყოფებოდა მუნ პატივ-ცემული: ხოლო იმერეთს მოკუდა ბაგრატ მეფე ქს. ჩქჟა, ქრ. ტოთ და დათვლეს

გელათს და ვითარ არღა-რა ვინ იყო ტომი მეფეთა მოიყვანეს გიორგი გურიელი იმერთა და დასვეს მეფედ.

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

კ, გიორგი გურიელი, ბ წელი ჰმეფა.

არამედ ოდიში იყო უპატრონოდ და კაცია ჩიქოვანი იყო თავ და განგმე მათი: ამან მოსრნა მრავალნი შემძლებელნი და წარჩინებულნი ოდიშისანი, განზრახვითა ძმისა თჳსისა ჭყონდიდლისათა, რამეთუ ეტყოდა განზრახვათა შინა: „მას ეყოფის ერთი თოფი." ესე იგი არს სიკუდილი ვისიცა ნებავსთ. ამით მოიყვანა ოდიში ქვეშე თჳსსა, ვიდრე პყრობამდეცა თჳსად: გარნა იყო ჭირი დიდი ოდიშს, ვითარცა აღვსწერეთ და უმეტეს ავხაზთა-გან, რამეთუ მოვიდოდიან ნავებითა და ხმელითა და სტყუევნიდიან, დაიპყრეს ვიდრე ეგრისის მდინარემდე და დაუშენებოდნენ თჳთ ავხაზნი და არღა-რა იყო ღრანდას და მოქუს ეპისკოპოსნი: ხოლო შემდგომად მოკუდა კაცია ჩიქოვანი და დაიპყრა ლიპარიტიანობა ძე-მან კაციასამან გიორგი-მ უმეტეს მამისა თჳსისა და სრვიდა უწყალოდ და ჰყიდდა ტყუედ ოდიშართა, რამეთუ ემცნო მამასა მისსა არა დატევება ჩქმიანისა და კოხუნჯიანთა დაიპყრობს: ხოლო გიორგი გურიელ-მან განარისხა ღმერთი, განუტევა ცოლი თჳსი დარეჯან, ასული ბაგრატ მეფისა და შეირთო სიდედრი თჳსი დედოფალი თამარ ცოლად: ამას ეპყრა იმერეთი და მცდელობდა ოდიშსაცა დაპყრობად. არამედ გიორგი ლიპარიტიან-მან მოიყვანა ძე ლევან დადიანისა, ნაშობი მხევლისაგან ლევანვე და დასვა დადიანად სათნოებისა თჳს მეგრელთა და წინ-აღამდეგად გურიელისად: ხოლო გიორგი მეფესა ქართლს ჰყვანდა ძე ბაგრატისა ალექსანდრე, შეუძნდა პყრობა იმერეთისა გურიელისა-გან და არაპყრობა ძმისა თჳსისა არჩილისა. ამის-თჳს ეზრახა უსუფ ფაშას, რათა ჰყოს ალექსანდრე მეფედ იმერთა: განიხარა ფაშამ და მოითხოვა მის-გან ალექსანდრე: მაშინ წარუვლინა გიორგი მეფე-მან ნიჭითა თჳსითა და პატივითა ქს. ჩქპბ, ქრ. ტოჲ. ესე აუწყა ფაშამ ხონთქარსა. ხოლო ხონთქარ-მან მოსცა ხალათი და ხრმალი და იმერეთი ალექსან-

დრეს და ებრძანა უსუფ ფაშისად მეფედ ყოვლად მისი იმერეთს: ესმენ-მან ბრძანებისა მან ჩამოიყვანა ფაშამ ალექსანდრე. ხოლო გურიელი წარვიდა, ვერ წინა აღმდგომი, გურიას. და დასვა ფა-შამ ალექსანდრე მეფედ: შემდგომად წარვიდა ახალ ციხესვე ფაშა და დედოფალი თამარ მივიდა ოდიშს, რათა არა მიერთვნენ ოდიშარ-ნი ალექსანდრეს. არამედ მუნ მოკჳდა თამარ დედოფალი ქს. ჩქპგ, ქრ. ტოა (თქმულ არს, რამეთუ იყო მიდოგმილ და შობასა შინა შვა ცეცხლი და მოკჳდა): ხოლო შემდგომად კაცია ჩიქოვანის სიკ-ჳდილისა ნაცოლარი მისი და დედის ნაცვალი გიორგი ლიპარიტია-ნისა დის-წული შოშიტა ერისთვისა შეირთო გიორგი გურიელმან ცოლად და ამათ-გამო მცდელობდა პირველ ოდიშს და აწ უმეტეს იმერეთსაცა.

კა, მეფე ალექსანდრე დ ზ წელი ჰმეფა

და დაჯდა ალექსანდრე მეფედ ქს. ჩქპგ, ქრ. ტოა: მაშინ განდიდებულ იყო აბაშიძე პაატა და მორჩილებდნენ სრულიად მარ-გველნი, ინება ალექსანდრემ მომტკიცება მისი და მისცა და თვი-სი დარეჯან ცოლად, ნაცოლარი გურიელის გიორგისა და მიქელაძე გიორგის დის-წული იყო პაატა და მოიმტკიცნა იმერნი ამით: არა-მედ გურიელის-გამო გიორგი ლიპარიტიან-მან, შოშიტა რაჭის ერისთავ-მან და ბეჟან ლორთქიფანიძემ არა ინებეს მეფობა ალექსან-დრესი, შეიკრიბნენ და მიერთვნენ ესენი გურიელსა. არამედ გური-ელ-მან ბრძოლად წარმოსრულ-მან, განსძარცვა ხატი ლანქერნის[1]) ღჳთის-მშობელი, და ჰყო სამკაულად თვისად: შემოიკრიბა გურია, მოვიდა საჩინოს, მიერთნენ ჩიჯავაძენი, მერმე ლიპარიტიანი ოდი-შარითა, რაჭის ერისთავი რაჭველით, ლორთქიფანიძენი და ლეჩხუ-მელნი: ხოლო ალექსანდრეს დაშთა აბაშიძენი და ზემოურნი და მი-ქელაძე გიორგი და მარგველნი: ეწყვნენ როკითს ურთიერთ და იქ-მნა ბრძოლა ძლიერი ქს. ჩქპდ, ქრ. ტობ: დაიკოდნენ და მოის-

---

[1]) გლაქერუის, უნდა.

რნენ თრგნითვე უმრავლესნი. შემდგომად მოკლეს გიორგი გურია-ლი (იტყვიან უცნაურითა გვემებითა მოკლა) და ივლტოდნენ ძმანი მისნი, მოკლეს გვალად რაჭის ერისთავი შოშიტა, სხვანი მოსწყვი-დნენ და შეიპყრობდნენ უამრავთა: ხოლო ლიპარიტიანი ივლტოდა ოდიშს და მოიქცა ალექსანდრე გამარჯვებული: არამედ აქეთ მოკ-ლეს აბაშიძე ლევან და პაატა დაჰკოდეს: შემდგომად პყრობილნი გურიელ ოდიშარნი და იმერნი და დაჰყიდნეს ვეცხლსა ზედ და და-იპყრა ალექსანდრე-მ გვალად იმერეთი: ხოლო გურიას დასვეს მალა-ქია, ძმა გიორგი გურიელისა გურიელად და ძენი გიორგი გურიე-ლისანი წარვიდნენ ახალ ციხეს: მაშინ ალექსანდრე მეფე-მან წარუგ-ზავნა მახარობელი გიორგი მეფესა: „რამეთუ მექმნეს მე შენ მიერ ყოველნი, აწ მყავ მონად და ძედ შენდა და მომეც ასული შენი ცოლად:“ ესმა გიორგი მეფესა, განეხარა. არამედ მოუმცნო ასუ-ლისა თვისისა დაწინდვა დავით ერისთავისა-გან: გვალად წარუვლი-ნა ალექსანდრემ და მოითხოვა ასული ლუარსაბისა ელენე და ძმის-წული გიორგი მეფისა: ესე აღუთქვა მეფესა გიორგის მოცემად: გარნა ალექსანდრეს არა ერჩდა რაჭის ერისთავი პაპუნა ძე შოშიტა-სი- ვინადგან მოუპყრობდა გიორგი მეფე და იყო მეგობარ პაპუნასი და ჰსცნა-ცა ალექსანდრე-მ, რამეთუ არა ნებავს გიორგი მეფესა მზახლობა ამისი. ამის თჳს შემოიკრიბნა სპანი იმერეთა და წარ-ვიდა რაჭას ანუ დაიმორჩილოს ანუ მიუღოს რაჭა, შევიდა და გარ-დავლო მთა წევისა, ველიეთისა და მოადგა ნინიას ციხესა და მარ-ბიელთა მოსწყვეს, მოსტყვევნნეს დაბნენი მრავალნი: მაშინ გიორგი მეფე-მან მოაშველა ზაალ ხერხეულიძე სპითა პაპუნას, იხილა პაატა აბაშიძემ ნიჟადი პაპუნასი, რამეთუ მიეწურათ მარგველთა წაღებად ნინიას ციხე, მიზეზ-ჰყო ქართველნი და არღა რა ინება მარგვალთა-გან ციხის აღება და დაპყრობა მეფესა-გან. ეტყოდა მეფესა სპათა მოსლვასა, უსმინა მეფე მან და ჩამოვიდნენ იმერეთსავე.

შემდგომად მოკჳდა პაატა აბაშიძე დაკოდითა მითვე: ხოლო ალექსანდრე მ მოიყვანა დაჲ თვისი დარეჯან, განატევებინა პაპუნა ერისთავს ცოლი, ასული ბეჟან ლორთქიფანიძისა და შერთო დარე-ჯან დაჲ თვისი და მოიმტკიცა იგიცა: არამედ შემდგომად ძმისა

თვისისა სიკვდილისა განდიდნა აბაშიძე მალაქია, რომელი იყო ნაბე-რალი და იწოდა გიორგი: ამან მოიყვანა მეორედ ცოლად ნაცოლარი გიორგი გურიელისა და კაცია ჩიქოვანისა მდიდარ ფრიად და შეირ-თო იგიცა და თაობდა ზემო-მხარესა ზედა უფროს ძმისა თვისისა: ამას ემზახლა ქაიხოსრო გურიელი და სთხოვა ასული ელენე, რო-მელი ჰყვანდა პირველისა ცოლისა-თანა, რამეთუ ესე ქაიხოსრო ძე გიორგი გურიელისა, რაჟამს მივიდა ახალ-ციხეს, მოსცა ფაშა-მან სპანი, წარმოვიდა და დაიპყრა გურია ქს. ჩქპე ქრ. ტოგ. ხოლო მალაქია ბიძა მისი წარვიდა ახალ-ციხეს: ესე მალაქია კვალად ფაშამ შემოაწყუნარა და აღუთქვა ქაიხოსრომ უვნებელობა მალაქიასი. არამედ მოსრული გურიას შეიპყრა ზაკვით ქაიხოსრომ მალაქია და აღმოხა-დნა თვალნი ბიძასა თვისსა: ესმა ფაშას, აღუძნდა ფრიად და მცდე ლობდა შურის გებასა ქაიხოსროსასა: შემდგომად წარმოავლინა შავ-შეთის ბეგი მცირითა სპითა მოკითხვად გურიელისად და ამცნო ბეგსა, რათა მოჰკლას იგი: მოსრული ქაიხოსრომე ისტუმრა ბეგი. შემდგომად ისტუმრა ბეგ-მან და თავის-წინაობასა შინა მოჰკლეს ქაიხოსრო გურიელი ქს. ჩქპთ ქრ. ტოზ, წარიღეს თავი მისი და წარვიდნენ და გურიელად დაუტევეს მალაქია უთვალო: შემდგომად მცირეს ჟამსა მოითხოვეს გურიელთა ძე გიორგისა და ძმა ქაიხოს-როსი მამია უსუფ ფაშისა-გან, რომელი მუნვე იყო ახალ-ციხე და აღუთქვეს ქრთამი დიდი: ფაშამ წარმოუგლინა და ჰყვეს გურიელად ამასვე წელსა: ამან მამიამ მისცა შემოქმედელობა მალაქიას და ჰყო მონაზონად: მერმე ამანცა მოითხოვა ძმისა თვისისა დაწინდული გიორგი აბაშიძის ასული ელენე, მიიყვანა და ქმნა ქორწილი.

ხოლო გიორგი ლიპარიტიან-მან იხილა, რამეთუ მოსწყუდნენ ძლიერნი იმერეთისანი როკითს ომსა შინა, იწყო ლევან დადიანისა-გამო დალატით სრვა და კლვა წარჩინებულთა ოდიშისათა, უიდვა უწყალოდ ტყვეთა მაჭმადიანთა ზედა და ეპყრა სალიპარიტიანო და ნებითა მისითავე იყო ლევან დადიანად, ამან ლევან მოიყვანა ნები-თა ლიპარიტიანისათა ცოლად დაჲ ალექსანდრე მეფისა თინათინ, ნაშობი თამარ დედოფლისა-გან, რათა მოიმტკიცოს ოდიში ძალითა ალექსანდრესითა: ხოლო ლიპარიტიან-მან ამის თჳს, რათა არდა-რა

მოინებოს ალექსანდრე-მ ანუ გურიელ-მან თავისად ოდიში. არამედ სახელით ოდენ იყო დადიანი ლევან, გარნა მოქმედი ყოვლისა იყო ლიპარიტიანი, გარნა იყო ოდიშს ჭირი დიდი გიორგი ლიპარიტიანისა-გან კლვითა და ტყვითა ყიდვისათა და უმეტეს აფხაზთა-გან, რამეთუ მოვიდიან ლაშქრად და აოხრებდიან ქვეყანათა ავაზაკობით და ცხადად: ხოლო ალექსანდრე მეფე-მან ცხადად ჰსცნა, რამეთუ არა ნებავს გიორგი მეფესა მოყურობა მისი, განაცხადა მტერობა მისი და მოყურობა ერეკლე მეფისა, მიუთხრა პაპუნა ერისთავა-სა. არა შეხიზვნად გიორგი მეფისა: ესე არა უსმინა პაპუნა ერისთავმან. ამისთვის შეიკრიბნა ალექსანდრემ იმერნი და შევიდა რაჭას და მოერთვნენ მუნ რაჭველნი და ლეჩხუმელნი თვინიერ ერისთვისა: მაშინ პაპუნა-მ განამაგრნ ციხენი და ადგილნი და წარვიდა ონს გიორგი მეფითურთ და სპათა ალექსანდრესთა მოსწვეს რაჭა და მოადგნენ ჯეჯორს, ვერ წინა-აღუდგნენ გიორგი მეფე და პაპუნა და შევიდნენ გლოლას, მივიდნენ სპანი ალექსანდრესნი და მოსწვეს უწერა. მუნითუკ მოიქცნენ, კვალად მოსწვეს რაჭა ქს- ჩაპზ, ქრ. ტოლე და ჩამოვიდა იმერეთს ალექსანდრე მეფე. არამედ პაპუნა-მ დაიპყრა უმეტესად კვალად რაჭა, რამეთუ მოსწყვიტნა მტერნი თვისნი და იყოფოდა თვისად.

ამავე ჟამთა მოვიდა არჩილ მეფე რუსეთიდამ მოწოდებითა ძმისა თვისისა გიორგისათა და მოიყვანა ძენი თვისნი. ალექსანდრე და მამუკა და იგინი წარავლინა დვალეთს და თვით მოვიდა რაჭას, განიხარეს ძმათა ხილვითა ურთიერთთა. შემდგომად ეზრახნენ იმერთა, რათა ჰყონ არჩილ მეფედ და წარავლინა არჩილ ყირიმის ხანისა-თანა დავით თურქისტანის შვილი, რომელი შეიპყრა შამხალ-მან. და აწ ნებითა შამხალისათა მოვიდა ჩერქეზსა შინა არჩილ მეფისა-თანა: ამას წარატანეს ძღვენი და არმაღანი დიდი და წარგზავნეს. ხოლო იმერთა მისცეს პირი არჩილს: მოვიდნენ არჩილ და გიორგი მეფენი და რაჭის ერისთავი მათ-თანა გველის-თავეს ზედა. მიერთო მათ ლიპარიტიანი გიორგი, წულაძე-მიქელაძენი და ბეჟან ლორთქიფანიძე: ხოლო გიორგი აბაშიძემ და სვიმონ ქუთათელ-მან არა ინებეს, რამეთუ ესე სვიმონ იყო ძე სეხნია ჩხეიძისა და განდიდებული:

გარნა თუ იყო მღჳდელთ-მთავარი. არამედ ტყვის მეიდვალი, [illegible]
მემრუშე, კაცის მკვლელი, ცრუ ფიც, უწირავ-ულოცავი, —განკვეთილი
განდგომილი ივლიან: ამათ მიერ შემოიკრიბნა ალექსანდრე-მ სპანი
და წარვიდა გველის-თავს მეფეთა ზედა. ვინად-გან ერისთავსა შინა-
განმცემნი მრავალნი ჰყვანდეს რაჭასა შინა და ლიპარიტიანს ოდიშს
და ლეჩხუმელნი იყჳნენ ალექსანდრეს კერძოდ და სპანიცა ალექსანდრესი.
მოავლობდნენ რამეთუ მათ შემოჰკრებოდათ ჯერედ: ვერღარა წინა-აღუდ-
გნენ ალექსანდრეს. არამად წარვიდნენ ოდიშს: ხოლო შემდგომად ეზრა-
ხს ლიპარიტიანს ალექსანდრე მეფე და მისცა თავობა ლეჩხუმისა და ვინად-
გან იყო ლიპარიტიანი ულთო, ცრუ ფიც, უპირო, ტყუის-მეიდველ
მიერთო ალექსანდრეს; ხოლო არჩილ მეფე-მან ჰსცნა, რამეთუ მივი-
და დავით შეწევნითა შამხლისათა ყირიმის ხანისათა და იგი აღძ-
რულ-იყო შეწევნად არჩილისად წინაშე ხონთქრისა: ამის თვის ინება
არჩილ წარსლვა ყირიმს და მივიდა აფხაზეთს, მოეგება შარვაშიძე,
ისტუმრა პატივით, ვითარცა მეფე და იყოფებოდა ზღუას ჟამ რაო-
დენმე. არამედ ვერღარა მპოვნელი გზისა უკუმოიქცა და მოვიდა
ოდიშს: გარნა ვინად-გან ზავ-ექმნათ ალექსანდრეს და ლიპარიტიან-
სა, ვერღა-რა დაადგრენ ოდიშს და მოვიდნენ საჩილაო-სამიქელაოს
არჩილ და გიორგი მეფენი და ეზრახნენ ალექსანდრეს, რათა მის-
ცეს გზა წარსლვისა: მიუგო ალექსანდრემ: „უკეთუ მომეც ფიცი
არღა-რა მეცილო იმერეთს განგიტევებ და წარვედ რუსეთს, უკეთუ
არა, არა გცე გზა:“ მაშინ ვინად-გან არღა-რა იყო სხვა რაიმე ღო-
ნე, მისცა ფიცი არჩილ და წარვიდა რაჭას: მერმე მივიდა დიგორს
და წარიყვანა ძმის-წულნი თჳსნი ძენი ლევანისანი. ქაიხოსრო, ვახ-
ტანგ, დომენტი და იყოფებოდა დიგორს.

ხოლო გიორგი მეფე წარვიდა და გურიელ-მან მამიამ ისტუმ-
რა პატივითა დიდითა. არამედ მთავართა მუნებურთა უმეტეს და
მეფეეცა ნიჭვიდა მათ. ამის-თჳს აზრახეს მამიას:“ ნებავს გურია
გიორგი მეფესა თჳსად:“ არამედ მამია ვინად-გან, ერმა იყო ის-
მინა მათი, რომელნიმე შეიპყრნ, და სხვანი უპატიო ჰყვნა: ამისი
მხილველი გიორგი მეფე წარვიდა გონიას, მოეგება თავდგირიძე
ასლან-ბეგ, რამეთუ იყო გამაჰმადიანებული და დიდითა პატივითა

დაასადგურა და წარსაგებელითა თვისით უმასპინძლებდა რაოდენსამე ჟამსა: ხოლო ამ ჟამებთა მოვიდა დავით სტამბოლიდამ, რომელიც ედვაწა ფრიად ყირიმის ხანსა წინაშე ხონთქრისა. ამის-თვის ხონთქარს წარმოევლინა ყაფუჩი თვისი და დავით მის თანა: „რათა ჰკითხონ იმერთა, რომელი ჰნებავსთ არჩილ ანუ ალექსანდრე:“ დაუტევა ყაფუჩმან დავით ახალ-ციხეს და თვით მოვიდა ალექსანდრე მეფისა-თანა: ჰსცნა ალექსანდრე-მ ესე ვითარებანი და ინება მოკლვა ყაფუჩისა. იგრძნა ესე ყაფუჩმან და ივლტოდა ახალციხეს: ამ ჟამთა მოსრულ იყო გიორგი მეფეცა ახალ-ციხეს. ამან აღუთქვა ყაფუჩს ერთ-გულობა ხონთქრისა და მისლვა დედა-წულითა თვისითა ახალ-ციხეს და ქრთამი დიდი. მაშინ განუზრახა ყაფუჩ-მან, რათა მოსჭრან ბეჭედი ყოველთა წარჩინებულთა იმერთანი და დასხან სვინტატიკოსის წიგნსა ზედა არჩილისა-თვის. „და მე წარვმართო ყოველნი საქმენი თქვენნი: ხოლო გიორგი მეფე-მან ჰყო ეგრეთ და წარავლინა ყაფუჩი, მოსცა ხონთქარ-მან ამითი იმერეთი არჩილს, წარმოუვლინა ხრმალი და ხალათი და მოიღო მანვე ყაფუჩ-მან და ებრძანა აზრუმის ფაშისა-თვის, რათა ჰყოს არჩილ მეფედ: მაშინ აზრუმის ფაშამ წარმოავლინა ქეჰია თვისი სპითა დიდითა და მოვიდა ახალ-ციხეს სალიმ ფაშისა-თანა: შეიკრიბნენ ესენი და წარმოიყვანეს გიორგი მეფე და დასდგნენ მთასა ფერსათისა ზედა: ესე აცნობეს არჩილს დიგორს მყოფს, ჩამოვიდა რაჭას, მიეგება ერისთავი და სრულიად რაჭველნი და წარმოვიდა იმერეთს: ხოლო ალექსანდრე ვერღა-რა წინა-აღმდგომი წარვიდა ქართლს ერეკლე მეფისა-თანა და მან პატივით დაუს-ვანა: ხოლო ქეჰიამ წარმოატანა გიორგი მეფესა მუსალიმი სპითა დიდითა, ჩამოვიდნენ იმერეთს და მოვიდნენ ქუთათის არჩილის მეფისა-თანა, შთაიცვა არჩილ ხალათი ხონთქრისა და დაემორჩილნენ იმერნი ქს. ჩქჟ ქრ. ტოჱ თვინიერ გიორგი აბაშიძისა.

კვალად არჩილ მეფე, ა წელი ჰმეფა:

მაშინ გიორგი მეფე-მან აღთქმისა-თვის მისცა ძმის-წული თვისი ვახტანგ ოსმალთა მძევლად: კვალად მისცა ელენე ძმის ასული

თვისი ფრიად კეკლუცი და დაწინდული ალექსანდრე მეფისა ქაიხოსრო იაშვილს ცოლად და აქორწინა და შემდგომად მცირედისა წარვიდა თვითცა ახალ-ციხეს და წარიყვანნა დედა-წულნი თვისნი რაჭიდამ სამცხეს: ხოლო არჩილ დაიპყრა იმერეთი: არამედ ზამთარსა ამას იხილა აბაშიძემ გიორგი, რამეთუ ვერ მწე-ექმნების არჩილს ოსმალნი, ეზრახა გიორგი ლიპარიტიანს, მოიყვანა ალექსანდრე ქართლიდამ. არამედ არჩილ მეფე არა დაუტევეს პაპუნა ერისთავმან, სვიმონ ქუთათელ მან, მიქელაძემ გიორგიმ და ბეჟან ლორთქიბანიძემ: შეიკრიბნენ და ეწყვნენ გოდოგანს ურთიერთს, იქმნა ბრძოლა ძლიერი, იძლია ალექსანდრე და ივლტოდა ქართლს. ხოლო არჩილ მოიმტკიცა იმერეთი და მეფობდა მცდელობი-თურთ უკეთურებისა მოფხვრასა. არამედ ვინად-გან ძლიერ იყვნენ მთავარნი ვერ შეძლო: ხოლო ალექსანდრეს წედის ქართლს მდგომს ესმა სპათა დასხმა გიორგი მეფისა-გან, მსწრაფლ აიყარა და შევიდა გორის ციხესა შინა. ევედრა ერეკლე მეფესა, რათა მწე-ეყოს: ესე ყოველნი ნაზარალიხან მიუთხრა ყეენსა. ხოლო ყეენ-მან დესპანით ხონთქარსა და იქნა ყოველნი, ვითარცა აღვსწერეთ და შემდგომად შეპყრობისა გიორგი მეფისა, მცობ-მან არჩილ მეფე-მან შემოიკრიბნა სპანი იმერთა და წარმოადგა ციხესა ქუთათისს, შეამჭირვა ფრიად, რამეთუ ჯდანთა ხარშვიდიან და სჭამდნენ სიყმილისა-თვის და ლამოდენ მოცემასა ციხისასა. არამედ ლიპარიტიანი სპითა თვისითა ერთ-კერძო მდგომ იყო, ამან მას ჟამს სთხოვა არჩილს ლეწხუმი და მონა იქმნეს საუკუნოდ: ესე აღუძნდა არჩილს, გარნა აღუთქვა მიცემა. აგრძნა ლიპარიტიანმან, რამეთუ არა ჰნებავს. ამის-თვის გამოიყვანნა ღამით ოსმალნი ციხიდამ, მისცნა ყოველნი საზრდელნი თვისნი და განამაგრა ციხე და თვით მასვე ღამესა ივლტოდა სპითა ოდიშს, დილასა იხილა არჩილ მეფე-მან, შეუძნდა ესე არჩილ მეფესა დიდ-ფრიად და უმეტესისა განდგომილებისა ყოფისა-თვის მოეცალა ციხესა და შემოიფიცნა კვალად იმერნი: ხოლო იქმნა საქმე საგლოველი, რამეთუ გამოვიდნენ ციხიდამ ოსმალნი და შემუსრეს ქუთათისის ეკკლესია ყოვლად წმიდისა, დიდ-შვენიერად გებული, ვინად-გან ავნებდნენ ციხესა მუნიდამ ფრიად ქს. ჩქუა ქრ. ტოთ: ხოლო გიორგი მეფე-მან იავარ-

ჭეთ რუისს ცოლ შვილი ალექსანდრე მეფისა და მიაბარა ძენი მისნი სვიმონ და გიორგი დავით ქსნის ერისთავს, ნაშობნი დედოფლის ქალისა-გან: არამედ ალექსანდრე მივიდა ახალ-ციხეს, წარმოვიდა ფაშა სპითა და ჩამოვიდნენ იმერეთს, განევლტვნენ არჩილს იმერნი და მიერთნენ ალექსანდრეს. ხოლო არჩილს გვერდა-რა მოუსწრა ბარძიმ მდივან ბეგ-მან სპითა ქართლისათა და ამით გვერდა-რა იკადრა ბრძოლა და წარვიდა რაჭას, მუნიდამ მივიდეს ქართლს: ხოლო ალექსანდრე დასვა ფაშა მან მეფედ ქს. ჩქჟა, ქრ. ტოთ.

კვალად მეფე ალექსანდრე, დ წელი ჰმეფა.

შეკუნიქცა ფაშა და წარვიდა ახალ-ციხეს. მაშინ არჩილ სცნა, რამეთუ გვერდა-რა დაიპყრობს იმერეთსა და კახთა თვით არღა-რა ინება მათი მეფობა, წარვიდა დვალეთს. იქიდამ რუსეთს მცირითა სპითა: არამედ შამხალ-მან მოიბირა ყილჩიყო ჩერქეზ ბატონი ყეენის-გამო, რათა შეიპყრას არჩილ და მისცეს ყეენსა. ხოლო ყეენ-მან აღავსო ორნივე ნიჭითა: მისრული არჩილ ჩერქეზს ისტუმრა ყილჩიყომ პატივითა, მერმე წარატანა ყოლაუზნი და წარგზავნა. არამედ არჩილს ენება ყილჩიყოსა თავის-თან მოგზაურობა და ესე არა ინება ყილჩიყომ, რამეთუ აქჳნდა მანკიერება. არამედ შეკრებული სპითა ეწია არჩილს და თვით ყილჩიყო არა გამოეცხადა. გარნა სპანი მოვიდნენ და ვითარცა არა რაი შიში აქჳნდა გზისა არჩილს შეუპყრნეს ორთა კაცთა კელნი არჩილს იმიერ და ამიერ და იწყეს სპათა არჩილისათა პყრობა ჩერქეზთა: მაშინ იხადეს მახვილნი, რომელნი აქჳნდათ დაფარულად მონოზონთა აბაშიძე ნიკოლაოზ და შალიკა შვილ-მან, სცეს კაცთა მათ და განათავისუფლეს მეფე, იხადა მშვილდ-კაპარჭი მეფე-მან და მოსრნა მრავალი: მოუხდა მეფესა ჩერქეზი, სცა ორ-ოლი არამედ დაიპყრა გრიგოლ-მან იკისა-მან და ვერა ავნო მეფესა: შემდგომად განვლო ბრძოლითა მეფე-მან რაზმი მათი და წარვიდა ლტოლვით. არამედ განსივდა ცხენი მეფისა და გვერდა-რა ჰრბოდა: კვალად მოვიდნენ და მოეტევნენ მეფესა და ბრძოდა ჰძლიერად: მაშინ

მოვიდა წარჩინებული ვინმე დეკი მოქენედ ეტყოდა მეფესა: „რად მოიკლავ უებროსა თავსა, კმა არს სიმხნედ, რომელი დღეს ჰქმენ შენ, აწ დაიმდაბლე თავი და მოვედ ჩემდა, ვფუცავ განვარინო ყოვლისა-გან:“ ისმინა მეფე-მან და ჰრქვა: „არა მივჰნდო ჩერქეზთა. გარნა მოვალ შენდა:“ და მივიდა მის-თანა და წარიყვანეს სახლსა ყილჩი-ყოსასა. ხოლო ცოლ-მან ყილჩიყოსა მან მასვე ღამესა წარავლინა მეფე ბასიანს და სპანი არჩილისანი დიგორს: ამისი მსმენელი მო-ვიდა შამხალი, რათა წარიყვანოს მეფე, არამედ ვერღა-რა ეწია ყილ-ჩიყო მიცემად, რამეთუ ბასიანელთა დედათა მოიხადნეს საბურველნი თვისნი და ეტყოდნენ ქმართა თვისთა: „ანუ დაიბურენით ესე და ქუდნი თქვენნი ჩვენ ანუ არა მივსცეთ არჩილ ყილჩიყოს:“ ამისთვის გამოუტევეს მას ღამესავე არჩილ ყმითა თვისითა, ეგრეთვე დიგო-რელთა გამოუტევეს ყოველნი ჰყრობილნი და წარმოსრულნი მოვიდ-ნენ ქართლს და იყოფებოდა არჩილ მეფე ქართლს.

ხოლო ალექსანდრე მეფობდა იმერეთს: მაშინ განუტევა დიდებუ-ლის ქალი, ვითარცა ცოლად მყოფი, რომლისა-თანა ესხნეს ძენი. სვი-მონ და გიორგი უქორწინოდ დი შეირთო გიორგი აბაშიძის ასული თამარ ი წლისა, ამასვე ქორონიკონსა და იქორწინა მის-თანა: არა-მედ განძლიერდა ლიპარიტიანი გიორგი კლვითა და ტყვისა ყიდვი-თა. არღა-რა ინება ლევან დადიანი, განაძო იგი და წარვიდა ქართ-ლს არჩილ მეფისა-თანა. შემდგომად წარვიდა სტამბოლს და მოკუ-და მუნ და დაიპყრა ოდიში ლიპარიტიან-მან და არა იწოდებოდა დადიანად, არამედ ლიპარიტიანად და თავობდა ლეჩხუმსაცა კნინდა დაპყრობად: ხოლო ალექსანდრე თუმცა მეფობდა, არა ეგდენ ნებასა შინა მისსა იყუნენ, რამეთუ ფრიად განდიდნენ მთავარნი და ამან გვალად იწყო მტერობა გიორგი მეფისა და მოყვსობა ერეკლე მე-ფისა, ამის-თვის ენება კირთება ქართლისა: ხოლო მოვიდა რა ქალ-ბალი-ხან, ეზრახა ნაზრალი ხან ალექსანდრე მეფესა, რათა ემტეროს გიორგი მეფესა. არამედ წარჩინებულნი იმერნი არა აუფლებდნენ ამას ყოფად ალექსანდრე მეფესა. გარნა ალექსანრე უცნობელად წარჩინე-ბულთა მორჩილთა თვისთა სპითა მიეხლა და მოსტყვევნა ალი და წარმო-ვიდა: ესმა არჩილს ტაშის-კარს მდგომს წარმოუდგა. არამედ ალექსანდრე

მოვიდა იმერეთს და სპათა არჩილისათა დააურვევინეს ტყვენი რამდენიმე იმერთა: შემდგომად ეზრახნენ არჩილ და გიორგი მეფენი წარჩინებულთა იმერთა, არა ჯერ-ყოფასა ესე ვითარებისასა. ვინად გან არს ჟამი დიდი, რომელი არღა-რა ყოფილ არს ჩვენ შორის და რათა შეანანონ ალექსანდრე მეფესა, რამეთუ იყო ესე ალექსანდრე მხნე, ახოვანი, ჭაეროვანი და უხვი. არამედ კელად-მქცევი, ცუნდრუკი, უღთო, ტყვის-მყიდველი. ამის-თჳს სძულობდა ცოლი თვისი თამარ და მიზეზს უდგა განტევებად, აზრახა მამასა თვისსა, რათა მისცეს გიორგი მეფესა. ხოლო აბაშიძე სიყვარულითა ასულისათა არღა-რა მიხედა უჯეროებასა და აზრახა იმერთა, რამეთუ ზნითა წინ თქმულითა სძულობდნენ ალექსანდრეს წარჩინებულნი, შეიკრიბნენ კათალიკოზი, ეპისკოპოსნი, ერისთავი პაპუნა და სრულიად წარჩინებულნი იმერეთისანი და მოადგნენ სკანდას მყოფსა ალექსანდრეს, შეიპყრეს და წარგზავნეს მღვიმეს, მერმე სვერს: შემდგომად მისცეს გიორგი მეფესა, მიიყვანეს რუისს, მოაშთვეს და დაფლეს მუნავე ეკკლესიასა შინა ქს. ჩქჟე, ქრ. ცპგ:

კვალად მეფე არჩილ, ა წელი ჰმეფა.

შთამოიყვანეს არჩილ და დასვეს მეფედ: ამასვე ქორონიკონსა მოვიდა გიორგი მეფე საჩხერეს და იყოფებოდნენ მეფენი ზოგად: მაშინ თამარ ასული აბაშიძისა ეზრახა გიორგი მეფესა, რათა შეიროს და დაიპყრას მან იმერეთი. არამედ არა ჰყო სათნოთი არჩილისათი: მერმე ეზრახა აბაშიძე არჩილ მეფესა შერთვად ასულისა მისისა და დაიმკვიდროს იმერეთი. არამედა არა ჰყო არჩილ უსჯულოებისა თჳს და ეტყოდა მოყვანასა ძისა თვისისასა ალექსანდრესსა და შერთვასა მისსა: ხოლო შემდგომად გიორგი მეფის წარსლვისა იპაანს, განიზრახა აბაშიძე-მ გიორგი, ლიპარიტიანისა-თანა ნებითა ასულისა თვისისათა და მოიპოვეს მონათესავედ წოდებული ვინმე მეფეთა გიორგი ოდიშს, მოიყვანეს იგი და შერთეს თამარ ასული აბაშიძისა და უწოდეს მეფედ ქს. ჩქჟვ ქრ. ცპდ: ხოლო არჩილ წარვიდა დვალეთს და იყოფოდა მუნ:

კბ, მეფე გიორგი დ გოჩია ბ წელი ჰმეფა

ხოლო ესე გიორგი უმსგავსო ყოვლი-თურთ და შეუგვანი მეფობისა, უზნეო, გამოუცდელი, თვინიერ გლეხთა მუშაკობისა და იყო ხეიბარიცა. არამედ მართვიდა აბაშიძე გიორგი და თაობდა ყოველთა იმერთა ზედა, მორჩილებდნენ დადიანი, გურიელი და წარჩინებულნი: ხოლო შემდგომად წლისა ერთისა უშვერებისა მისისა-თჳს შემძულე იქმნა ქმრისა თვისისა თამარ და ინება განტევება მისი: მაშინ არჩილ მეფე მოსრულ-იყო ერწოს წარუყვანებად ძმის-წულისა თვისისა ვახტანგისა-თჳს დედა-წულით, რომელი მეოფობდა სახლსა შინა აბაშიძისასა და წარვიდეს რუსეთს: კვალად მიუთხრა აბაშიძემ არჩილს, რათა შეირთოს ასული მისი თამარ განზრახვითა თამარისათა და იქმნას მეფედ მარადის: არამედ არა-ჰყო არჩილ და წარიყვანა ვახტანგ დედა-წულით და წარვიდა დვალეთს და იყოფებოდა ზრამაგას ზამთარსა მას, მომლოდნე სპათა რუსთასა მერმე შეითქვნეს აბაშიძისა-თანა ყოველნი იმერნი და რაჭის ერისთავი შოშიტა, რამეთუ პაპუნა მომკჳდარ იყო და განაძეს გიორგი მეფედ წოდებული, რომელსა გოჩიად სახელს-სდებდენ კიცხებით და მოუწოდეს არჩილს: მან არა ინება, ვინად-გან უწყოდა მცირეს ჟამის მეფობად, რამეთუ არდა-რა იყო პირ-მტკიცეობა. არამედ განრყვნილნი, ფიცის-მტეხელნი, ტყვის-მყიდველნი, მხდომნი, მკრეხელნი, უკეთურნი, არა-თუ წარჩინებულნი, განა მდაბიურნიცა, მოქმედნი ამის ყოველთა, რომელთა ვსწერთ. არამედ მაიძულებელთა თვისთაგანვე წარმოვიდა არჩილ, მიეგებნენ სრულიად რაჭველნი, შთამოვიდა და დაიპყრა იმერეთი. ქს. ჩქჟე, ქრ. ტპგ:

კვალად მეფე არჩილ, ვ თთუე ჰმეფა:

ამის მან მცნობ-მან სალიმ ახალ-ციხის ფაშა-მან აუწყა ხვანთქარსა. ხოლო ხონთქარ-მან უბრძანა განძება არჩილისა, ამისთ-თჳს სთხოვა ერეკლე მეფესა ფაშამ ძე ალექსანდრესი სვიმონ, რამეთუ

იგი ზრდიდა მას პატივით, რათა ჰყოს მეფედ იმერთა: მოსცა არა-კლე მეფე-მან, მერმე ჩამოიყვანა სოლომ-ფაშამ იმერეთს. — არამედ არჩილ ვერღა-რა წინა-აღუდგა, ვინად-გან იმერნი მიერთვნენ ფაშასა და სვიმონს და წარვიდა მასვე შემოდგომას რაჭას და დაუტევა ვახტანგს ძმის-წული თვისი მუნ, რამეთუ კავკასი თოვლით კრულ-იყო და დედა-წულით ვერღა-რა ვიდოდა, თვით არჩილ შევლო ლიახვი, გარდავიდა თაგაურს, დაჰყო ზამთარი იგი მუნ და გაზაფხულს წარვიდა რუსეთს სპითა რუსთ-კელმწიფისათა.

კგ, მეფე სვიმონ, წელ-ნახევარი ჰმეფა.

ხოლო სვიმონ დაიპყრა იმერეთი და წარვიდა ფაშა ასალ-ციხეს: შემდგომად შეეზრახა აბაშიძე სვიმონ მეფესა, წაგვარა ნასყიდი იასეთს ცოლად მოთხოვილი ასული თვისი ანიკა და შერთო სვიმონ მეფესა და აქორწინა: ამავ ჟამებთა მოკუდა ცოლი აბაშიძისა პირველი, განუტევა მეორე ცოლიცა და შეირთო ქჳრივი პაპუნა ერისთვისა, ასული ბეჟან დადიანისა და დედა შოშიტა ერისთვისა და მოიმტკიცა ამით იმერეთი უმეტესად. არამედ ასულსა მისსა თამარს მსახურებდნენ იმერნი, ერჩდნენ და მარადის იყჳნენ წინაშე მისსა: ამას შეუძნდა სვიმონისა და დისა თვისისა მძლობელობა. ვინადიგან თვით არღა-რა ექმნებოდა იგინი და აეშურა მათ. ესე ხილა სვიმონ მეფე-მან, შეშინდა და ივლტოდა ქართლს. ხოლო იმერეთს თობდა აბაშიძე და დედოფლობდა ასული მისი და მორჩილებდნენ სრულიად ყოველნი: მაშინ მომკუდარ იყო კათალიკოზი ევდემონ ძე შეწევნითა აბაშიძისათა დასვეს კათალიკოზად ბეჟან დადიანის ძე გრიგოლი.

ამ ჟამებთა არა ერჩდნენ რომელნიმე ლეჩხუმელნი დადიანსა და ეკირთებოდნენ ოკრიბასაცა. ესე აუწყა დადიანმან აბაშიძეს და ვინად გან იყჳნენ მეგობარნი მტკიცენი, შეიკრიბა აბაშიძემ იმერნი, განსთხარეს მთა რაჭა-ლეჩხუმისა თოვლიანნი და შევიდნენ ლეჩხუმს, ურჩნი მოსწყვეს, მოსტყვევნეს და დაუმორჩილა

ლიპარტიანსსა. მერმე უკუ-მოიქცა და მოვიდა იმერეთს: ხოლო ასულ-მან აბაშიძისა მან ინება შერთვა ლიპარტიანისა და სხჳსა-ცა ლიპა-რიტიანსსაცა, რათა განუტეოს ცოლი თჳსი, რომლისა-თანა ესხნენ ძენი შვილნი მოწიფულნი და ამის-თჳს წარვიდაცა თამარ ოდიშს, ისტუმრა მიქელაძე-მ გიორგი-მ, რამეთუ აბაშიძე იყო დის-წული მიქელაძისა და გამოიკითხა სადა-მიმავალობა თამარისა: ხოლო სცნა რა, ეტყოდა თამარ: „რათ წარხვალ ოდიშს, ვინად-გან ხარ ასული ჩვენი, მოიყვანე ლიპარტიანი და მე გიქმნა ქორწილი ჯეროვანი:“ ირწმუნა თამარ და მოუწოდა ლიპარიტიანსსა და იგი მოვიდა მცირო-თა კაცითა: მაშინ ეტყოდა მიქელაძე: „განსდიდნი ეგოდენ ჩიქოანი, რამეთუ უტევებ დასა ჩემსა, აწვე მოგკვლიდით, უკეთუ არა სცხო მირონი თამარს:“ შეშინდა ლიპარიტიანი, სცხო მირონი თამარს. შემდგომად უმასპინძლა, უძღუნა და განუტევა. არამედ შემდგომად მცირედისა წარვიდა თამარ და შეირთო ლიპარტიანი და განატევებინა ცოლი პირველი: მიერითგან უხმობდნენ თამარს ოდიშისა და იმრე-თის დედოფლად.

შემდგომად განდგნენ რაჭველნი აბაშიძისა-გან, შეიკრიბა სპანი იმერეთისა აბაშიძე მ, შეუხდა რაჭას, მოსწვა, მოსტყუევნა, დაიმორ-ჩილნა და მოვიდა იმერეთს: ხოლო გურიელ-მან მამიამ განიზრახა მეფობა კვალად სვიმონ მეფისა და ეზრახა ფაშას, რათა მოსცეს სვიმონ და ამან მეფედ ჰყოს იგი: გარნა ვინად-გან სანდო იყო ფა-შისა გურიელი, მოითხოვა კვალად სვიმონ ნაზარალი-ხანისა-გან, მოიყვანა და მისცა გურიელსა: მაშინ გურიელ მან განატევებინა ასული აბაშიძისა ანიკა სვიმონს და შერთო დაჲ თჳსი ცოლად და აქორწინა: ესე შეუძნდა აბაშიძეს, მოუწოდა ლიპარიტიანსა და შეკ-რბენ საჭილაოს სპითა და ეზრახნენ გურიელსა, რათა მოჰკლას სვი-მონ მეფე და ჰყონ გურიელი მეფედ. ხოლო გურიელ-მან არა ანება და ნება ჰსცა ამათ: მაშინ წარავლინეს ამათ კაცნი და ცოლისა თჳ-სისა-თანა მწოლი სვიმონ, ოდეს განვიდოდა ბუნებრივსა საშჯირ-ნოსა ადგილსა ჰკრეს თოფი და მოკლეს სვიმონ მეფე ქს ჩღა, ქრ ტპთ

ეროვნული ბიბლიოთეკა

კდ, გურიელი მამია გ, ა წელი ჰმეფა:

მაშინვე მოიყვანეს მამია გურიელი და დასვეს მეფედ იმერთა. ესმა ესე ერეკლე მეფესა, აღუძნდა და მოვიდა დაღალულდას სპითა ქართველ-კახითა მრისხანედ აბაშიძესა ზედა, რათა შეანანოს და მიუხვნას ხეფინის ხევიცა და წარუვლინა ამის თჳს კაცი: ხოლო აბაშიძეს უკუნმოქმედსა ამისს, ეტყოდა კაცი იგი, „არა ჯერ არს შენდა ესე ვითარნი, რამეთუ თვინიერ სხვისა დიდებისა უგდვის იბ ჯინიბნი:“ მიუგო აბაშიძემ: „არა ძალ უცს იბ ზედა აღჯდომა მას ერთბამად. ხოლო მე მხოლოსა ჩემსა ცხენსა ვსასოებ უკეთუ მძლოს, მეწიოს და უკეთუ ვსძლო, ვერ განმერეს:“ არამედ ვაზირთა ერეკლესათა ეზრახოდა აბაშიძე, მათ მიერ უკუნიქცა ერეკლე მეფე, ვერდარა ჩამოვიდა იმერეთს: ხოლო გურიელი მამია თუცა იყო მეფედ, გარნა წარსაგებელითა თვისითა, რამეთუ ჰყიდდა ტყვეთა გურიელთა და აძლევდა იმერთა, ვინად-გან სამეფონი დაბანი, აგარანი და შემოსავალნი ეპყრა აბაშიძეს და ასულსა მისსა თამარს და მოახლედ მათდა იყჳნენ წარჩინებულთა და აზნაურთა ძენი და თვით იგინიცა. ამის თჳს წარვიდა გურიელი გურიასავე.

კე, აბაშიძე გიორგი ე, ე წელი ჰმთავრა.

ხოლო მთავრობდა აბაშიძე და განაგებოდა მის მიერ ყოველი იმერეთი. ზამთარსა ამას ევედრა ლიპარიტიანი აბაშიძეს, რათა შეეწიოს აფხაზთა ზედა, რამეთუ მიეღოსთ აფხაზთა ეგრისის მდინარემდე და აოხრებდნენ ოდიშს კლვითა და ტყვეობითა: უსმინა აბაშიძემ, შემოიკრიბნა სპანი იმერთა, წარვიდა და შთავიდა აფხაზეთს: ვერ წინა-აღუდგა შარვაშიძე, მოსტყვევნეს აფხაზეთი, აღიღო ალაფი დიდი, დააზავა ლიპარიტიანი და შარვაშიძე, გამოუხსნა ქვეყანა მიღებული და მძევალნი, მერმე წარმოვიდა და მოვიდა იმერეთსავე: ხოლო სიკჳდილისა შემდგომად სვიმონ მეფისა, მოიყვანა ისაყ ხალ-ციხის ფაშამ გიორგი, ძმა სვიმონ მეფისა ერეკლე მეფიდამ

და იზრდებოდა ახალ ციხეს და ვითარ განდიდა აბაშიძე და არღარა ეგოდენ მორჩილებდა ფაშასა და არცა-და აქუნდა ქრთამნი ყუთალენნი იმერეთისა-გან, დამართა წინაშე ხონთქრისა: განრისხნა ხონთქარი მუსტაფა და წარმოავლინა აზრუმის ფაშა სპითა დიდითა ზღვით და ხმელით, რათა დაჭყონ წელი შვიდი იმერეთს და მოაოხრონ სრულიად ციხეებითურთ: წარმოემართა აზრუმის ფაშა კერძოთა გურიისათა. ხოლო ქეჰა თვისი წარმოავლინა სპითა ახალ-ციხეს, რათა შემოიკრიბოს სპანი სამცხისანი და შთავიდეს იმერეთს: ამისმან მცნობელ-მან აბაშიძემ შემოითვიცა სრულიად იმერნი, გურიელდადიანსა თურთ და დახიზნა იმერეთი. მერმე შემოიკრიბნა სპ:ნი და შეკრა გზანი: მაშინ ფაშამ გამოვლო ჭოროხი ნავის ხიდითა და დასდგა გურიას. ხოლო ქეჰა და ახალ-ციხის ფაშა მოადგნენ კაკას ხიდს. ვერ დაუდგეს იმერთა დიდროვანთა თოფთა ცემისა-თჳს, გამოვლეს ოსმალთა, ჩამოვიდნენ და დასდგნენ ბაღდადს: კვალად გამოვიდნენ ზღვით ოდიშს ოსმალთა სპანი. არამედ ვერა რაი სცნა სარასკარ მან სპათა თვისთა. ვერცა ქეჭამ სარასკარისა. ვინათ-გან იყუნენ გზანი ყოვლ-გნით შეკრულნი: მერმე უარ-ჰყო ფიცი აბაშიძისა გურიელ-მან და მივიდა წინაშე სარასკარისა და მიქელაძესა გიორგის, ვინადგან მტერობდა დიპარიტიანი წინა-თქმულთა-თჳს იგიცა მივიდა მიმდგომითა თვისითა წინაშე ქეჭასა: ამან მიქელაძე-მ ჰყო ყოლაუზობა და აცნობა ამბავი სარასკარსა ქეჭასი: მაშინ წარმოემართა სარასკარი იმერეთსა ზედა და ქეჭას უბრძანა მისლვა არგვეთს: შემოვიდნენ და მოსწვეს არგვეთი ოსმალთა და მოადგნენ ჭალა-ტყის კოშკებთა, რომელი განემაგრა აბაშიძეს თხრილებითა. განმაგრდნენ მეციხოვნენი და მოსვრიდნენ მრავალთა ოსმალთა: შემდგომად მოუხდა ისაყ ახალ-ციხის ფაშა სპათა შემოტევებით, აღიღო თხრილნი და მიუდგინა ქვეშე მთხრელნი და წარმოვიდა თვით: ხოლო შემდგომად შეთხრისა მისცეს ცეცხლი და გარდმოაბრუნვეს სამნივე იგი კოშკნი ძირითურთ და დაირღჳნენ: ესე უცხო, რამეთუ მორჩა კაცი ერთი უვნებელად და განუტევეს ოსმალთაცა: ხოლო ოდიშს შემუსრნეს ციხე რუხი და დაადგინეს მცველნი თვისნი და მოსტყუვნეს მრავალი დაბნები და აღაშენეს ანაკრიას ციხე.

არამედ შეიწყალა ღმერთ-მან ქვეყანა ესე, მოკჳდა სულტან მუსტაფა [1]) და დაჯდა სულტან აჰმად და იქმნა შფოთი დიდი სტამბოლს. ამის-თჳს მოუწერეს სარასკარსა, რათა უკუნიქცეს: მაშინ სარასკარ-მან უბრძანა ქეჲას, რათა დაეჭიროს აბაშიძეს და უკუნიქცეს. ამის-თჳს ქეჲამ იჩემა ნათესავობა აბაშიძისა და ეგრეთვე აბაშიძემ ჰ მოუთხრა ქეჲამ შემუსრვა შორაპანისა და ნახვა ქეჲასი და მისცეს ძღვენი სარასკარსა და მან აღუსრულოს ყოველი წადილი აბაშიძეს: ხოლო აბაშიძე-მ აღუთქვა ყოველი და ნახვა ქეჲასი, უკეთუ მომატანოთ სპანი ჩემნი: ამისი ნება ჰსცა ქეჲამ და აღმოარჩია იმერთა, რაჭველთა და ლეჩხუმელთა აბაშიძე-მ ფ მხედარნი შეჭურვილნი და თავ-ჭეო მათდა ქაიხოსრო იაშვილი, მიიტანნა და მივიდა ქეჲასსა:

[1]) შთამომავლობა ხონთქრისა არს ესრეთ: ა, ოთმან ძე ოთურლა-ლისა დაჯდა ქს. ჩტგ: მოკჳდა ოთმან ჩტკზ, დაჯდა ორხან, მოკჳდა ორხან ჩტნჱ, დაჯდა ძე მისი მურად. მოკჳდა მურად ჩტოთ. დაჯდა ბაიეზით ძე მისი. ესე შეიპყრა ლანგ-თემურ, მოკჳდა ბაიეზით ჩუგ. დაჯდა სულეიმან ძე მისი. მოკვდა სულეიმან ჩუი. დაჯდა მუსა ძე მისი, მოჰკლა მუსა ძმა-მან თვის-მან მაჰმად ჩუიგ და დაჯდა მაჰმად, მოკჳდა მაჰმად ჩუკბ, დაჯდა მურად ძე მისი: ამან მოსტყვევნა ცხომი, მოკჳდა მურად ჩუნა. დაჯდა მაჰმად ძე მისი. ამან აღიღო კოსტანტიპოლი. მოკჳდა მაჰმად ჩუპ, დაჯდა ბაიეზით ძე მისი. მოკჳდა ბაიეზით ჩფი, დაჯდა სელიმ ძე მისი. ამან მოგზავნა იმერეთს სარასკარი. მოკჳდა სელიმ ჩფკ, დაჯდა სულეიმან ძე მისი. ამან მოგზავნა ბაგრატ-ზედ სარასკარი. მოკჳდა სულეიმან ჩფჲვ, დაჯდა სელიმ ძე მისი. მოკჳდა სელიმ ჩფო დაჯდა მურად ძე მისი. მოგზავნა ამან ლალა ფაშა. მოკჳდა მურად ჩფჟე, დაჯდა მაჰმად ძე მისი, მოკჳდა მაჰმად ჩქდ, დაჯდა აჰმად ძე მისი. გარდაადგინეს აჰმად ჩქიზ, დაჯდა მუსტაფა ძმა მისი. გარდაადგინეს მუსტაფა ჩქიჱ. დაჯდა ოსმან ძმა მის. გარდაადგინეს ოსმან ჩქკბ, დაჯდა იგივე მუსტაფა, გარდადგა მუსტაფა ჩქკგ, დაჯდა მურად ძმა ოსმანისა. გარდაადგინეს მურმდ ჩქმ, დაჯდა იბრაიმ ძმა მურადისა, მოკჳდა იბრაიმ ჩქჩჱ, დაჯდა მაჰმად ძე მისი. მოკჳდა მაჰმად ჩქპზ, დაჯდა სულეიმან ძე მისი. გარდაადგინეს სულეიმან ჩქჟა, დაჯდა აჰმად ძმა სულეიმანისა. გარდაადგინეს აჰვად ჩქჟე: დაჯდა მუსტაფა ძმა აჰმადისა: ამან მოგზავნა იმერეთსა ზედა აწ სარასკარი. გარდაადგინეს მუსტაფა ჩლგ, დაჯდა აჰმად ძმა მუსტაფასი, გარდაადგინეს აჰმად ჩლლ, დაჯდა მაჰმად ძე მუსტაფასი. მოკჳდა მაჰმად ჩლნდ, დაჯდა ოსმან ძმა მისი.

მაშინ ნახევარნი შეუძღვნენ და ნახევარი უკან ჰყვებოდნენ აბაშიძეს: იხილა ქეჭა-მ, პატივ-სცა, ჰყვეს პირი, რომელიცა აღუთქვა [illegible] ანიჭა ქეჭა-მ და წარმოვიდა: ამის-თჳს შემუსრა აბაშიძე-მ შორაპანი და მისცა მძევალი და ქრთამი. არამედ აშვილა ქეჭა-მ გიორგი ძე ალექსანდრე მეფისა აბაშიძეს და ჰყო მოურნედ მისსა და დაუტევა მეფედ გიორგი და თვით უკუნიქცა და წარვიდა: ხოლო იმერთა ბრძანებითა აბაშიძისათა შეჰკრეს მთა ფერსათი და მოსრვიდენ მრავალთა ოსმალთა. კვალად ეწივნენ იმერნი, მოკლეს კოლის ფაშა და დაჰკოდეს ხელსა შინა ისაკ ახალ-ციხის ფაშა, აოტეს ოსმალნი და აღიღეს ალაფნი ურიცხვნი, ცხენნი, ჯორნი და აქლემნი კიდებულნი და მოვიდნენ წინაშე აბაშიძისა: ხოლო სარასკარ-მან გავლო გურია და წარვიდა: ეგრეთვე ოდიშითცა წარვიდნენ ოსმალნი და დაიპყრა აბაშიძემ კვალად მთავრობა ქს. ჩღგ ქრ. ტჟა: ხოლო გიორგი ძე ალექსანდრე მეფისა, რომელი დაუტევეს მეფედ შეშინდა აბაშიძისაგან და შევიდა ქუთათის ციხესა შინა. არამედ მიქელაძე გიორგი ერთ-გულობდა მას და ჰყვა ასული გიორგი მეფისა, ასულის წული თვისი, რამეთუ ოდეს წარვიდა ისპაანს დაუტევა მის-თანა: ამან გაუზრახა გიორგი ქუთათისს მყოფსა: „რამეთუ მოიკლა მამაცა შენი მტერობითა გიორგი მეფისათა და აწ არს მპყრობელი ქართლისა და ძლიერი, მე მოგცე ასული მისი, შეირთე იგი და მწეობითა მისითა დაიპყრა იმერეთი:“ ესე სთნდა გიორგის, მოიყვანა სახლსა თვისსა და აქორწინა როდამის-თანა და იყო ქუთათისვე მწირად ფრიად: არამედ შემდგომად ამისა, უგლინებდა ვახტანგ განმგებელი ქართლისა სათვასყესა. მრავალსა გარნა აბაშიძე უმეტესად განდიდნა და განმდიდრდა, რამეთუ დადიანი-გურიელი მორჩილებითა მისითა მის წინაშე იყვნენ მარადის.

ამ ჟამებთა მოიხსენა თამარ ასულ-მან აბაშიძისა-მან შური გიორგი მიქელაძისა და ნება მისცა აბაშიძემანცა, ვინად-გან მისცა ასული გიორგი მეფისა გიორგის ძესა ალექსანდრე მეფისა, გამოაძეს მიქელაძე მამულისა-გან და დაიპყრა საჩილაო-სამიქელაო ლიპარიტიანმან. ხოლო მიქელაძე წარვიდა ქართლს. შემდგომად განევლტო ლიპარიტიანსა ძმა თვისი იესე, რომელსა ეპყრა ლეჩხუმი ნებითვე

ლიპარიტიანისსათა და მივიდა წინაშე გიორგისა ქუთათისს. რამეთუ მას იესეს ცოლად ჰყვა მარიამ, მამიდა გიორგისა, ასული ბაგრატ მეფისა: ამის თჳს შეშინდა ლიპარიტიანი, მოვიდა ლეჩხუმს, გამოასხნა სანდონი იესესნი და დაადგინნა თვისნი და მისცა ძესა თვისსა ბექანს ლეჩხუმი და უხუცესსა კაციას დადიანობა და შედეგს გაბრიელს მონაზონსა ჭყონდიდელობა და თვით ლიპარიტიანობდა კვალად და იყვნენ მორჩილებასა შინა მისსა ძენი მისნი: არამედ პირველითვე მიეღოთ ესოდენთა ბოროტებათა შინა მთავართა კერძონი თვისნი აზნაურნი, დაბანი და ციხენი. ერისთავს რაჭა, გლოლა ჯაფარიძი-თურთ, იაშვილს კვარა, წულუკიძეს ხოტევი, აბაშიძეს სვერი, არამედ პაატა აბაშიძეს შანაოზ მეფე-მან, ლიპარიტიანს ლეჩხუმი და საჭილაო სვერი მისცა სამიქელაო-თურთ, გურიელს საჯავახო და ჩიჯავაძენი მარადის იყვნენ წინაშე მისსა.

არამედ დაამშვიდა აბაშიძემ იმერეთი ხდომა-ოხრებათა-გან ფრიად, რამეთუ ვერ-ვინ იკადრებდა პარვად რისამე, კვალად ვერცა-ვინ იკადრებდა განყიდვად ტყვისა, თვინიერ მისსა არამედ ოდიშს და გურიას იყიდოდა ტყვენი ფრიად და უმეტეს ოდიშს ლიპარიტიანისა-გან: ამ ჟამებთა ეზრახა ვახტანგ განმგებელი ქართლისა აბაშიძეს მძახლობასა და სთხოვა ძე მისი ლევან ქართლს, რათა მისცეს საabaშიო ქართლისა და ასული თვისი და იყოს სიმტკიცე მათ შორის: ესე განიხარა აბაშიძე-მ, არამედ მიუთხრეს კაცთა მზაკვართა, უკეთუ წარუვლინოს ძე, მან წარგზავნოს წინაშე ყეენისა: ესე ირწმუნა აბაშიძე-მ, ვინად-გან ჰყვა გიორგის ასული გიორგი მეფისა და სწერდა ვახტანგს მწეობასა მისსა და არღა-რა იქმნა მათ-შორის მძახლობა. ამის·თჳს დაუტევა ვახტანგ აბაშიძე და იწყო მწეობა გიორგისა, გარდააბირა კათალიკოზი და გენათელი და ერისთავი შოშიტა, რამეთუ შოშიტას ესვა ცოლად ასულის-წული აბაშიძისა ალექსანდრეს მეფის ასული და იყო ქალი იგი ხელ და სულელ და სძულობდა ერისთავი და ენება განტევება მისი. არამედ არა ძალ-ედვა აბაშიძის-გამო: ხოლო იხილა რა მიზეზი ესე, შეითქვნენ ამათ-მიერ, რომელნი ვახსენეთ და გამოიყვანეს გიორგი ქუთათისიდამ და უწოდეს მეფედ ქს. ჩღზ, ქრ.ტჟე.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

1707-8-96

კვ, მეფე გიორგი ვ, დ წელი ჰმეფა.

ხოლო დაჯდა გიორგი მეფედ ძე ალექსანდრე მეფისა. მიუვლინა აბაშიძეს, რათა დაუტეოს სამეფო ყოველი და დაიპყრას მამული თვისი: მაშინ აბაშიძემ წარუვლინა კათალიკოზი და გენათელი, რათა ჰყოს ზავი და მშვიდობა. არამედ კათალიკოზისა და გენათლის განზრახვითა, არღა-რა გამოუტევნა მეფე-მან იგინი, რამეთუ ეტყოდნენ. „უკეთუ არა განგვიტეოთ მოგვერთვნენ ყოველნი იმერნი:“ მაშინ დაუტევებდნენ აბაშიძეს და მიერთოდენ გიორგი მეფესა. ამისთჳს ეზრახა აბაშიძე ლიპარტიანსა, მოვიდა ლიპარტიანი სპითა შეკრებული და დასდგა ვაკესა შინა: ხოლო ქუთათის იყო მეფე რაჭის ერისთვით და იმერლით. წარავლინა მარბიელი რაჭველნი და იმერნი რაოდენნიმე მათ თანა და შეესივნენ დაბნებთა ვაკისათა: მცნობელ-მან აბაშიძე-მ, უბრძანა სპათა თვისთა. მოეტევნენ, მოსრნეს და შეიპყრნეს უმრავლესნი რაჭველნი, ტყვე-ჰყვეს და დაყიდეს სრულიად: მაშინ ერისთავი წარვიდა სპათა განმრავლებისა-თჳს. ამ ჟამებთა მოკუდა ცოლი ლიპარტიანისა და ასული აბაშიძისა თამარ სენითა ბოროტითა: მაშინ მოიხსენეს შური მამისა თვისისა ძეთა ლიპარტიანისათა განტევებისა-თჳს დედისა მათისა, დაუტევეს მამა და მოერთვნენ გიორგი მეფესა: ეგრეთვე ძმის-წულნი აბაშიძისანი, რამეთუ ვახუშტის მისცა ასული თვისი განმგებელ-მან ქართლისა-მან ვახტანგ და უკუბირდა ბიძასა, დაუტევეს და მოერთვნენ მეფესა. ზურაბ, სვიმონ და ვახუშტი.

არამედ თუმცა ჰყვეს მეფედ გიორგი. გარნა ვერ გამოვიდა ქუთათისიდამ ამ ჟამამდე. ხოლო აწ გამოვიდა და რომელნი არა მიერთოდნენ იმერნი სტყვენვიდნენ და ეკირთებოდნენ მამულთა მათთა და წინა-აღუდგებოდიან აბაშიძისანი და იყო ხდომა მარადის: შემდგომად მოადგა მეფე კაცხს რომელი ეპყრა აბაშიძეს ციხე. მაშინ ლიპარტიანი მხილველი ამისი, მოვიდა რაჭას ერისთვისა-თანა ძაძოსანი, რათა შეეწიოს აბაშიძეს, ეტყოდა: „ძე ხარ მისი და არა ჯერ-არს განწირვად შენგან იგი:“ ისმინა ერისთავ-მან, შეკრბნენ ორნივე სპითა თვისითა, მოვიდნენ და დადგნენ ფარცხა-ნაყანევს.. აქეთ აბაშიძე შეკრებული

სპითა წარვიდა მათ-თანა, რათა შეკრბნენ და მოვიდნენ მეფესა ზედა: ამისთა მცნობთა განაზრახეს მეფე, რათა არა შეჰკრიბონ ძალნი. არამედ მსწრაფლად ვლეს ღამე იგი და დილას დაეხსნენ ლიპარტიანსა და ერისთავსა და იქმნაცა ბრძოლა ფიცხელი, სძლეს მეფისათა და ივლტოდნენ მეგრელნი, მოსრვიდნენ და შეიპყრობდნენ, ქს. ჩლთ, ქრ. ტჟზ: აღიღეს ალაფი მათი და პყრობილნი დაჰყიდნეს ვეცხლთა ზედა: ამის მცნობი აბაშიძე უკმოიქცა და მოვიდა სვერს ციხესა შინა. ხოლო მეფე მოადგა კაცხსავე, მცირესა ხანსა შინა მოსცა პაატამ ძე-მან აბაშიძისა-მან ციხე. არამედ უტეხა პირი, განყიდნა ხიზანნი და დაიპყრა ციხე თვისად: მერმე მოადგა აბაშიძესა სვერს მეოთვს. არამედ ვინაიდ-გან მტკიცე არს სვერი ვერა რაი ავნო და მოეცალა, შემდგომად შემოიკრიბნა იმერნი და წარვიდა მეფე რაჭას, ანუ დაიპყრას, ანუ დაიმორჩილოს, გარდავლო ნაჭიხურევი და დასდგა შაორს. არამედ წულუკიძე, იაშვილი და ჯაფარიძენი იყვნენ ერისთვისა-თანა, ვინაიდ-გან იყო გიორგი წულუკიძე სიძე ერასთავისა: მაშინ დამით შემოეპარნენ რაჭველნი და მოკლეს ჩხეიძე სალთ-ხუცესი, აღუძნდა მეფესა და წარვიდა ხოტევსა ზედა. არამედ სცნეს რა სიმტკიცე ხოტევისა უკმოიქცა მეფე და მოვიდა იმერეთს. ამისა შემდგომად მოადგა მეფე ნავარძეთს ციხესა აბაშიძისასა, ამ ჟამთა განუტევა ერისთავ-მან შოშიტა-მ ცოლი და შეირთო ჩიქოვანის იესეს ცოლი მარიამ, მამიდა გიორგი მეფისა და დაჲ განუტევა.

ხოლო მოდგომილს ნავარძეთს მეფესა აზრახეს ძეთა ლიპარტიანისათა კაცია და ბეჟან, რათა ულაშქროს მეფე-მ და გარდაადგინონ მამა მათი და დაიპყრან მათ ოდიში: უსმინათ მეფე-მან, მოუდგინა ნავარძეთს ქველი წერეთელი და თვით წარვიდა ოდიშს, ვერ წინააღუდგა ლიპარტიანი. არამედ ივლტოდა აფხაზეთს: ხოლო ამათ დაიპყრეს ოდიში და მიჰყვნენ აფხაზეთს, მუნ წინააღუდგა შარვაშიძე, ზავ-ჰყვნეს მის-თანა, უკმოიქცნენ ოდიშსვე და დასვეს კაცია დადიანად. მერმე მოვიდა მეფე იმერეთს. ხოლო ქველ-მან აღიღო ნავარძეთი დ წარგზავნა/მეფე-მან ზარბაზნები მისი კაცხს. გარნა მეფისა ოდიშს ყოფასა შინა მოუხდა ერისთავი ჭალა-ტყეს, რეცა მწე-ყოფისა-თჳს აბაშიძისად, მოსტყუევნა სრულიად და წარვიდა რაჭასვე. მაშინ: ვი-

ნად-გან გურიელი არა მწყ-ეყოფოდა მეფეს აბაშიძის-გამო. ამის-თჳს შეკრებული მეფე წარვიდა მის-ზედა: მისრულს ვერ წინა-აღუდგა გურიელი თვინიერ სიმაგრეთა შინა და მოსტყუვნეს გურია. არამედ აოტეს ბექან ლეჩხუმელით საჯავახოსა შინა და მოკვდა კაცი დადიანიც ძმა ბექანისა ოდიშს ხუნაგითა. ამის-თჳს უკმოიქცა მეფე და მოვიდა იმერეთს: მაშინ მოვიდა ლიპარიტიანი და დაიპყრა მანვე ოდიში. ეზრახა გურიელსა და შეირთო ასული გურიელისა თამარ ცოლად: ხოლო აბაშიძეს სვერს ციხეს მყოფს მოუვლინა ვახტანგ ქართლის განმგემ კაცნი და ცხენნი და ყოველნი სახმარნი, წარვიდა და იმყოფებოდა ქართლსა, რამეთუ ვახუშტი წინათვე წარიყვანა და მისცა ყოველნი, რომელნიცა აღუთქვა აბაშიძეს: ხოლო შემდგომად ამისსა დაიზავა მეფე-მან ლიპარტიანი. შემოიკრიბნა სპანი იმერთანი ლიპარტიანი-თურთ, შევიდა რაჭას, მოსწვა, მოსტყუვნა სხოვადმდე ქს. ჩლია, ქრ. ტჟთ: არამედ ლიპარტიანი იქმნა შინა-განმცემელ. ამის-თჳს უკმოიქცა მეფე და ჩამოვიდა იმერეთს. არამედ ვინად-გან იყო გიორგი მეფე ცუნდრუკი, მომხვეჭელი, ანგაარი, ვეცხლის-მოყვარე, შეიზრახნენ გურიელისა-თანა ლიპარტიანი, ერისთავი და ბექან ლეჩხუმის ბატონიცა მოვიდა მამისა-თანა: ამას მიჰყვა ზურაბ აბაშიძე, მოიყვანეს და ჰყვეს მეფედ გურიელი ქს. ჩლია, ქრ. ტჟთ:

კვალად გურიელი მამია, ა წელი ჰმეფა.

ხოლო გიორგი მეფე ვერ წინა-აღმდგომი წარვიდა ქართლს, ისტუმრა ვახტანგ გორს და პატივ-სცა. არამედ იყო აბაშიძეცა მუნ მის-თანა და გურიელ-მან დაიპყრა იმერეთი. განუტევა ცოლი თვისი ასული აბაშიძისა ელენე. მოიყვანა ერისთვის დაჲ თამარ (რომელსა განეტევებინა ქმარი პირველი ჩხეიძე პაპუნა), შეირთო იგი და იქორწინა და გურიას დასვა ძე თვისი გიორგი გურიელად: ხოლო გიორგი მეფე-მან გორს მოითხოვა ვახტანგისა-გან აბაშიძე, რათა მისცეს მესისხლე თვისი. მაშინ ვახტანგ ზავ-ჰყო მათ-შორის, გამოუხსნა აბაშიძეს მძევალნი ძე და ასული და აბაშიძე წარმოავლინა იმერეთს

და მოვიდა გურიელისა თანა. მერმე წარმოუვლინაცა მძევალ[illegible] ასული აბაშიძეს ვახტანგ: ხოლო გიორგი მეფე წარვიდა სამცხეს, შეიწყნარა ისაყ ფაშამ და აღუთქვა მწე-ყოფა. არამედ ეზრახა ახალ-ციხიდამ ლეჩხუმის ბატონს ბეჟანს, რამეთუ ზურაბ აბაშიძე განდგომილი იყო გურიელისა-გან და მოვიდა მეფისა-თანა. ვინაჲ-გან ეტყოდნენ ზურაბს, რათა განეყოს ბიძასა თვისსა. არამედ ზურაბს წილ-ნი თვისნი სრულიად გაეყიდა ტყუედ: ეს შეუძნდა და წარვიდა.

ხოლო ზაფხულს წარმოვიდა მეფე ახალ-ციხიდამ ზურაბით, გამოვლეს ღამით არგვეთი არავის-რა ავნეს და მივიდნენ ლეჩხუმს, მუნ შემოიკრიბა ბეჟან ლეჩხუმლით და წარმოვიდა არგვეთსა ზედა. მცნობი ქუთათის მეოფი გურიელი წარმოვიდა არგვეთს აბაშიძით, ერისთვით, იმერლით და გურიელით, რათა არა მიუღონ არგვეთი და მოვიდნენ ჩხარს. გარდმოვლო მეფე-მანც თხილთა წყაროდამ და იქმნა ბრძოლა ძლიერი ჩხარს ქს. **ჩლიბ**, ქრ. **უ**, და მოისვროდნენ გურიელისანი კნინღა სივლტოლად: იხილა ბეჟან და ზურაბ მოუხდნენ გვერდით კერძოდ და იწყეს ცემა-თოფთა. მოჰკლეს გიორგი წულუკიძე და ივლტოდა პაატა ჩხეიძე და ერისთავი, იძლია გურიელი და წარვიდა რაჭას და სხვანი სჳანი დაიფანტნენ არგვეთსა შინა: მიჰყჳნენ მეფისანი, მოსრვიდნენ და შეიპყრობდნენ უმეტეს გურიელთა და დაიპყრა იმერეთი გიორგი-მ.

კვალად გიორგი მეფე, ი თთჳს ჰმეფა:

ხოლო პყრობილნი განჰყიდეს ოსმალთა ზედა და იმღერდიან გურიელთა: „ჩვენი თეთრი ჩვენვე შემოგვაქციესო:“ და აბაშიძე სვერიდამ მივიდა ქართლს და შემდგომად მცირედისა მოადგა მეფე სვერს, ვერ აღიღო და მოეცალა. არამედ ზურაბ შეუჩინა მეციხოვნეთა და აღუთქვა ნიჭნი, მისცეს ზურაბს და დაიპყრა მან სვერი. ხოლო გურიელი ეზრახა ბაქარს ძესა ვახტანგ მეფისასა, რათა მისცეს გზა, მოეგება იგი ქცხინვალს და დიდითა პატივითა წარიყვანა გორს. გარნა უფროსად უმასპინძლებდა კათალიკოზი დომენტი, უძღჳნეს და

წარუძღვანეს კაცნი. მივიდა ჯავახეთს ასან ფაშის-თანა ქართლსა [illegible]სისა და მუნით მოვიდა გურიას. კვალად აბაშიძეს მისცა [illegible]ნი გზისანი, წარმოუძღვანნა კაცნი, გარდმოვლეს კუდარო და მოვიდა რაჭას შემოდგომას. ხოლო გაზაფხულს მეფეს ბეგუთს მეოფს შეასმინა ზურაბ აბაშიძემ ნიჟარაძე გიორგი, რომელსა ჰყვა ასული აბაშიძისა. „რამეთუ ვალს მის-თანა და აცნობებს საქმესა შენსა აბაშიძეს და უქო ცოლი მისი და ბიძა-შვილი თვისი კეკლუცობითა და შვენიერებითა.“ ეტრფიალა გიორგი მეფე, ვინად-გან სძულობდა ცოლსა თვისსა. არამედ ვერ იკადრებდა აქამომდე განტევებასა მისსა ვახტანგის-გამო: მაშინ შეიპყრა ნიჟარაძე, წაგვარა ცოლი და მას აღმოხადნა თვალნი: ხოლო ქალი იგი ჰყვა და თანა-ეყოფოდა. ესე სიხარულად სჩნდა ზურაბს მტერობითა ბიძისათა.

ხოლო აქა ნეშტსა არჩილისასა ვიტყოდეთ. ვინად-გან დაუტევნა თვისნი იმერეთისა-თჳს და არცა რაი დაშთა იმერეთისა. ამის-თჳს მიეცა ცხოვრებისა მისისა აღსასრული აღწერად იმერეთსა შინა, რად-გან დაშთა მხოლოდ ესე: მისრულს აშტარხანს მოეგება ძე თვისი ალექსანდრე, რამეთუ ესე ალექსანდრე წარეყვანა დიდს მეფეს პეტრეს საფრანგეთს და ესწავა კელოვნება ზარბაზან-ყუმბარისა და საცეცხლოსა. მივიდა არჩილ მეფე მოსკოვს და პატივით შეიწყნარა კელმწიფე-მ. მერმე მისცა მამული დიდი და ფელდცეხმეისტრობა ალექსანდრეს (ესე არს მინდვრის ცეცხლის მარიგებლობა, რომელ-არს ზარბაზან-ყუმბარის უხუცესობა): შემდგომად ალექსანდრე შეიპყრეს ნარვას შვედთა და წარიყვანეს პატიმრად სტოკოლმას და იყოფოდა მუნ რაოდენმე წელსა და არჩილ მოსკოვს: მერმე გამოუტევეს ალექსანდრე პაემნითა, რათა იხილოს მამა და ცოლი თვისი, რომელი ჰყვა მოსკოვს. არამედ მოსრული რიგას მოკუდა ალექსანდრე შირიმის სენითა ქს. ჩღი, ქრ. ტჟ და მოსწყუდა უძეოდ. რა მოიღეს მოსკოვს მისცა ხელმწიფე-მ სასაფლაოდ დონის მონასტერი და დაფლეს მას შინა: ხოლო შემდგომად დიდისა მწუხარებითა მიიცვალა არჩილ მეფეცა ქს. ჩღიბ: ქრ. ჟ და დაფლეს დონსვე დიდითა პატივითა და დაშთენ ძეღოფალი ქეთევან და ასული დარეჯან. ამას ეპყრა ყოველი მამული მამისა თვისისა და იყოფოდა პატივით კელმწიფისა-გან.

ხოლო იმერეთს შეიზრახნენ კვალად გურიელი, დადიანი, ერის-თავი, აბაშიძე და ბეჟან ლეჩხუმით, შეკრბნენ ესენი და მოვიდნენ ნოემბერს ოკრიბას, ხოლო გიორგი მეფე იდგა ქუთათისს, ზურაბ აბაშიძე და იმერნი მის-თანა შეკრებულნი: დღესა ერთსა წარვიდა სვიმონ აბაშიძე, რათა იხილოს ტალანი. ხოლო ტალათა მათ ბრძოლა უყვეს და აოტნა იგინი სვიმონ, მოუშველნენ სპანი გურიელისანი თვისთა და აოტნეს სვიმონ: ამას მოუშველა მეფე სპითა ამის-თჳს აღმხედრდა გურიელიცა სრულიად თვისითა, ეკვეთნენ და იქმნა ბრძოლა ძლიერი, იძლია მეფე და ივლტოდა, ამათ მოსრნეს სპანი მათნი და შეიპყრნეს უმრავლესნი, დაჭყიდნეს სრულიად ოსმალთა ზედა ქს. ჩღიგ, ქრ. **ჳ**ა: და იმღერდიან გურიულნი. „ჩვენი თეთრი ჩვენვე შემოგვაქციესო:“ და აღმოიხუნეს გურიელთა ვეცხლნი თვისნი:

კვალად გურიელი მამია, ბ თთუჱ ჰმეფა.

ხოლო მეფე წარვიდა ქართლს და გურიელმან დაიპყრა იმერეთი და დაიმორჩილნა ურჩნი. გარნა გიორგი მეფე ისტუმრა სვიმონ ტფილის, უძღუნა და დაასადგურა ქართლს. შემდგომად წარვიდა ახალ-ციხეს ისაყ ფაშის-თანა. არამედ მოკუდა გურიელი მამია ქს. ჩღიდ, ქრ. **ჳ**ბ, იანვარს ე: წარიღეს გურიას და დაფლეს შემოქმედს სამარხოთა მათთა და დაჯდა ძე მისი გურიელად. მაშინ ვინად-გან ეზრახოდა ბეჟანს მეფე და ზურაბ იყო მის-თანა, ამის-გამო შეშინდა ერისთავი შეერთებისა-თჳს მათთა, გამოიყვანა ჭყვიშიდამ სიძე თვისი ბაკა ჩიქოვანი და მისცა ჭყვიში ბეჟანს და შეიმტკიცნენ იგინი. არამედ ამათ ორთავე ენებათ დანი თვისნი მეფისა-თჳს ცოლად და მეფეს ენება შერთვა აბაშიძის ასულისა ნიჟარაძის ნაცოლარისა, გარნა ამათ ცდუნებითა ურთიერთისათა განატევებინეს მერაბ წულიკიძეს ცოლი და თვინიერ ნებისა აბაშიძისა და ქალისა მის შერთეს მერაბს ქალი იგი, რამეთუ აბაშიძეს უვლინებდა მეფე, რათა არა გაუთხოვოს ქალი იგი, ამის-თჳ მოვიდნენ შეკრებულნი ესენი და უქმნეს ქორწილი მერაბს ქალსა მას ზედ.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

კვალად მეფე გიორგი, ბ წელი ჰმეფა.

და გაზაფხულ-ზედ ჩამოვიდა მეფეცა, დაიპყრა იმერეთი და შესძინა შურსა ბოროტი და ბრმა ნიჟარაძე გარდმოაგდო კლდესა და მოკვდა. არამედ დადიან-გურიელი, ერისთავი და ბეჟან იყვნენ თვის-თვისად და ჰგონებდა ბეჟან დისა თვისისა შერთვას მეფისა-გან. გარ-ნა მცირედისა მონითა მივიდა მეფე რაჭას. შეირთო დაჲ ერისთავი-სა, ქვრივი გურიელისა მამიასი და განუტევა როდამ გიორგი მეფის ასული, ქართლს მყოფი ძით და ასულით: მერმე ჩამოვიდა მეფე იმე-რეთს ერისთვით, მოიმტკიცნა დადიან-გურიელი. ხოლო ბეჟან და ზურაბ უკუსდგნენ და ეკირთებოდენ ქვეყანათა: ამავ წელს ეზრახა იესე მეფე გიორგის დატევებისა-თჳს ბიძის ასულისა თვისისა და გიორგი მეფე-მან აღუთქვა კვალად-გებავე მის-თანა და ითხოვა ჯვა-რი ჩხარისა, რამელი იყო ატოცსა: მან მოსცა როდამ და ჯვარი იგი და კვალად სთხოვა დედოფალი ვახტანგისა და ძენი მისნი. არამედ გიორგი მეფე-მან დაასადგურა როდამ სვანეთს ძი-თურთ და ჯვარი დაასვენეს ჩხარსვე: ხოლო დედოფლისა და ძეთა ვახტანგ მეფისათა არა-ძალ ედვა მიცემად: ხოლო ბეჟანის-გამო მეფისა-გან განდგომილ იყო პაატა ჩხეიძე. ამის-თჳს მივიდა მეფე და მოადგა ციხესა მისსა საწირეს, შეუთხარეს და მისცეს წამალი, მუნით მეციხოვნეთა ჩამოს-თხარნეს, შეიტანეს წამალი ციხესა შინა და მოსრნეს შემთხრელნი და მესათოფენი და განმაგრდნენ უმეტესად: იხილა მეფე-მან და უკუ-მოიქცა გეგუთს. მერმე ევედრა ბეჟან მეფესა და მოსცა წ მარჩილი, რათა განაძოს მამა მისი ლიპარტიანი და ჰყოს იგი დადიანად: მაშინ მეფე-მან არღა-რა გამოიძია უმჯობესი ვეცხლისა-თჳს, განუტევა ერისთავი და აბაშიძე, შემოიკრიბნა იმერნი, კვალად ბეჟან და ზურაბ მისრულთა ოდიშს ვერ წინა-აღუდგა ლიპარტიანი და დასვა ბეჟან და-დიანად ქს. ჩღიე, ქრ. უგ: არამედ ციხენი ეპყრნეს კვალად ლიპა-რტიანსავე, მოსტყვევნა ოდიში და მოვიდა იმერეთს; შემდგომად კვალად განუტევა ბეჟან და ზურაბ. შემოიკრიბნა ერისთავი და იმერ-ნი, წარვიდა და დასვა კვალად ლიპარტიანივე დადიანად. მერმე მოვი-და იმერეთს: შემდგომად მოიყვანა ლიპარიტიანი გეგუთს, რათა და-

დაშქრის ბეჟან და განუტევა ლიპარტიანი ამა პირსა ზედა [illegible] და ბეჟან არა კეთილ თვისად და იხმია მზაკვრება და ჭყო კათალი-კოზი გრიგოლ შუამდგომელ მამისა თვისისა-თანა და აღუთქვა ფი-ცით: „რათა ზავ-ჭყოს, იხილოს მამა თვისი და დამორჩილდეს მას:“ ამის პირთა მიენდო ლიპარტიანი ძესა კათალიკოზის-გამო და მოვი-და მის-თანა მცირედითა მონითა, ისტუმრა კეთილად მამა თვისი ბე-ჟან. არამედ ღამესა მას შეიპყრნა ყოველნი მონანი მისნი და მოჰ-პარა საჭურველნი მამასა და დილას შეიპყრა იგიცა და პატიმარ-ჰყო ციხესა შინა: მოიყვანა დედა თვისი, განტევებული და მოუდგინა ქმარსავე და იყუნენ ზოგად აღსასრულადმდე მათთა, შემდგომად შეიპ-ყრნა მისანდონი მამისა თვისისანი, მოსრნა და უმკვიდრო-ჰყვნა დედა-წულით, სხვანი დაჰყიდნა დედა-წულით და დაიპყრნა ოდიში თვით და იწოდა დადიანად.

ხოლო გიორგი მეფე ზამთარსა ამას ერისთვით მოუხდა ზუ-რაბს, მოსტყუევნა მამული მისი და წარვიდა. ამის-თუს ევედრნენ დადიანი ბეჟან და ზურაბ აბაშიძე ასლანს ახალ-ციხის ფაშასა და აღ-უთქვეს ქრთამი დიდი, რათა მწე-ეყოს მეფესა ზედა და ჭყოს გური-ელი მეფედ: ესმინა ასლან-ფაშა-მან და წარმოვიდა სპითა. ამ ჟამსა მოკუდა ცოლი მეფისა თამარ და დაფლეს გელათს: თვით მეფე-მან შეიკრიბნა სპანი, ხოლო ფაშას მიეგებნენ ბეჟან და ზურაბ, მოსრულ-თა ვერ წინა-აღუდგა მეფე და წარვიდა რაჭას, მოვიდნენ ოსმალნი და დასდგნენ ქვა-ციხეს შესვლად რაჭას და იდგნენ მუნ თთუე ერთ. შემდგომ უკუნიქცნენ და დასდგნენ ქუთათისს: ხოლო მეფე სპითა რა-ჭისათა ჩამოვიდა სვიმონეთს. ამისი მცნობი ფაშა მსწრაფლ წარმოვი-და, ეკვეთნენ სვიმონეთს და იქმნა ბრძოლა ქს. ჩღიგ, ქრ. უდ, იძ-ლია მეფე და მოსწყდნენ რაჭველნი და მეფე მივიდა ქართლს. ხო-ლო ფაშა კვალად დადგა ქუთათისს, მოუხდნენ სვანეთს ბეჟან და ზურაბ დედოფალს როდამს, იავარ-ჰყვეს და წარვიდნენ.

კზ, გიორგი გურიელი ვ, გ თთვე ჰმეფა.

მოიყვანეს გიორგი გურიელი და დასვეს მეფედ და ეზრახნენ ერისთავსა შეერთებად. მაშინ მისცა ასული თვისი ერისთავ-მან ძესა

ბექანისასა ოტიას ცოლად გულქან და შეიმტკიცნენ ამით [illegible]
წარვიდა ახალ-ციხეს: მაშინ მოვიდოდა ბარგი გურიელისა [illegible]
ამას დახჳდნენ რაჭველნი სალთომინასოს შინა და აიალათვეს სიმდიდრე
გურიელისა და ჰყუჩნეს ტყვედ მონანი მისნი და დაჰყიდნეს; ჰსცნა ესე
გურიელ-მან, ივლტოდა გურიასვე: მაშინ სამთა ამათ მთავართა განი-
ყვეს იმერეთი თვის-თვისნი მხარენი და დაიპყრნეს. არამედ გიორგი
გურიელს აუშურდა დედა თვისი ელენე, მოიყვანა მონაზონ ყოფილი
ძე თვისი, გაკრიჭა, უწოდა ქაიხოსრო და ჰყო გურიელად. მოიყვანა
ქრთამითა დადიანი ბეჟან, ერისთავი და ზურაბ სხვითა და განაძო გი-
ორგი: ამათ მოარბიეს გურია, მიიღეს ქრთამი და წარმოვიდნენ. ხო-
ლო გიორგი გურიელი მივიდა ახალ-ციხეს და იმერეთს ჩამოვიდა
გაზათვხულს გიორგი მეფე, ეზრახა სამთა ამათ მთავართა. გარნა მათ
არღა-რა ინებეს მეფობა მისა. შეშინდა და წარვიდა ახალ-ციხეს: მუნ
იმზახლენ გურიელი და მეფე, რამეთუ შემდგომად შეპყრობისა ლი-
პარტიანისა, წარვიდა ცოლი მისი გურიელის ასული თამარ ახალ-ცი-
ხეს და ესე შეირთო გიორგი მეფე-მან ცოლად. მაშინ ვინად-გან
ისაჲ ფაშასა და ასლან ფაშასა აქჳნდათ მტერობა და შური ვერღა-რა
შეეწე ექმნენ მეფესა და გურიელსა. ამის-თჳს წარვიდნენ ორნივ
სტამბოლს.

წარვიდა სტამბოლს გიორგი მეფე.

მისრულთა აზრუმს, მოსცა სპანი გურიელს აზრუმის ფაშა-მან,
მოვიდა და დაიპყრა გურია: ამან განაძო დედა თვისი ძეებით-ურთ.
ხოლო მეფე წარვიდა სტამბოლს ქს. ჩღიზ, ქრ. ჳე, არამედ გი-
ორგის გურიელობა შეუძნდა გურიის ერისთავს და ნაკაშიძეს ბეჟანს,
რამეთუ ამათით განაძო დედა-მან. ამათ მოუწოდეს ბეჟანს დადიანისა,
რამეთუ ასული დადიანისა ჰყვა ბეჟან ნაკაშიძის შვილს გიორგის: მო-
სრულსა დადიანს ვერ წინა-აღუდგა გურიელი და წარვიდა ბათომს.
ხოლო დადიან-მან მოსტყუვნა გურია და წარვიდა და კვალად დაიპყ-
რა გიორგიმვე გურია: ხოლო ზამთარსა ამას მიზეზ-ჰყო დადიან-მან

ზურაბ აბაშიძესა ზედა. შეიკრიბნენ ბეჟან და ერისთავი და მოუხდნენ ზურაბს: ამათ ვერ წინა-აღუდგა ზურაბ, შევიდა სვერს, ამათ შემო-ტყვევნეს მამულნი მისნი (რამეთუ ამას ბეჟანს ენება ყოფად თავი თვისი, ვითარცა იყო აბაშიძე გიორგი. არამედ ვერ ეწია). მერმე შეუჩინა მსახურნი ერისთვისანი ძმასა თვისსა მანუჩარს, ბეჟან უგრძნეულობისა-თჳს შეიპყრა იგი და პატიმარ-ჰყო დეხვირს ციხესა შინა: მაშინ შეიზრახნენ ზურაბ და ერისთავი მზახლობად, წარგზავნეს ცოლი ბაბაკა ჩიქოვანსა, დაჲ ერისთვისა, რომელსა მიუღო პირველ ჭყვიში და შერთეს ძესა ზურაბისასა დავითს, ბიძის ცოლი თვისი, რამეთუ დაჲ ბაბაკასი ზურაბს ჰყვა ცოლად და შეიმტკიცნენ ამითი სამნივე. გვალად ეზრახა გურიელი დადიანისა, რათა მისცეს ასული თვისი მას, რომელი ჰყვა ცოლად ნაკაშიძე გიორგის და ზავ-ყო ამით. მისცა ნება ბეჟან დადიან-მან: მაშინ გურიელ-მან განაძო ერისთავი თვისი და მოადგა ციხესა შინა მყოფს ნაკაშიძეს: აღიღო და წარგზავნა ცოლი. თვით განუტევა ცოლი შარვაშიძის ასული და შეირთო ეს ცოლად და მოიმტკიცა გურია დადიანის-გამო: გვალად ერისთავი მოადგა ციხესა გვარას, აღიღო იგი და დაიპყრა თვით, გამოაძო რაჭიდამ იაშვილნი, დაიპყრნა მამულნი მისნი მანვე./ გვალად ზურაბ მოსწყვიტნა ბანა-შვილნი ჩხეიძენი და დაყიდნა დედა-წულით მათით და დაიპყრნა მამულნი მათნი,/ ეგრეთვე ბეჟანცა მოსრვიდა ოდიშარ-ლეჩხუმელთა და დაიპყრობდნენ ესრეთ.

მოვიდა სტამბოლიდამ მეფე გიორგი:

შემდგომად მოვიდა ახალ-ციხეს სტამბოლიდამ მეფე გიორგი, ამას ბრძანებითა ხონთქრისათა მოსცა სპანი ისაყ ფაშა-მან და ჩამოვიდა იმერეთს აგვისტოს ქს. **ჩლით**, ქრ. **ჳზ**, ვინადგან მარადის ჩამოვიდოდნენ ოსმალნი თთჳსა ამას და დასდგა ქუთათისს. მაშინ შეკრბნენ სამნივე ესე მთავარნი და დასდგნენ ოკრიბას და არა-ვინ წარჩინებულთაგანი მიერთვნენ მეფესა, თვინიერ მდაბიურთა: ამის-თჳს ეზრახა მეფე სამთა ამათ, რათა ჰყონ მეფედ და დაემორჩილნენ. არა-

მედ მათ არა ინებეს. ხოლო მეფე-მან აღიმხედრა ოსმალო-თურქნი და დილასა დაესხა დადიანს, ერისთავს და ზურაბს. გარნა იგინი ივლტო-დნენ და წარვიდა დადიანი ზურაბით ოდიშს და ერისთავი რაჭას: მა-შინ ოსმალთა მოსრნეს და შეიპყრნეს სპანი მათნი მრავალნი. მერმე მოსტყუევნეს ოკრიბა, შემუსრნეს ციხენი და კოშკნი. შემდგომად წარ-ვიდნენ ოდიშს, ვერ წინა-აღუდგა დადიანი მუნცა. უყვეს ეგრეცა და მოსწვეს ეკლესიანიცა: ხოლო ულონო ქმნილ-მან დადიან-მან მისცა ქრთამი დიდი, დაიზავა. უკუმოიქცა მეფე და დასხდა ქუთათისვე: მე-რმე ზავ-ჰყო მთავართა მათ-თანა და დაიპყრა იმერეთი მშვიდობით.

კვალად მეფე გიორგი, ვ წელი ჰმეფა.

ხოლო განაფხულს შეიზრახნენ სამნი ესე მთავარნი და შეუჩი-ნეს სვიმონ აბაშიძე გიორგი მეფესა, რათა მოჰკლას იგი: ამან სვი-მონ თხმელის ციხეს მყოფი მეფე ისტუმრა და ნადიმსა ზედა მოჰ-კლეს მსახურთა სვიმონისათა გიორგი მეფე, თევდორობის შაბათს ქს. ჩღკ, ქრ. უჱ და შეიპყრეს სრულიად მისთანანი და დაჰჭყიდეს: ხო-ლო ერისთავ-მან აიღო ციხე კაცხი და გამოიღო საგანძური მისი. მაშინ კვალად განიყვეს იმერეთი სამთა ამათ მთავართა, ვითარცა პირ-ველ და იყვნენ მშვიდობით: შემდგომად მოუწოდა ვახტანგ მეფე-მან იმერთა ლაშქრად წარვიდა ერისთავი, სვიმონ და ლევან აბაშიძენი სპა-თა. მერმე მოვიდნენ უვნოდ ნიჭითა დიდითა: კვალად ზამთარსა ამას მოადგა ზურაბ ხარაგეულს და მამუკა-შვილი იყო ახალ-ციხეს ალექსან-დრეს-თანა, რამეთუ ესე ალექსანდრე იყო ძე გიორგი მეფისა, მყო-ფი ვახტანგ მეფისა-თანა ქართლს, რა მოჰკლეს მამა მისი, მეფე გი-ორგი, წარავლინა ისაყ ფაშა-მან შავშეთის ბეგი და მოითხოვა ალექ-სანდრე მეფედ ყოფად იმერთს ვახტანგ მეფისა-გან. წარუვლინა ნი-ჭითა და იყო ახალ-ციხეს წელსა ერთსა: ხოლო ზურაბ ვერ შემუს-რა ხარაგეული მწეობითა ქართლის მეფისათა და უკუ-ექცა. ვინად-გან ფაშაც ჩამოსვლად იყო: ხოლო უბრძანა ხონთქარსა ისაყ ფაშისათჳს გამეფება ალექრანდრე იმერთს, შემოიკრიბნა სპანი და ჩამოიყვანა

ალექსანდრე იმერეთს. მაშინ შემდურებულ-იყვნენ ერისთავი და ზურაბ ხარაგეულსა ზედა. ამის-გან ბეჟან დადიანიცა და მეკობრობდეს დადიანი და ზურაბ და არა ინებეს ამათ ალექსანდრე მეფედ. არამედ მიეგება ყოვლითა მიდგომითა თვისთა ერისთავი ალექსანდრეს და მისცა კაცნი და საგანძურნი მამისა თვისისა: ხოლო ალექსანდრე-მ საგანძურნი იგი შესძღჳნა ფაშას, ქრთამად და ვითარ არღა-რა მოერთჳნენ დადიანი და ზურაბ განზრახვითა ერისთვისათა მოადგნენ ცუცხვათს ციხესა ზურაბისასა და ბრძოდენ თთჳს-ერთ: შემდგომად შეუთხრეს და მისცეს ცეცხლი და შეგლიჯა მცირედი ზღუდე. არამედ შეშინდენ მეციხოვნენი და ივლტოდნენ ყოვლითა თვისითა: ღილასა იხილეს ციხე უკაცური, შევიდეს ოსმალნი და დაიპყრეს ციხე და დაადგინეს მას შინა იენგიჩარნი და წარვიდენ ლეჩხუმს ბეჟანსა და ზურაბისა ზედა. შევიდნენ, მოსწვეს, მოსტყვევნეს. გარნა თუ ბრძოდა ბეჟან. არამედ ვერა რაი ევნენი ავნო. მერმე უკუ-მოიქცნენ, გამოვლეს კვალად რაჭა და მოვიდნენ ქუთათისს და ერისთავი დადგა რაჭას. მაშინ ეზრახა ბეჟან დადიანი ფაშას და მისცა ქრთამი იბ ქისა: მან მიიღო ქრთამი, მოჰკვეთა ოტია ჩხეიძეს თავი, რამეთუ იყო თავდები ერისთავისა და მტერი დადიანისა. განუტევა ფაშამ ერისთავი, მოიყვანა ბეჟან, ჰყო ალექსანდრე მეფედ იმერთა ქს. ჩღკა, ქრ ჟთ, მოუდგინა ბეჟან მოურნედ, თვით წარვიდა ახალ-ციხეს.

კჱ, მეფე ალექსანდრე ე, ლა წელი ჰმეფა:

ხოლო ალექსანდრემ დაიპყრა იმერეთი, თვინიერ რაჭის ერისთვისა. მერმე ემზახლა ბეჟან დადიანი ალექსანდრეს და მისცა ასული თვისი ცოლად მარიამ და აქორწინა. არამედ თუმცა იყო ალექსანდრე მეფედ. გარნა ბეჟან დადიანი იყო მოქმედი ყოვლისავე: ამისი მხილველნი თამარ ცოლ-ყოფილი გიორგი მეფისა და ჭყონდიდნელი გაბრიელ, ძმა ბეჟანისა. რამეთუ არა რაი ძალუცს ალექსანდრეს, აღიშურვებდენ დიდებასა ბეჟანისასა და წარვიდნენ წინაშე აზრუმის ფაშისა, და შეასმენდენ ისაე ფაშასა, რამეთუ მიიღო ქრთამი და მისცა ალექსანდრე

ბექანს, ვითარცა ტყვე: ამის-თჳს მოუწოდა აზრუმის ფაშამ [illegible] შასა და მრავალი ბოროტი შეაჩვენა თამარ ისაყ ფაშასა; [illegible] და პყრობილებას: ამისი მსმენელი დადიანი ვერა თვისად კეთილად ამას, განუზრახა ალექსანდრეს და მიუწერეს აზრუმის ფაშას განმართლება ისაყ ფაშისა და ქრთამი დიდი, რათა მოსცეს თამარ და ჭყონდიდელი, ანუ დააზაონ: უსმინა აზრუმის ფაშა-მან, მიუღო ისაყ ფაშას ქრთამი და მეფეს. წარმოავლინა ისაყ ფაშა და წარმოატანა თამარ და ჭყონდიდელი: ხოლო მან მოსრულ-მან ახალ-ციხეს მოსცა კრულნი იგინი ბექან დადიანსა. ამან ტყვე-ჰყო თამარ დეხვირს ციხეში და ჭყონდიდელს მიუღო ჭყონდიდი და განუტევა. ვინად-გან იყო მღჳდელ-მთავარი არა რაი აგნო. არამედ იყო უდოთ, მეძავ-მემრუშე, სოდომის და ტყვის-მყიდველ და სავსე ბოროტითა. ხოლო ესე ვითარებისა-თჳს წარვიდა აბაშიძე გიორგი ქართლს ვახტანგ მეფისთანა და მოკჳდა ტფილისს ქს. **ჩღკბ**, ქრ. **უი**, ოკდომბერში, წარმოგზავნეს და დაფლეს გაცხს.

კვალად წელსა ქს. **ჩღკგ**, ქრ. **უია**, წარვიდნენ აბაშიძენი და რაჭველნი სპითა წინაშე ვახტანგ მეფისა ნიჯადად: მეორესა წელსა მოადგა მეფე ალექსანდრე და ბექან დადიანი, ჯვარის ციხეს ოკრიბას, რომელი ეპყრა ერისთვის ძმას გედევან გენათელს, შეუთხარეს რა, იწყო რღვევად ზღუდე-მან, შეშინდნენ მეციხოვნენი და მოსცეს მეფეს ციხე: გარნა თუ ერთ-გულებდა ბექან დადიანი ალექსანდრეს ზეპირ. არამედ მრავილ-გზის ინება სიკჳდილი ალექსანდრესი მუხთლად და დაფარად: გარნა ვერ შეუძლო თვისის ასულის-გამო და ოდესმე ერმათა ალექსანდრესაგან, ვინად-გან ერთ-გულებდენ. შემდგომად ამისა მოუხდა ალექსანდრე მეფეს სკანდას მყოფს ერისთავი შოშიტა. ხოლო ალექსანდრე შევიდა ციხესა შინა სკანდას და ერისთავ-მან მოსრნა, მოსტყვევნა, რაოდენნიცა ჰპოვნა და წარვიდა რაჭასვე წელსა ქს. **ჩღკე**, ქრ. **უიგ**: გამოვიდნენ ოსმალნი ფოთს, აღაშენეს ციხე და დასვეს ფაშა და კვალად ქმნეს ოდიშს ორნი ციხენი სხვანი: შემუსრეს რუხის ციხე სრულიად და ნარღვევითა მისითა აღაშენეს უმჯობესად ანაკრია და ფაშასა ფოთისასა მიათვალეს სრულიად ზღვის პირნი.

ამასვე წელსა შემოიკრიბა ბეჟან დადიანის-გამო ალექსანდრე-მ სპანი იმერთა და შეუხედა რაჭას, მოსწყვეს საწულიკიძო[illegible] იყო ერისთვის კერძოდ, ვერ წინა-აღუდგა ერისთავი, შევიდნენ ქსენი სუვადმდე, შემუსრნეს კოშკნი მისნი, მოსწყვეს რაჭა და მოსტყუევნეს. მერმე უკმოიქცნენ და მოვიდნენ იმერეთს მოებულნი: კვალად განზრახვითა ზურაბისათა მოადგნენ მეფე და დადიანი შორაპანს, რამეთუ ეპყრა ლევანს ძესა გიორგი აბაშიძისასა და იყო იგი რაჭას, რამეთუ რაჭველთა-გან იყო მარადის ხდომა და კირთება იმერეთისა. არამედ მცირედისა შემდგომად მოსცეს ციხე. გარნა ქონება მუნებური წარიღო დადიან-მან და ციხე მისცა ზურაბს წელსა ქს. ჩღკვ, ქრ. ჳიდ: მოკვდა გურიელი გიორგი, დაჯდა ძე მისი მამია, ნაშობი შარვაშიძის ქალის-გან და მომკჳდარ იყო ცოლიცა ერისთვისა მარიამ მეფის ქალი. იზრახნენ დადიანი და ერისთავი ყოფად ზავისა. მაშინ იმზახლენ და მისცა ბეჟან ასული თჳსი, გურიელის ცოლ-ყოფილი ერისთავს ცოლად, დაიზავნენ და ჰყვეს მშვიდობა. ესე შეუძნდა ზურაბს და შეასმენდა ისაყ ფაშას. ამისთა-თჳს წარავლინა ძე თჳსი უსუფ ფაშა და ჩავიდა იმერეთს. ამას მოეგება ალექსანდრე მეფე და დასდგნენ გეგუთს: მოუწოდეს ბეჟან დადიანსა. ხოლო იგი მოვიდა ურიდლად ძითა თჳსითა, რამეთუ აღეთქვა ფაშას უვნებელობა: შევიდა ბეჟან კარავსა ფაშისასა და თაყვანის-სცა, მაშინ დასცა ბეჭსა[1]) ხანჯალი მამად-ბეგ მესაჭურჭლე-მან ფაშის-მან და განკჳრიმა ბეჟან დადიანი და მოკჳდა ქს. ჩღკჱ, ქრ. ჳივ. ხოლო ძე მისი ოტია ივლტოდა. დევნა უყვეს ოსმალთა და მოსრნეს მრავალნი ოდიშარნი და თავი ბეჟანისა წარგზავნეს ისაყ ფაშისათანა და მან წინაშე ხონთქრისა, მერმე მოუწოდა ერისთავსა უსუფ ფაშამ, მოვიდა იგიცა სპითა და შეჰყვნენ კარავსა ფაშისასას სპანი თჳსნიერისთავს, პატივ-სცა ფაშა-მან დაზავა მეფე და ერისთავი და წარვიდა ქართლს ფაშა: ხოლო ოტია ძე ბეჟანისა დაჯდა დადიანად.

შემდგომად მცირედისა შეიშურნენ ოტია დადიანი და ძმა მისი კაცო, შეიპყრა ოტია-მ, წარმოუგლინა ერისთავსა და პატიმარ-ჰყვეს

1) დედანში სწერია ბეჟსა ან უნდა იყოს ბეჟანსა და ან ბეჭსა, დ. ჩ.

კვარას ციხესა შინა კაცო. შემდგომად მოადგა მეფე ციხესა შორაპანს და ვერ მისწურა წაღებად, მოიყვანა ზურაბ აბაშიძე-მ[illegible] ოსმალთა და მისცა მათ შორაპანი და დასდგნენ მას შინა ოსმალნი და ალექსანდრე წარმოვიდა თვისად. მერმე მოადგა ერისთავი სადმელს ციხესა იაშვილისასა. მაშინ წარუვლინა მეფე-მან ლევან აბაშიძე, რათა მოეცალოს ერისთავი ციხესა, რამეთუ ლევან დედით ძმა იყო ერისთვისა: ხოლო ერისთავ-მან შეიპყრა ღალატით ლევან და წარუვლინა დადიანს პატიმარი: მსმენელი ალექსანდრე შეკრებული სპითა დამე იდუმალ გარდავლო მთა, განვლო რიონის ფონი და დილას დაესხა ერისთავს სადმელს, ივლტოდა ერისთავი, მოსრნეს და შეიპყრნეს მრავალნი, განათავის-უფლეს ციხე და წარმოვიდა იმერეთსავე მეფე: ხოლო დადიან-მან განუტევა ლევან აბაშიძე და გამოუხსნა მძევალნი. მაშინ მოკჳდა ერისთავი შოშიტა და დაჯდა ძე მისი გრიგოლ ერისთავად და ლევან აბაშიძე მოვიდა მეფისა-თანა: კვალად განპარა კვარას ციხიდამ კაცო, ძმა დადიანისა და მოვიდა იგიცა მეფისა-თანა: შემდგომად მოკჳდა ცოლი მეფისა ასული დადიანისა ბეჟანისა და გლოვისა შემდგომად შეირთო მეფემან ასული ლევან აბაშიძისა ცოლად და იქორწინა, ქს. ჩღლბ, ქრ. შკ და მისცა გურიელს მამიას ასული თვისი მეფე-მან დადიანის ქალის ნაშობი: იხილეს ესე დადიანმან, ერისთავმან და ზურაბ აბაშიძე-მან. გარდაბირეს მეფეს მამუკა ძმა მისი, მოიყვანა დადიან-მან და შერთო და თვისი ცოლად. შემოიკრ[illegible]ნა ოდიშარნი, აფხაზნი და მოვიდნენ იმერეთს. მიერთოთ ერისთავიცა და შეკრებულნი დადგნენ გეგუთს. მუნ მიერთვნენ მარგველნიცა და აოხრებდნენ ქვეყანათა: ხოლო ალექსანდრე ვერ წინა-აღმდეგი შევიდა ქუთათისს ლევან აბაშიძით და ბარის ერისთვით (რამეთუ ესე ბარის ერისთავი იყო გენათელი და ძმა შოშიტა ერისთვისა. ამან წაგვარა ცოლი ძმის-წულსა თვისსა პაპუნას, ასული ვახტანგ მეფისა, შეირთო თვით და მოვიდა მეფისა-თანა. ამან შეიწყნარა შურითა ერისთვისათა და მისცა საერისთო მამული იმერეთს შინანი და უწოდეს ბარის ერისთავად).

ხოლო დადიანი მოადგა შეკრებული ქუთათისს. არამედ მეფე არა განვიდა ბრძოლად და მათ ვერ იკადრეს მისვლა შიშითა ოსმალისათა,

შემწირდნენ წარვიდნენ თვის-თვისად ❡ ალექსანდრემ მოიმტკიცნა იმერნი
წულუკიძი-თურთ. ამათ ჟამთა მოვიდა სხვა ფაშა ფოთს სპითა, რათა და-
იპყრას ურჩნი ზღვის კიდისანი, ვიდრე ზღვამდე. ამან მიუწოდა ალე-
ქსანდრეს სპითა. ხოლო მეფე ადეგაზმა წარსლვად, განმზრახი, რამე-
თუ შემდგომად მსახურებისა ოსმალთა დაიმორჩილოს მათით ურჩნი
თვისნი იმერნი და რა მივიდა ოდიშს „ეტყოდა დადიანი არა წარს-
ლვასა: „ვინად-გან არა კეთილ არს დაპყრობა მათ-გან ზღვის კიდისა
ჩვენ-თჳს." ესე არა ისმინა მეფემან. რამეთუ იყჳნენ ადგილნი ყო-
ველნი დადიანისა, ვინად-გან არა ერჩდა დადიანი და მივიდა ფაშისა-
თანა, მან პატივ-სცა და წარვიდნენ ოდიშს. გარნა ოდიშარნი სრუ-
ლიად დახიზნულ-იყჳნენ აფხაზეთამდე, ვინად-გან დადიანი არა იყო
ფაშისა-თანა. არამედ არბევდენ ოსმალნი და იმერნი და სტყუევნვი-
დენ სადა ვის ჰპოვებდნენ: შევიდნენ ოსმალნი ილორს, არამედ ხატ-
ნი და ჯვარნი და საზმარნი ეკკლესიისანი დაეხიზნათ. შეუდგეს ცეც-
ხლი, მოსწვეს ეკკლესია და აღძარცვეს კრამიტა ბრპენისა და მოსჭნეს
დახატულებანი და შემდგომად განვლეს და მივიდნენ აფხაზეთს: მა-
შინ არა მოენდო შარვაშიძე აფხაზით და ოსმალთა მოარბივნეს და
ტყვე-ჰყვნეს, სადა რაი ჰპოვეს, არამედ შემდგომად მოენდო შარვა-
შიძეცა, ჰყვეს იგი მაჰმადიანად და ყოველნი მისთანა მყოფნი სრული-
ად: ხოლო რა გახდნენ მდინარესა კოდორისასა, ეტყოდა ფაშა მეფე-
სა, რათა წარუვეს ჯიქეთს და მერმე აზავს: ესე შეუძნდა ალექსანდ-
რეს [illegible] იმერთა და ღამესა მას დაუტევეს ყოველნი სამძიმარნი თვი-
სნი, წარმოვიდეს, ვლეს ორი დღე და ღამე და მოვიდნენ ეგრისის
მდინარესა ზედა: მაშინ ეწივნენ ოსმალნი აფხაზითურთ და იმერთა
განამაგრეს კიდე მდინარისა: მერმე შემოვიდა მეფე წარჩინებულითა
თვისითა, გამოხდნენ მდინარესა და რაოდენნი დაშთნენ წარიყვანეს ოს-
მალთა ტყვედ. გამოვლეს მათ ოდიში და მოვიდეს ციხესა შინა კა-
ცოსა და მოგზაურნიცა მოისვროდენ ოდიშართა-გან: მცნობი ამისი
დადიანი მოადგა სპითა ციხესა სამ დღე, მერმე ჰყვეს ზავი, მისცა მეფე-
მან მძევლნი დადიანისა და წარმოვიდნენ და მოვიდნენ იმერეთს ქს. **ჩღლგ**
ქრ. უკა: ხოლო აფხაზთა აიალაფეს ბარგი იმერთა. არამედ შემდგომად
ოსმალთა და მათ შორისცა იქმნა შფოთი, განევლტნენ აფხაზნი და

უწყეს ღამით პარვა, კლვა კაცთა და კირთება ოსმალთა: იხილა ფაშა-მ და უკმოიქცა ოდიშსვე· მაშინ დაუსხნენ აფხაზნი, მოსრეს მრავალნი ოსმალთა და აოტნეს, რამეთუ ფაშა ივლტოდა ზღვით და სხვანი მოსრნეს უმეტესნი და მოიშთვნენ ზღვასა და მდინარესა შინა, აღიღეს ალაფი მათნი დიდ ფრიად და დაუტევეს მაჭმადიანობა და დაიპყრეს აფხაზთა თვისივე სჯული (არამედ ძლევასა ამას იტყოდიან სასწაულის წმიდის გიორგის ილორისასა; რამეთუ ღამესა ამას ეტყოდა აფხაზთა განსვლად და განაძლიერებდა მათ ბრძოლად).

ხოლო ამისა შემდგომად უკუბირეს კვალად მამუკა მეფესა, დადიან-მან, ერისთავ-მან და ზურაბ, შეკრბნენ სპანი დიდნი და მოვიდნენ ალექსანდრეს-ზედა ანუ მოკლან, ანუ განაძონ: მაშინ ალექსანდრე-მ, ჩიხორს მდგომ-მან შემოიკრიბა გურიელი მამია, აბაშიძე ლევან, ძმა დადიანისა კაცო, ბარის ერისთავი, მერაბ წულუკიძე და იმერნი სხვანი ნეშტნი, დილასა მოვიდნენ იგინი და ეკვეთნენ ურთიერთარს, იქმნა ბრძოლა და მოისრნენ ორგნითვე უმრავლესნი ქს. ჩღლდ, ქრ. უკბ: მერმე სძლეს ალექსანდრესთა და მოსვრიდნენ მათ, მიეწივნენ დადიანს, ჭკრეს თოფი და ჩამოვარდა: კვალად დაჭკოდეს დავით აბაშიძე. აქათ მოკლეს კაცო, ძმა დადიანისა. მიჰყჳნენ ლტოლვილთა, რამეთუ იყო თოვლი დიდი, მოსრნეს, შეიპყრნეს რაჭველნი და ლეჩხუმელნი და ოდიშარნი უმრავლესნი და დაჰჴიდეს სრულიად ოსმალთა ზედა: ხოლო დადიანი წარმოიყვანა მეფე-მან, დაადგინა მკურნალი და განჰკურნა და სთხოვდა ლეჩხუმსა. არამედ არა ინება მოცემად, ეზრახა ზურაბის-გამო ისაყ ფაშას და მისცა ქრთამი დიდი, რათა მწეყოს: მან წარმოავლინა მაჭმად-ბეგ და გივი ამილახორი სპითა ოსმალ ქართველისათა და მოვიდნენ ესენი საჩხერეს: იხილა რა ალექსანდრე-მ, გამოართვა საჭილაო-სამიქელო დადიანს, ზავ-ჰყო ამით ლევან აბაშიძის-გამო და განუტევა. მოვიდა საჩხერეს, მისცა დაჲ თვისი, ნაშობი თამარისა-გან ცოლად მაჭმად ბეგს, დაიზავა და წარვიდენ ქართველ-ოსმალნი ქართლსავე: ხოლო ამისნი მხილველნი დაეზავნენ მეფესა დადიანი, ერისთავი და ზურაბ და დაიპყრა იმერეთი. მისცა საჭილაო-სამიქელო ძმასა თვისსა მამუკას. არამედ ალექსანდრე-მ განაახლა საქმე ბეჟან დადიანისა, რამეთუ ოდეს დასჭირდის თუთრი

ოსმალთა ქრთამად ანუ სხვის სამწყირნოსა-თვის, შეაგდის იმერთა თითო იგი მთავართა და აზნაურთა: ხოლო მათ დაჭყუდეს [illegible] და მისციან და თვით, რეცა თუ არა ჭყიდდა ტყვეთა. შემდგომად მოადგა მამუკა ციხესა ბეყან ჩიჯავაძისასა და მოპარვით აღიღო ციხე სებეკისა. მერმე აღიღო ციხე ბექანიხა და დაიპყრა საჩიჯავაძო მამუკამ.

ხოლო მოსვლასა ტფილისს თამაზ-ხანისასა ქს. ჩდლე, ქრ. ჷ ჰგ, მოუვლინა მეფესა, რათა დამორჩილდეს. არამედ არა-რა მიუგო, გარნა შემინებულნი ოსმალნი იმერეთს ციხესა შინა მყოფნიცა განამაგრნა არა დატევებად ციხეთა: შემდგომად ამისა უკუდგა წერეთელი პაპუნა ზურაბ აბაშიძისა-გამო, რამეთუ ზურაბ მოიპარა მამუკა-შვილის ციხე ხარაგაულისა, მოჰკლა მამუკას-შვილი და დაიპყრა თვით: მისთვის მოუხდა მეფე პაპუნას, მოაოხრა საწერეთლო. არამედ ციხე მოამნახისა ვერ წარუღო. უკუნიქცა, ეზრახა ხარაგაულის მეციხოვნესა, რომელ-მან მისცა ზურაბს, მანვე მოსცა მეფესა იგივე ციხე, შეიპყრა, მოჰკვეთა მას ყელ-ყურნი და აღმოხადნა თვალნი და ციხე მისცა მეპატრონისა ძესავე: შემდგომად დაიზავა მეფე-მან ზურაბ და პაპუნა. არამედ ზურაბ არა მოვიდა მეფისა-თანა. გარნა ძე მისი დავით, რამეთუ სიძე იყო ალექსანდრესი. (ამან დავითს განატევებინა ცოლი, დაჲ შოშიტა ერისთვისა და შერთო დაჲ თვისი: ამ ჟამებთა შეუჩინა მეფე-მან კვარას ციხეს იაშვილი. ხოლო მათ კრიხულის მეთევზურისგან აღიღეს ციხე და დაიპყრეს: სცნა ერისთავ-მან ნოდას მყოფმან, წარმოვიდა მსწრაფლ და მოადგა კვარას: დამესა მას შეიძგინნეს კიბე, სადაცა უწყოდეს, შევიდნენ ციხესა შინა, შეიპყრნეს სრულიად მას შინა მყოფელნი და დაჭყუდნეს ერისთავ-მან ციხე; ამისი მცნობი წარმომართებული შველად კვარას და დაიპყრა ციხისად უკუიქცა:) შემდგომად მოიყვანა ალექსანდრე-მ ძე ზურაბისა დავით და პაპუნა წერეთელი ვარციხეს, მოკლნა ორნივ მუხთლად ღალატად და წარვიდა მსწრაფლად, რათა დაიპყრას მოღამნახის ციხე. არამედ ცოლ-მან და ძე-მან პაპუნასა-მან განამაგრეს ციხე და ვერ შეუძლო წარღება: ესე იხილეს წარჩინებულთა, რამეთუ ჰნებავს ყოველთა მოწყვეტა და დამდაბლება და უმეტესად ზურაბ, ეზრახა ერისთავს გრიგოლს.

რამეთუ ამას ჰყვა ცოლად ასული ვახუშტი აბაშიძისა ძმისა ზურაბისა; ხოლო ერისთავ-მან აუწყა დადიანსა და შეკრბნენ ალექსანდრე მეფესა ზედა. ამის-თვის ალექსანდრე-მ მოითხოვა ლეკნი შანშესა-გან ქსნის ერისთვისა. მან წარმოუვლინა კაცითა თვისითა ფფ ლეკნი: ამათ წარუძღვა ალექსანდრე და იგინი ვერ წინა-აღუდგნენ, შემუსრნეს ციხენი და მრავალნი კოშკნი, მოსწვეს და მოსტყვევნნეს და შთავიდნენ ოდიშს და უძვირესნი ბოროტნი უყვნეს, არამედ განზრახვითა ლევან აბაშიძისათა: „რამეთუ არა კეთილ არს ლეკთა-გან შემუსრვა ქვეყანისა ჩვენისა, რაჟამს ჰცნნა ადგილნი, თვითვე მრავალსა ბოროტსა შეგვაჩვენებენ, ვითარცა უყვენ სხვათა:“ უსმინა მეფე-მან და უკმოიქცა და განუტევნა ლეკნი ოებულნი. არამედ ტყვენი არა წარატანნა იმერთისანი:

შემდგომად ამისა წარავლინა ალექსანდრე-მ ძმა თვისი გიორგი და აბაშიძე ლევან ქართლს, ვახუშტი აბაშიძესა ზედა, უცნობლად დაესხნენ ტეძერს მყოფს და იგი განმაგრდა სახლსა შინა, და იწყო ცემა-თოფთა: მაშინ ამათვე შეუდვეს ცეცხლი სახლსა მას, იხილა ვახუშტი-მ და მოუნდო ბიძის ძესა თვისსა ლევანს. მან მოგვარა მეფესა, პატიმარ-ჰყვეს ციხესა შინა ნავარძეთს. სთხოვდა მეფე ფ ქისას თეთრსა და ციხესა ვახანს და ესენი არა ინება ვახუშტი-მ მიცემად. შერმე მოვიდა კათალიკოზი დომენტი განტევებისა-თჳს ვახუშტისა და არა პატივ-სცა ალექსანდრე-მ: კვალად წარმოუვლინა ისაყ ფაშას ცხენი შეკაზმული, ქურქი და ოცი ქისა თეთრი, რათა განუტეოს ვახუშტი და არა ინება მეფე-მან: ხოლო დადიან-მან შურითავე წინა-თქმულითა იმოვნა სპანი აფხაზთა, მიერთო ერისთავი და ზურაბ სპითა მათითა, ამათ ვერ წინა-აღუდგა ალექსანდრე, გამოუშვეს მარბიელი ქს. ჩღმ, ქრ. შკჱ, მოსწვეს სასახლე ალექსანდრესი ვარციხეს, მოაოხრეს და მოსწვეს იმერეთი და წარვიდნენ: კვალად აღუსრულა აღთქმული ისაყ-ფაშა-მან ანუკა მეფის ქალსა და გაზაფხულს წარმოავლინა ფირიალის შვილი, სიძე თვისი სპითა. ამას ჩამოსრულს იმერეთს მიერთო დადიანი, ერისთავი და ზურაბ. იხილა მეფე-მან, დახიზნა ხიზანნი თვისნი ხარაგაულს და თვით წარვიდა ქართლს ქს. ჩღმა, ქრ. შკთ: მას წარჰყვნენ მამუკა ძმა თვისი, ლევან აბაშიძე და ბარ[illegible] ერისთავი

და ვახუშტიც წარიყვანა, რათა არა შემუსრონ ციხე ნავარძეთისა ოს-მალთა და გამოიყვანონ.

მაშინ ოსმალთა მოიყვანეს ძმა ალექსანდრესი გიორგი, ნაშობი გურიელის ქალისა და დასვეს მეფედ იმერეთს და მოუდგინეს ნებითავე მათითა დადიანი, ერისთავი და ზურაბ და წარვიდენ ოსმალნი: ხოლო ალექსანდრე მივიდა აწერის-ხევს შანშე ერისთვისა-თანა. მაშინ იყო შანშე უკუმდგარი შანადირისა-გან, მოადგა ხანი შანშეს, ესე იხილა ალექსანდრე-მ, განუტევა ვახუშტი და თვით მივიდა ხანისა-თანა: მან პირველად პატივ-სცა, მერმე შეიპყრა: ამისნი მხილველნი მამუკა და ლევან და სხვანი იმერნი ივლტოდენ და მოვიდნენ იმერეთს. ხოლო ალექსანდრე მიიყვანა ხან-მან ტფილისს. არამედ წარავლინა ვაკის ერისთავი წინაშე შანადირისა ალექსანდრე-მ დარუბანდს ვედრებად და თვით იყო ტფილისს, ვითარცა პატიმარი: მცნობ-მან შანადირ წარმოუვლინა კაცი რაყმით ისაყ ფაშასა, რათა ჰყოს ალექსანდრევე მეფედ იმერთა. წარიყვანეს ალექსანდრე ახალ-ციხეს: უსმინა ფაშამ შანადირს და ამასვე შემოდგომასა ჩამოიყვანეს ალექსანდრე ოსმალთა და ჰყვეს იგივე მეფედ და შეამტკიცეს დადიანი, ერისთავი და აბაშიძე და ყოველნი იმერნი. მერმე წარვიდნენ ოსმალნი: ხოლო გიორგი ძმა ალექსანდრესი წარვიდა ოდიშს და ალექსანდრეს ეპყრა იმერეთი: არამედ მცირედსა ხანის უკუდგნენ კვალად დადიანი, ერისთავი და ზურაბ. ამის-თვის ალექსანდრე-მ მოიყვანა დედის-ნაცვალი თვისი თამარ და აბრალა მას ყოველნი ყოფილნი, შეიპყრა და მოჰკვეთა თავი. კვალად შეიპყრა ბარათა-შვილი სჩინო, სანდო გიორგი ძმისა თვისისა, მოჰკვეთა მასცა თავი და დაყიდნა დედა-წულნი მისნი და იავარ ჰყო ყოველნი გიორგის მიმდგომნი: მერმე შეკრბენ დადიანი და ერისთავი და მოვიდნენ გეგუთს. ხოლო მეფე მივიდა ქუთათისს და არა განვიდა ბრძოლად მათდა. არამედ წარავლინა ახალ-ციხეს და ევედრა ფაშასა. მან წარმოავლინა მცირე სპანი და რა მოვიდნენ ბაღდადს, წარვიდა ქუთათისიდამ ლევან აბაშიძე და ბარის ერისთავი გიორგი, მათ-თანა ციხის მცველნი ოსმალნი, რათა სცნან ვითარება მათ, რომელნი აოხრებდენ ქვეყანათა. არამედ მათ სმენოდათ მოსლვა ოსმალთა და იერებოდენ მუნიდ-გან. გარნა რა მივიდნენ ესე-

ნი, ჰგონეს ტალათა მათთა მისლვა ოსმალთა, აცნობეს [illegible]-ანს. მან არღა-რა გამოიძია და ივლტოდნენ, მიჰყვნენ უკუნი და უკუეს ცემა თოფთა და მოსრვიდნეს: მოიქცა ერისთავი, რათა იხილოს ვინაობა მათი, ეცა თოფი და მოჰკუდა ერისთავი გრიგოლ რაჭისა ქს. ჩღმგ, ქრ. ულა და სხვანი მისნი ივლტოდნენ უმეტესად. ხოლო ამათ აღიღეს ალაფი მათი და მოიქცნენ წინაშე ალექსანდრე მეფისა, მაშინ რაჭას დასვეს ერისთავად ძმა გრიგოლისა ვახტანგ: ამას ეზრახა მეფე, ზავ-ჰყო მის-თანა, შემოიმტკიცა დადიანიცა და ჰყვეს მშივდობა და დაიპყრა იმერეთი: ამისა შემდგომად მოიპარა მაჭავარიანის ქალ-მან ციხე სვერისა, წარმოვიდა ლევან, რათა მიიღოს მან. არამედ უსწრა მეფე-მან და მისცა მას და დაიპყრა ალექსანდრე-მ სვერი ქს. ჩღმდ, ქრ. ულბ და გამოიღო სკანძური ზურაბ აბაშიძისა. ხოლო ლევან მოადგა შროშას ციხეს ძესა ზურაბისასა ზაალს, რათა არა იგიცა დაიპყრას მეფე-მან, მცირეს ხანს მისცეს ლევანს და დაიპყრა ლევან იგი, განუტევა ზაალ და წარვიდა ქართლს ზურაბ მამისა თვისისა-თანა და იყოვებოდნენ ნუნისს.